This weekly newspaper is mailed
Tuesday, April 18, 1989

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 16 (2043) 1989 BALANDIS-APRIL 18 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • Tel. (416) 275-4672 • 50 ct.

Pralaimėjusi laimėtoja

Visuotiniame pasaulio horizonte iškyla ne tiktai paskiri asmenys, pasižymėję savo kūryba bei darbais (Nobelio laureatai, olimpiniai žymūnai . . .), bet ir valstybės. Jei paskiri asmenys iškyla savo dvasinėmis vertybėmis, fiziniais laimėjimais, tai didžiosios valstybės įžengia istorijon daugiausia savo kolektyvine karine jėga. Jos tampa stipriomis galybėmis ir ima diktuoti dideliems žemės gyventojų plotams. Praeityje tokios buvo kolonijinės valstybės – Didžioji Britanija, Ispanija, Portugalija, Prancūzija . . . Naujausiais laikais, ypač po II D. karo, pasaulio horizonte iškilo Amerika (JAV) ir Sovietų Sąjunga. Tai dvi pasaulio galybės, kurių įtaka daug ką lemia. Jos, lydimos mažesnių valstybių, varžosi dėl įtakos sferų. Ir vienos, ir kitos prestižas kiekvieną dieną yra dedamas ant svarstyklių. Vienos pralaimėjimas kurioje nors pasaulio dalyje reiškia kitos pusės laimėjimą. Tose varžybose ir viena, ir kita galybė daro didelių klaidų. Amerika, nepasižyminti savo politikų apdairumu, ne kartą yra patyrusi skaudžių pralaimėjimų ir Vietname, ir Artimuosiuose Rytuose, ir Pietų Amerikoje. Jos prestižas tarptautiniame gyvenime vis dėlto tebėra stiprus dėl savo ekonominio, karinio ir demokratinio pajėgumo. Amerika iš seno tebėra laisvės nešėja ne tik savo piliečiams, bet ir kitoms šalims.

KAS kita su Sovietų Sąjunga. Jos prestižas tarptautiniame gyvenime tėra karinis. Atimk iš jos ginklus, ir nieko kito imponuojančio nelieka. Jei Amerika garsėja kaip laisvės šalis, tai Sov. Sąjunga – kaip vergų imperija, kurioje viskas paremta jėga, diktatūriniu teroru. Tai galų gale suprato ir naujieji sovietiniai vadai. Jie bando savo valstybės prestižą pakelti naujais posūkiais, atleisdami diktatūrinius varžtus, duodami pavergtiesiems daugiau laisvės. Tuo būdu jie siekia laimėti prestižą moralinėje srityje, kurioje jinai yra totaliai pralaimėjusi. Juk jinai yra pagarsėjusi kaip tikinčiųjų persekiotoja, tautų pavergėja, jų naikintoja, gausių kalėjimų bei lagerių šalis, įgyvendinusi visuotinę priespaudą. Dėl to Sov. Sąjunga ir yra pralaimėjusi laimėtoja. Ji daug laimėjo karinėje srityje, užgrobė daugelį kraštų, išplėtė savo imperiją, bet neteko moralinio prestižo pasaulio horizonte. Tankų ir durtuvų jėga nešamas komunizmas išsigimė ir tapo antihumaniška jėga. Ištisos tautos, gyvenusios ilgus dešimtmečius toje sistemoje, jieško kelių išsiveržti, kad galėtų kurti naują, humaniška gyvenimą. Jos betgi atsitrenkia į sovietinius tankus, į karines bei policines pajėgas, dar tebernaujančias vergijos sistemai. Tai stabdo ne tiktai žingsnius į laisvę, bet ir į Sov. Sąjungos prestižo pakėlimą.

NAUJAUSI įvykiai Sov. Sąjungoje liudija pavergtų tautų atbudimą savarankiškam gyvenimui. Pasigirsta balsai apie suverenitetą, kuriuos tebeslopina diktatūrinė galybė. Šioje srityje Sov. Sąjunga yra atsidūrusi kryžkelėje – eiti senuoju keliu ir likti budelio padėtyje, arba pasukti nauju keliu, vedančiu į moralinio prestižo laimėjimą. Jei dabar Sov. Sąjunga duotų pavergtom tautom pilną laisvę, daug laimėtų viso pasaulio akyse. Ji atsidurtų D. Britanijos padėtyje, kai ši atsisakė savo kolonijų. Tuo būdu ji laimėtų ne tiktai moralinį prestižą, bet ir žymiai didesnę ekonominę naudą. Imkime pvz. Baltijos valstybes, pavergtas Sov. Sąjungos. Tos valstybės, būdamos nepriklausomos, galėtų pagaminti daug daugiau ekonominių gėrybių ir jas eksportuoti Sov. Sąjungon. O jeigu Ukraina būtų nepriklausoma (su laisvu ūkininkavimo būdu), galėtų išmaitinti visą likusią Sov. Sąjungą ir jai nereikėtų pirkinėti duonos tolimoje Amerikoje, Kanadoje ir kitur. Politiniu atžvilgiu Sov. Sąjunga, turėdama savo kaimynėmis nepriklausomas valstybes, gyventų taikoje su jomis, nejaustų jokios grėsmės. Dabargi pavergtos tautos yra viena didžiųjų grėsmių Sov. Sąjungoje. Ta grėsmė išnyktų, jeigu jos pavergtos tautos atgautų savo laisvę ir gyventų savarankišką gyvenimą. Tai būtų vispusiškas laimėjimas. Tuomet niekas negalėtų sakyti, kad Sov. Sąjunga yra pralaimėjusi laimėtoja. **Pr.G.**

KANADOS ĮVYKIAI

Prie parlamento rūmų

Savotiška staigmena tapo libaniečio Ch. Yacoubo Montrealyje įvykdytas Niujorkan važiavusio "Greyhound" autobuso pagrobimas su dešimtimi keleivių. Montrealio policiją apie autobuso pagrobimą painformavo iš jo išleistas senesnio amžiaus keleivis. Tada autobusas dingo su vairuotoju R. Bednarchuku, įkaitais tapusiais keleiviais ir jiems pistoletu grasinančiu Ch. Yacoubu. Vėliau paaiškėjo, kad Montrealio ir Kvebeko policija autobuso pagrobimo nepranešė Ontario provincinei policijai ir netgi Kanados RCMP policijai. Tad nenuostabu, kad pagrobtas autobusas po kelių valandų staiga atsirado Otavoje prie pat Kanados parlamento rūmų. RCMP saugumiečiai autobusą apsupo tik tada, kai Ch. Yacoubas išleido keleivį jiems painformuoti ir iššovė porą kartų pro autobuso langą. Pradėtose derybose paaiškėjo 1976 m. į Montrealį atvykusio libaniečio Ch. Yacoubo keisti reikalavimai, kurių Kanada negalėjo patenkinti. Mat Ch. Yacoubas, kalbėdamas Libaniečių krikščionių laisvės fronto vardu, reikalavo Sirijos kariuomenės atitraukimo iš Libano ir įkalintų libaniečių paleidimo.

Derybos dėl autobuse likusių keturių keleivių ir vairuotojo išlaisvinimo vyko keletą valandų, kol pagaliau Ch. Yacoubas buvo įtikintas, kad jo pastangos yra beprasmės. Sirijos pasitraukimo iš Libano reikia reikalauti ne Otavoje, o jos sostinėje Damaske. RCMP derybininkams paaiškėjo, kad autobuso pagrobimas buvo lo-

(Nukeltą į 11-tą psl.)

Toronto jaunimo ansamblio "Gintaras" vyriausioji grupė gegužės 23 d. išvyksta koncertuoti į Lietuvą. Koncertai įvyks keliuose Lietuvos miestuose

Nuotr. O. Burzdžiaus

PRANEŠIMAS IŠ ŠVEDIJOS

Politikai domisi Baltijos valstybėmis

A. LEMBERGAS

Jau kuris laikas švedų spauda skiria daug vietos savo baltiečių kaimynų reikalams. Gaila, kad nėra laiko atidžiau ir sistemingiau peržvelgti, kas joje pasirodo. Dabar visi nori būti baltiečių draugais, rašė neseniai Stockholmo liberalų dienraštis *Dagens Nyheter* (kovo 19). Visos partijos tiesiog varžosi, kuri iš jų turi geriausius ryšius su Pabaltiju. Pernai vasarą visų opozicijos partijų vadovai aplankė Estiją, šiemet rudenį ketina čia apsilankyti ir Švedijos užsienio reikalų ministeris. Staiga visi švedų politikai pradėjo sutarti klausimu, dėl kurio daugelį metų neįstengdavo susikalbėti. Šiuo metu nuosaikieji konservatoriai valdančiajai socialdemokratų partijai neturi daugiau nieko prikišti, tik tai, kad ji per vėlai pabudusi, bet giria jos "atsargų entuziazmą".

Prieš trejus metus liberalų partijos vadovas Bengtas Westerbergas buvo piktai išbartas užsienio reikalų ministerijos pareigūno, kam viešai pasisakė už baltiečių teisę savarankiškai tvarkytis. Tai buvusi, anot jo, labai neišmintinga kalba. Po to Gorbačiovo "perestroikos" sukelti savarankiškumo sąjūdžiai visiškai pakeitė vaizdą. Šiandien liberalų vadovas stebisi, kad jis tada buvo taip aštriai kritikuojamas už tai, kas dabar plačiai kalbama pačiame aukščiausiame lygyje. Westerbergas tai pasakė, lipdamas Helsinkio uoste į laivą, kuris jį vėl nuplukdė į Estiją.

Šiandien Švedijos vadovaujantys politikai šiltai ir prijaučiančiai kalba apie Baltijos kraštų reikalus. Penkių opozicijos partijų vadovai jau praskynė kelius būsimai užsienio reikalų ministerio Steno Anderssono kelionei į Pabaltijį. Skirtumas tik tas, kad nuosaikiųjų ir liberalų partijų vadovai pasirinko patį trumpiausią kelią į Taliną, kai kiti kolegos pirma užsuko į Maskvą. Diplomatiška užuolanka, kaip sakoma, dėl visa ko: atsarga gėdos nedaro.

Visos partijos nuo dešinės iki kairės beveik varžosi, kuri turi geriausius ryšius ir puikiai žino daugybę estų politikų pavardžių, kurių prieš keletą metų niekas nežinojo. Stockholmo dienraščio apžvalgininkas tiesiog stebisi, iš kur toks vieningas partijų požiūris entuziastingai ir atsargiai vertinti klausimą, dėl kurio daugelį metų tos pačios partijos nuolat vaidijosi. Dar ilgokai net aštuntame dešimtmetyje Centras, socialdemokratai ir komunistai tyliai stebėjo Baltijos kraštų įvykius. Tik nuosaikieji ir liberalai, dažniausiai baltiečių tautinių švenčių progomis, skirtingu laipsniu pasisakydavo už tai, kad Švedija turėtų atšaukti Baltijos valstybių prijungimo prie Sovietų Sąjungos pripažinimą. Tačiau viešai apie tai nebūdavo kalbama. Šiandien visi vienas kitą perrėkdami šneka, kad jie remia liaudies frontų siekius, varžydamiesi tarp savęs kviečiasi baltiečių delegacijas. Aišku, niekas dar nekalba apie baltiečių išstojimą iš Sov. Sąjungos. Dar ne mada. Net Bengtas Westerbergas, kalbėdamasis su *Dagens Nyheter* korespondentu, aiškiai pareiškė, kad partija nepalaiko neseniai savo jaunimo sąjungos pareikšto reikalavimo atšaukti prijungimo pripažinimą. Vis dėlto visų partijų vadovai labai noriai pabrėžia, kad bendra švedų visuomenės parama turi būti kiek galima platesnė, neturi atsilikti nuo liaudies frontų daugumos reikalavimų savarankiškai reikštis sovietinės sistemos viduje. Vengiama ryšių su tomis baltiečių grupėmis, kurios aiškiai siekia atsiskyrimo nuo Sov. Sąjungos.

Nuosaikiųjų partijos vadovas Carlas Bildtas teigia, kad tuo klausimu jo partijoje jau kalbama, tačiau jei kas, pasak jo, turi kokį nors ryšį su nepriklausomybės siekiančiais, tai veikiausiai tik liberalai.

Visi vienbalsiai pabrėžia, jog baltiečių liaudies frontų sąjūdžiai visiškai sutampa su Gorbačiovo "perestroikos" politika. Visi pučia į vieną dūdą: jeigu Gorbačiovo politika laimės Kremliuje, tai baltiečiams bus gerai. Jei iki šiol liberalai ir nuosaikieji labai griežtai smerkė oficialią švedų Pabaltijo politiką, tai šiandien ją tik giria. Tiesa, Bengtas Westerbergas sako tiktai, kad ji "pagerėjusi". Bet ir aplinkos partijos vadovas Pehras Gahrtonas, ir nuosaikiųjų vadovas Carlas Bildtas, patys didžiausi užsienio politikos kritikai, neturi nieko daugiau prikišti, išskyrus tai, kad socialdemokratai per vėlai atbudo, bet dabar gerai reiškiasi.

Bildtas sako, kad jis dėl daugelio dalykų galėtų nesutikti su užsienio reikalų ministeriu Anderssonu, bet tik ne baltiečių reikalu. Gahrtonas, kuris neseniai su parlamento grupe aplankė Estiją, sako turįs tik vieną kritišką pastabą vyriausybei, būtent, kodėl ji delsia atidaryti Švedijos konsulatus Baltijos respublikose, nenorėdama atitinkamai padidinti sovietinių konsulatų skaičių Švedijoje. Jei nori, tegu jie atidaro savo konsulatus, bet mums svarbiausia, kad mūsų konsulatai veiktų Pabaltijy, sako Gahrtonas.

Užsienio reikalų ministeris visą laiką kalba, kad reikia būti atsargiems, nepakenkti liaudies frontams. Todėl ir pats vengė kviesti liaudies fronto atstovus. Kai neseniai Švedijoje lankėsi Estijos liaudies fronto vadovas Savisaaras, jį kvietė partijos tarptautinių ryšių centras, nors priėmė užsienio reikalų ministerijos pareigūnas. Ministeris reikalavo ryšiams su Baltijos kraštais paskirti 25 milijonus kronų bet turėjo pasitenkinti tik dviem milijonais, o tai jam atrodo aiškiai per maža. Steigti socialdemokratų partijas Baltijos kraštuose švedams atrodo dar per anksti. Girdi, baltiečių nereikia provokuoti. Jiems kol kas reikia paramos, ryšių.

Centro, tai yra ūkininkų, partijos vadovai tarėsi su Savisaaru Stockholme ir patys ketina gegužės mėnesį lankytis Estijoje. Jie norėtų atgaivinti tuos ryšius, kurie buvo plėtojami nepriklausomybės laikais. Jie mano, kad tai galėtų padėti atkurti šeimų ūkius, padėti pertvarkyti žemės ūkį. Švedijos sandėliuose pilna senesnės gamybos traktorių, kuriem čia atsivertų nuostabi rinka. Švedai galėtų pasidalyti savo ūkininkavimo patirtimi. Jauni baltiečiai galėtų pasimokyti, kaip savo ūkius tvarko švedų ūkininkų šeimos. Ketvirtame dešimtmetyje Švedijos prekyba su Estija buvo didesnė negu prekyba su visa Sov. Sąjunga.

Gegužės mėnesį Estiją ketina aplankyti ir švedų komunistų delegacija. Pabaltijys, pasak partijos vadovo Larso Wernerio, yra sovietinės propagandos langas į Vakarus, naudingas pertvarkos politikai, kurią Gorbačiovas nori įvykdyti visoje Sov. Sąjungoje. Apie partijos klaidas Pabaltijo politikos atžvilgiu jis nenori kalbėti, tik sausai pastebi, kad dabar jau nebėra nė vieno iš tų, kurie jai vadovavo tada, kai įvyko aneksija.

Pasaulio įvykiai

KARIUOMENĖS DALINIAI SUSTABDĖ GRUZIJOS SOSTINĖJE

Tbilisyje vykusias gruzinų demonstracijas, kuriose šį kartą prasiveržė M. Gorbačiovo reformų išjudinti tautiniai siekiai. Juos liudijo demonstrantų šūkiai ir nešamos 1918-21 m. nepriklausomos Gruzijos vėliavos. Demonstracija sustabdyta žiauriu būdu, atnešusiu mirtį devyniolikai demonstrantų, kurių eilėse buvo ir 10 moterų. Sužeistųjų skaičius prašoko šimtą, suimtųjų – tris šimtus. M. Gorbačiovas Tbilisin atsiuntė iš Gruzijos kilusį užsienio reikalų ministerį E. Ševardnadzę, atsisakiusį planuotos kelionės į R. Vokietiją. Jam teko būti Gruzijos KGB viršininku ir kompartijos vadu iki 1985 m. liepos mėnesio. Tada Maskvon išvykstantį E. Ševardnadzę pakeitė gruzinų kompartijos vadu išrinktas D. Patiašvilis. E. Ševardnadzė dabar vadovavo gruzinų kompartijos centro komiteto posėdžiui, kuriame D. Patiašvilį pakeitė naujuoju kompartijos vadu išrinktas G. Gumbaridzė, tik prieš porą mėnesių paskirtas KGB viršininku. Premjero Z. Čehidzės pakaitu buvo paskelbtas centrinio komiteto sekr. N. Čitanava. Atsistatydinti norėjo Gruzijos aukščiausiosios tarybos pirm. O. Čerkezija. Tačiau sprendimas jo klausimu paliktas sekančiam aukščiausiosios tarybos posėdžiui. Tbilisio gatvėse patruliuoja kariai su tankais ir šarvuotais automobiliais. Ginkluotą susidorojimą su tautiniais gruzinų siekiais stebi lietuviai, latviai, estai ir kitos laisvės siekiančios tautos.

Posūkis Lenkijoje

Du mėnesius trukusias derybas tarp "Solidarumo" unijos vado L. Walensos ir vyriausybei atstovavusio vidaus reikalų ministerio gen. Č. Kiščiako užbaigė jų pasirašyta trijų dalių sutartis, apėmusi ekonominius, politinius ir unijų reformos reikalus Lenkijoje. Sutartis grąžino oficialų pripažinimą "Solidarumo" unijai, atimtą 1981 m. kompartijos vado gen. W. Jaruzelskio paskelbto karo stovio. Sutarties dėka teises atgavo ne tik "Solidarumo" unija, bet ir "Ūkininkų solidarumas", Nepriklausoma studentų draugija. Opozicijai atstovavęs L. Walensa pripažino 460 vietų seimą, kuriame užtikrintą 65% atstovų daugumą turės kompartija, ir 100 vietų senatą, renkamą demokratišku būdu. Kandidatu į senatą galės būti kiekvienas lenkas, surinkęs 3.000 jo kandidatūrą remiančių parašų. Prezidentą šešeriems metams išrinks seimo ir senato nariai bendrame posėdyje. Tikimasi, kad prezidentu bus išrinktas dabartinis kompartijos vadas gen. W. Jaruzelskis. L. Walensa prasitarė, kad ir jam siūloma kandidatuoti į prezidentus. Jis betgi nežada kandidatuoti į senatą birželio mėnesį įvyksiančiuose rinkimuose.

Reformos Vengrijoje

Vengrų kompartijos politbiuras turi devynis narius. Jame pradeda įsitvirtinti I. Požgajaus vadovaujami reformų šalininkai, turintys keturis užtikrintus balsus. Kompartijos vadas K. Grošas, vengiantis reformų, praradęs du jį rėmusius politbiuro narius, taip pat liko su keturiais užtikrintais balsais. Reformų šalininkai nori įvesti daugiapartę sistemą ir reabilituoti po 1956 m. sukilimo likviduotus kompartijos vadus. 1958 m. nepažymėtose duobėse buvo užkasti: kompartijos vadas I. Nagy, jo šalininkai P. Maleter, M. Gimes ir J. Šilagji. Imrės Nagio palaikai jau rasti ir atkasti prastame karste Bendrose Budapešto kapinėse. Tikimasi surasti ir kitus Maskvos įsakymu sušaudytus partiečius. Juos birželio 16 d., praėjus trisdešimt vieneriems metams po egzekucijos, norima palaidoti paženklintuose kapuose. Kalbama apie Imrės Nagio paskelbimą vengrų tautos didvyriu.

Nelaimė Britanijoje

Tragedija vėl baigėsi futbolo rungtynės Sheffieldo Hillsborough stadione tarp Liverpoolio ir Nottinghamo komandų. Viena stadiono dalis buvo skirta Liverpoolio, kita Nottinghamo rėmėjams, kad būtų išvengta muštynių. Tačiau daug Liverpoolio komandos rėmėjų liko už stadiono vartų ir bandė įsiveržti pro tvorą. Policija, norėdama sustabdyti pradėtą tvoros vertimą, atidarė vartus ir karštakošius Liverpoolio rėmėjus įleido į jiems skirtą stadiono dalį, nuo rungtynių aikštės atitvertą metaline tvora. Įleistieji pradėjo veržtis arčiau tvoros. Prasidėjusioje spūstyje buvo mirtinai sutrypta beveik šimtas žiūrovų. Įsisiūbavusių paauglių neįstengė sutramdyti 800 stadione sutelktų policininkų. 1985 m. sausio 2 d. per futbolo rungtynes Glasgove spūstyje žuvo 66 žiūrovai, o gegužės 11 d. Bradforde sudegė 56.

Šiame numeryje:

Pralaimėjusi laimėtoja
Tokia yra Sovietų Sąjunga, netekusi moralinio prestižo
Politikai domisi Baltijos valstybėmis
Švedai suskato domėtis Baltijos kraštais
Rasų kapinėse
Lenkai negali susitaikyti su tikrove, kad Vilnius priklauso Lietuvai
"Mūsų tikslas – laisva Lietuva"
Nepriklausomybės minėjimas Kaune ir Vilniuje
Pirmosios kregždės Lietuvon
"Gintaro" ansamblis sparčiai ruošiasi išvykai
Tautinis ugdymas
Vasario 16 gimnazijai reikia mūsų pagalbos
Ąžuolų randai
Dokumentinė apybraiža, vaizduojanti sibirinius lietuvių trėmimus
Keturi Lietuvos kraštotyros leidiniai
Trys išleisti Lietuvoje ir vienas Varšuvoje
Spaudos darbuotojai Kanadoje
Kanados lietuvių žurnalistų veikla
Neoficialus mūsų atstovas Kanados sostinėje
Juozas Danys – plataus masto visuomenės veikėjas

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI
THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Road, Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canada
Telefonas (416) 275-4672. Second class mail registration nr. 00509
LEIDĖJAS: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai"
REDAGUOJA: kun. dr. Pr. Gaida, Vyt. Kastytis, J. Andrulis, Vyt. Balčiūnas, Č. Senkevičius. Metinė prenumerata – $24, pusmetinė – $13, rėmėjo – $30, garbės – $40 (Amerikoj – JAV dol.). Pavieniai numeriai – 60 ct.
Adresų keitimo reikalu kreiptis tiesiai į "TŽ" administraciją. Skelbimai ruošiamam numeriui priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Bendradarbių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

Tėviškės žiburiai (The Lights of Homeland, USPS 740-550) is published weekly, except 1st a. 2nd week in August and 4th week in December by Lithuanian Canadian R.C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc., 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Phone: (416) 275-4672. U.S. office of publication, Lewiston, NY 14092.
Subscriptions: ordinary $24.00, supporter $30.00, honorary $40.00 per year. Second Class Postage paid at Lewiston, NY.
US POSTMASTER: send address changes to: "Tėviškės žiburiai", P. O. Box 1195 Lewiston, NY 14092.
CANADA POST: send address changes to 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Printed in Canada.

Lenkų privilegijos Lietuvoje

Vilniuje leidžiamas biuletenis "Kalba Vilnius" š.m. sausio 13 d. laidoje išspausdino Izidoriaus Šimelionio straipsnį apie vis blogėjančius lietuvių-lenkų santykius sovietų valdomoje Lietuvoje. Lenkai iki šiol negali įsisąmoninti, kad Lietuvoje jie yra tautinė mažuma. Netgi iš Gudijos po 1948 metų į Lietuvą atvykę lenkai laiko save pirminiais krašto gyventojais. Perspausdiname sutrumpintą autoriaus straipsnį. RED.

Pastaraisiais metais, ypač šį pavasarį, sukruto laikraščio "Červony štandar" ir Lietuvos radijo laidų lenkų kalba žurnalistai, reikšdami kiekviena proga savo nepasitenkinimą tariamu lenkų tautybės gyventojų teisių varžymu Vilniuje. Spausdinamos viena už kitą piktesnės publikacijos, transliuojami pasisakymai, interviu. Nekompetentingi autoriai šmeižia Lietuvos istorikus, kalbininkus, kultūros ir meno darbuotojus, rašytojus, žurnalistus, visuomenės veikėjus, rašančius apie Vilniaus krašto praeitį ir dabartį. Šiame, tiesa, ne itin ilgame autorių sąraše vienas aktyviausių – Vilniaus pedagoginio instituto užsienio kalbų fakulteto prodekanas, germanistas ir filosofas Ivanas Tichonovičius. (Jis gimęs ir augęs bei mokslus išėjęs Tarybų Baltarusijoje.) I. Tichonovičius kategoriškai tvirtina (savo straipsniuose, susirinkimuose), kad Vilnija – tai lenkų žemė, nuo amžių jų gyvenama, o lietuviams vieta prie Volgos krantų. Dažniausiai tokie susirinkimai, kuriuose dalyvauja minėtas atvykėlis, tampa antilietuviškais ir priešvalstybiniais mitingais. Sukurstyti žmonės, o ypač jaunimas, kartais griebiasi net chuliganiškų veiksmų. Taip 1988 metų spalio mėn. 29 dieną Nemenčinės vidurinės mokyklos auklėtiniai Eugenijus Seliuninas, Edvardas Pšychodskis, Nikolajus Leončikas ir kiti sumušė šios mokyklos moksleivį Aldą Sakalauską, jo draugus. Aldui buvo sužeistas veidas, prakirsta lūpa. Tai patvirtino ir teismo medicinos ekspetai. Apie tuo metu šioje mokykloje buvusią neapykantos lietuviams atmosferą kalba ir toks faktas, kad šiose muštynėse dalyvavo ir mokytojos Kristinos Šadiun sūnus devintos klasės mokinys Marekas.(. . .)

Lenkų laikais visoje buvusioje Vilniaus-Trakų apskrityje lenkai neturėjo tiek mokyklų gimtąja kalba, kiek jų dabar veikia tik viename Vilniaus rajone. Šiuo metu šiame rajone yra 45 mokyklos. Buivydžių ir Eitminiškių – pilnos vidurinės lenkų dėstomąja kalba. Dešimt trikalbių vidurinių mokyklų, kur yra lietuviškos, rusiškos ir lenkiškos klasės. Be to, įvairiose vietovėse veikia 16 lenkiškų devynmečių mokyklų ir dešimt pradinių lenkų-rusų tautybės vaikams. Deja, lietuviukai tokių privilegijų Vilniaus rajone neturi. Buivydiškių apylinkėje beveik pusė gyventojų – lietuviai. Savo vaikus jie vežioja į sostinės lietuviškas mokyklas. Tik praėjusį rudenį po didelių pastangų rajono Liaudies švietimo skyrius leido atidaryti pirmąsias lietuviškas klases Buivydiškių devynmetėje mokykloje, kuri iki šiol buvo skirta tik rusų ir lenkų tautybės vaikams. Sudervės denynmetė mokykla – tik besimokantiems lenkų kalba, o šios gyvenvietės lietuvių ir rusų tautybės vaikus kolūkis vežioja į Avižienių trikalbę mokyklą. Visame rajone yra tik dvi grynai lietuviškos mokyklos – Marijampolio vidurinė ir Trakų Vokės devynmetė.(. . .)

Ir dar šio to norėčiau paklausti savo gerbiamųjų oponentų. Jei Vilnijoje tiek daug lenkų, tai kodėl "Červony štandar" mažiausiai skaitomas Respublikoje laikraštis. Iš 44 tūkstančių tiražo beveik pusė keliauja į Lenkiją. Tiesa, ir ten paklausos neturi: ilgai guli kioskuose, kol patenka į makulatūrą. Kaip minėjome, Vilniaus rajone priskaičiuojama apie 62 tūkstančius lenkų tautybės gyventojų, o šį laikraštį užsiprenumeravę – kiek daugiau kaip penki tūkstančiai.

Vilnijos statistiniai lenkai taip pat mieliau prenumeruoja ir rajoninius laikraščius rusų kalba. "Draugystę" iš 62 tūkstančių lenkų savo kalba teskaito vos 3.220. Tad kokie čia lenkai, jeigu jie neskaito spaudos savo kalba, o prenumeruoja laikraščius ta kalba, kuri jiems geriausiai suprantama, šiuo atveju – rusų. Ir kaip skamba minėtų veikėjų reikalavimas lenkų kalbą Vilnijoje paskelbti valstybine?

Analogiška padėtis, beje, ir kituose šio krašto rajonuose. Šalčininkų rajone lenkais užrašyta apie 80 proc. gyventojų. Tad kodėl rusų kalba rajono laikraščio "Lenino priesakai" tiražas viršija 7,5 tūkstančio egzempliorių, o lenkišką leidinį užsisako tik 1.476 skaitytojai. Dar įdomesnė padėtis Trakų rajone. Čia rajono laikraščio lenkų kalba spausdinama vos 690 egzempliorių, o 1979 metų statistiniais duomenimis, lenkais užsirašiusių čia – apie 20 tūkstančių.

Lietuvos gyventojų aukos ir nuostoliai

Kai kurios pastabos apie recenzento pastabas

ADOLFAS DAMUŠIS

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Vokiečių repatriacija

R. Misiūnas ir R. Taagepera šiai pozicijai pateikia 50,167 asmenis, P. Zundė – 52,000 asmenų. Pridėjus kelis tūkstančius pavieniai pabėgusiųjų, lengvai susidaro apie 55,000.

Tas nedidelis skirtumas neturės įtakos į bendrinį aukų ir nuostolių skaičių, tiktai kiek padidins genocido holokausto aukų skaičių.

Sibiriniai trėmimai

Vilniaus miesto ir krašto nuolatiniai gyventojai, be abejonės, yra laikomi pirminiais Lietuvos gyventojais, nežiūrint ar jie buvo lenkiškos, ar gudiškos orientacijos. Atbėgėliai iš Lenkijos nebuvo laikomi pirminiais Lietuvos gyventojais. Gal šiek tiek atbėgėlių lenkų ir galėjo pakliūti į pirmąjį masinį šeimų išvežimą į Gulagą. Vargiai jų skaičius viršytų vieną kitą šimtą. Tai šio darbo duomenų nepakeistų. Šiaip gi tenka manyti, kad lenkai atbėgėliai, staigiai atvykę, staigiai ir išvyko. Tai paremia ypač tas stambus repatriantų skaičius, išvykęs į Lenkiją 1945 m. Tokių atbėgelių atvykimui bei išvykimui tiksliai aprašyti reikėtų atskiros studijos. Kad antrosios sovietinės okupacijos metais lenkai atbėgėliai būtų tremiami iš Lietuvos į Gulagą, atrodo neįtikėtina, nes jiems tada buvo patogi galimybė repatrijuoti atgal į Lenkiją.

Keli neaiškumai

J. B. siūlomas faktinasis Klaipėdoje po karo likusis 25,000 asmenų skaičius man netinka pirminiams Klaipėdos gyventojams apskaičiuoti. Mano leidinyje (14 psl.) įrašytas 156,018 asmenų Klaipėdos krašto ir miesto gyventojų skaičius. Jis yra gautas tokiu būdu. Prie 1939 m. Klaipėdos gyventojų skaičiaus 154,000 yra pridėtas vienerių metų 1.3% prieaugis. Tokiu būdu gautas 156,018 pirminių gyventojų skaičius karo pradžioje Klaipėdos kraštui ir miestui. Be abejonės jis yra nerealus, bet projektuojamas pirminių gyventojų skaičius karo pradžiai 1940 m. Šis skaičius yra teisingas. Tiktai teritorijos ir gyventojų skaičiaus kitimai sukelia neaiškumų.

Ten pat J. B. mini, kad pagal J. Czerniakiewicz informaciją gyvų išlikusių žydų skaičius Lietuvoje buvo tiktai 2,209 asmenys, o ne 28,000, kaip pas mane pateikiama (16 psl.).

SS-Standartenfuehrer Karl Jaeger, vyriausias žydų naikinimo vadovas Lietuvoje, savo pranešime SS-Brigade gen. dr. Franz W. Stahleckeriui 1941 m. gruodžio 1 d. raportu pranešė, kad Lietuvoje žydų naikinimo planas yra įvykdytas ir yra likę tiktai 34,500 darbingų žydų Šiauliuose, Kaune, Vilniuje.

"1959 metų Visasąjunginio gyventojų surašymo knygos" (Vilnius, 1963), duomenimis (160 psl.) Lietuvoje 1959 m. buvo 24,672 žydų tautybės asmenys, jų tarpe 11,478 vyrai ir 13,194 moterys. Spaudos duomenimis pokario metais, vyko gana intensyvi žydų emigracija į JAV, į Izraelį. Ji vyksta ir dabar. Žydų skaičius visą laiką Lietuvoje mažėja, taip kad mano pateiktas skaičius pokariui yra visai realus.

Nuostoliai po karo

Aukų ir nuostolių apskaičiavimui panaudojimas dviejų metodų labai pasiteisino. Pirmojo metodo duomenys sudarė apskaičiavimams rėmus. Antrasis metodas buvo lyg ir kontrolė pirmajam. Mane ypatingai nustebino tai, kad abiejų metodų duomenys beveik sutapo (lentelė 7, psl. 26 ir lentelė 4, psl. 23, taip pat lentelė 8 ir 9, psl. 30). Tarp jų rasti maži skirtumai yra pilnai suprantami ir pagrįsti, (psl. 28, 29). Tai rodo, kad panaudoti šaltiniai buvo neišpūsti, bet realūs ir objektyvūs.

Apskaičiavimų sėkmingumui labai daug padėjo griežtas laikymasis pirminių gyventojų skaičiaus ir jo keitimosi pagrindo.

Nuostolių suvestinė

J. B. esu dėkingas už dėmesį mano aukų ir nuostolių leidiniui. Gerai, kad toks aktualus klausimas nepraeina nepastebėtas. Šiai visai aukų ir nuostolių problemai būtų ypač naudinga, jeigu šio leidinio teigiamas įnašas būtų buvęs pastebėtas.

Viena J. B. pastaba šio skirsnio skliausteliuose "Jeigu nebūtų holokausto ir emigracijos ir pan." yra reikalinga patikslinimo. Prieaugis ir visa gyventojų kaita eilei metų periodų buvo surandama, kruopščiai apskaičiuojant pirminius gyventojus kaip tiktai kiekvienam metų periodui vis atimant holokausto bei genocido aukas ir emigracijos bei repatriacijos nuostolius. Detalus skaičiavimo pavyzdys yra aprašytas 25 psl., ir pilna visų metų laikotarpių apskaičiavimų suvestinė "Gyventojų kaita Antrojo pasaulinio karo ir pokario 1940-1959 metais Lietuvoje" yra pateikta penktoje lentelėje.

J. B. pastabos esmėje nepaliečia pirmosios leidinio dalies duomenų, kurie yra gauti naudojant objektyvinius gyventojų surašymo ir prieaugio duomenis. Tų duomenų pagalba yra surasta pilna aukų ir nuostolių suma – 1,053,185. Suradus naujų objektyvių pirminių gyventojų duomenų, trečiojoje dalyje, paskirstant aukas ir nuostolius pozicijomis, gali atsirasti reikalas padaryti patikslinimų, mano nuomone, nežymių.

Nežymios klaidos

Dov Levin, manau, kad atleis, kad į jo vardą įsibrovė klaida; tolimesniuose spaudiniuose ji bus atitaisyta.

J. B. siūlomam "High treason" vertimui į lietuviškąjį "Valstybės išdavimą" gal nereikėtų skirti daug dėmesio. Geriau jį ir jo vokiškąjį vertimą "Hoch Verrat" vartoti neverčiant į lietuvių kalbą. Anuo metu visa grupė VLIKo antinazinio pogrindžio narių buvo Gestapo įkalinta ir apkaltinta "High treason". Jie betgi savo valstybės ne tiktai neišdavė, bet ją drąsiai ir su didele asmenine rizika gynė.

Baigiant būtų tikslu padaryti tokį siūlymą. Mums visiems, aukų ir nuostolių klausimu suinteresuotiems, reikėtų susitikti ir sudaryti patikslintą ir sutartą aukų bei nuostolių sąrašą. Tam tikslui būtų galima panaudoti Šeštąjį mokslo ir kūrybos simpoziumą, įvyksiantį 1989 m. Čikagoje Padėkos dienos savaitgalyje. Jeigu simpoziumo eigoje pasirodytų, kad duomenų dar trūksta, reikėtų sudaryti planą papildomų duomenų dar ieškoti ir vėliau vėl susitikti. Tokio aukų ir nuostolių sąrašo sudarymas yra ir bus svarbus, ateityje labai reikalingas.

Rasų kapinėse

KAZYS BARONAS

Poznanėje leidžiamas savaitraštis "Pševodnik katolichi" supažindino skaitytojus su Vilniaus Rasų kapinėmis. Trumpo rašinio autorius (daugiau vietos užima nuotraukos) rašo, kad Vilniaus lenkiškos kapinės priklauso prie seniausių amžino poilsio vietų, kadangi jos įsteigtos 1769 m. Jos guli labai gražioje, kalnuotoje vietovėje, o prie pagrindinių įėjimo vartų, atvykstančius sveikina maža Aušros Vartų Dievo Motinos statulėlė. Paminklai, medžio raižiniai bei įrašai yra tragiškų likimų liudininkai ir tai surištų su lenkų tautos įvykiais.

Motiejus Luček mini Juozo Pilsudskio širdį. Tiesa, jos urna pradžioje buvo padėta Vilniaus Šv. Teresės šventovėje (prie pat Aušros Vartų) ir tik 1936 m. atvežus motinos pelenus "iš tuometinės" Lietuvos, į vieną kapą buvo padėta sūnaus širdis ir motinos pelenai. Autorius mini, kad šalia jų, taip pat yra 1919-1920 m. žuvusių kovoje su Sov. Sąjunga lenkų karių kapai bei krašto armijos karių, 1944 m. kritusių Vilniaus vadavime.

Rasų kapinės yra taip pat žymių lenkų amžino poilsio vieta. Netoli koplyčios yra Joachimo Lelevelio kapas (istorikas, sulenkėjęs vokietis, tikroji pavardė Loelhoeffel–K.B.), Syrokomlios, Vivulskio ir kt. Pabaigoje lenkas rašo, kad kapinės yra dalis "mūsų" (t.y. lenkų) istorijos, tautinės kultūros atminimas. Jis tiki, kad kapinės nežus ir bus globojamos su tinkama pagarba.

Rašinį puošia net septynios nuotraukos, kurių didžiausia yra senųjų kapinių vaizdas, žuvusių lenkų karių (keli paminklai sužaloti patrankų šūvių), pirmos J. Pilsudskio žmonos (ji mirė 1921 m.), J. Lelevelio ir "motinos ir sūnaus" juodo marmuro antkapis.

Tame pačiame puslapyje N. Kovalskis prisimena savo ginklo draugą maj. Joną Pivniką. Žlugus Lenkijai, jis kurį laiką kovojo Prancūzijoje, pasiekdamas Angliją. 1941 m. parašiutu iš britų lėktuvo nuleidžiamas į Radomo-Kielcų apylinkes ir vėliau komandiruojamas į Naugarduko apygardą ir ten veikiančią krašto armiją, kuri tuo metu ruošėsi Vilniaus puolimui. Nepasiekęs Lietuvos sostinės Jonas Pivnikas, vadovaves 77 Lydos pėstininkų pulkui, žuvo 1944 m. birželio 16 d. Jachnovicų apylinkėse ir palaidotas netoli Lydos. Nekrologo autorius N. Kovalski skundžiasi, kad J. Bronievskos leidinyje "Z notatnika korespondenta wojennego – iš karinio korespondento užrašų", velionis šmeižiamas bendradarbiavimu su Gestapo. Tik neseniai ši knyga buvo išimta iš skirtos mokykloms literatūros.

Ir kartu liūdna žinia. Gautame laiške iš mūsų sostinės, dar lenkų okupacijos laikų bičiulis rašo: "Kazy, lenkai vėl kelia galvas, vadindami mus šovinistais, degina mūsų trispalves. Lenkai (o gal juos geriau vadinti tuteišais?), inspiruojami atvykstančių repatriantų ir net kunigų nuo Vyslos krantų, negali ir po 45 metų susitaikyti su tikrove ir pripažinti, kad tai mūsų žemė, kad tai mūsų miestas ir sostinė. Ir kunigai iš Lenkijos, laisvai laiko lenkiškai Mišias aplenkėjusiose apylinkėse. Jie mielai matomi Maišiagalos klebonijoje (apie 30 km nuo Vilniaus – K.B.), Eišiškių ir kitur.

Iš savo pusės norėčiau pridėti, kad 1944 m. liepos mėn. Maišiagalos apylinkėje veikiantieji krašto armijos daliniai buvo įsibrovę į Širvintų, Giedraičių apylinkių kaimus, išžudydami lietuvius patriotus.

REMKIME KANADOS LIETUVIŲ FONDĄ!

Iki šiol šis fondas išleido per 350,000 dolerių lietuviškai kultūrai, menui, švietimui paremti. Pagrindinis fondo kapitalas yra neliečiamas, tiktai palūkanos skiriamos lietuviškai veiklai įvairiose srityse.

Sudarydami testamentus, bent dalį turto palikime Kanados lietuvių fondui (Lithuanian-Canadian Foundation).

Tapkime šio fondo nariais ir aukokime jam! Visos aukos atleidžiamos nuo valstybinių pajamų mokesčių.

Testamentines ir kitas aukas siųsti:

Lithuanian-Canadian Foundation, 1573 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A6.

Šio fondo šūkis: ***"Kapitalas Lietuvai, palūkanos — lietuvybei išeivijoje!"***

A†A
kunigui BOLESLOVUI PACEVIČIUI
mirus,

jo broliui STASIUI su žmona TERESE, seseriai Lietuvoje gilaus skausmo valandoje reiškiame užuojautą bei kartu jungiamės skausme ir maldoje –

Antanas, Emilija Pocevičiai
krikšto sūnus – Algis Pocevičius
su šeima, Omaha Nebraska, JAV

A†A
STASIUI BANELIUI
mirus,

žmonai ONUTEI, sūnums – VYTAUTUI ir ALGIMANTUI su šeimomis reiškiame gilią užuojautą ir kartu liūdime –

B. ir K. Žutautai *N. Balčiūnienė*

A†A
EDVARDUI ŠILEIKIUI
mirus,

žmoną JULĘ ir artimuosius giliai užjaučiu –

Jonė Kęsgailienė,
Montreal, P.Q.

A†A
Buvusiai Joniškio gimnazijos mokytojai
ONAI GAILIŪNAITEI
mirus,

reiškiu gilią užuojautą sesutei ELENAI SENKUVIENEI, artimiesiems Kanadoje ir Lietuvoje –

A. Puida

A†A
ONUTEI GAILIŪNAITEI
mirus,

jos sesutę ELENĄ SENKUVIENĘ nuoširdžiai užjaučiame –

Salomėja ir Balys Sakalai
Ramūnė ir Algis Jonaičiai
Virginija ir Vytas Mikėnai

A†A
JONUI TATARŪNUI
mirus Brazilijoje,

žmoną VERĄ, dukras – MARIJĄ CICILIJĄ ir VERĄ LIUCIJĄ, tėvus, vaikaitį JOKŪBĄ, brolius – ARMANDO ir VIKTORĄ nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime –

Adolfas, Eugenija Sagevičiai
Ona Pakalnienė

Mielam vyrui, tėvui ir seneliui
A†A
BRONIUI ČEIKAI
mirus,

žmoną ONUTĘ, dukteris – BIRUTĘ, IRENĄ, DANUTĘ ir sūnų RIMANTĄ nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime –

Stasys ir Onutė Daugėlos,
Santa Monica, Calif.

A†A
ALEKSANDRAS MAKARENKO
mirė 1989 m. balandžio 11, antradienį, savo namuose.

Jo žmona Marytė yra mirusi anksčiau.

Nuliūdime liko dukterys Svetlana Nolan ir Lylia VanEck, vaikaičiai – Natalie ir Alexander Nolan, William VanEck. Palaidotas penktadienį iš Holy Trinity rusų ortodoksų šventovės Šv. Jono lietuvių kapinėse Mississaugoje.

A†A
VLADUI ALIŠAUSKUI
mirus,

žmoną su šeima, brolį PRANĄ ALIŠAUSKĄ su žmona ELENUTE nuoširdžiai užjaučiame –

A. J. Morkūnai
K. A. Poviloniai

Ottawa, Ontario

Canadian Art Memorials Ltd.
76 Lakeshore Road West, Port Credit, Ont. L5H 1G4

LOUIS TEMPORALE - oficialus skulptorius - Bank of Canada, Bank of Montreal, Bank of Nova Scotia ir Archives Bldg. King George VI Niagara Falls

Atlieka įvairius kapų paminklų akmens ir skulptūros darbus — greitai ir meniškai. Užsakymus atliekame pagal projektus ir taip pat turime didelį pasirinkimą pagamintų paminklų lietuvių kapinėms

Užsakykite jau dabar, kad mes galėtume neskubėdami atlikti visą menišką darbą pagal pageidavimus.

Darbovietės telefonas 278-2757
Namų telefonas 278-4529

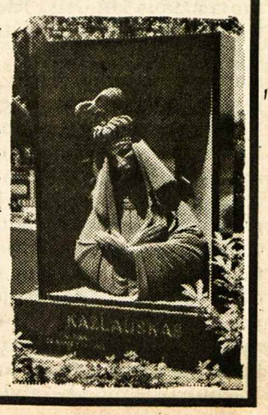

Po keturiasdešimt devynerių metų pirmą kartą okupuotoje Lietuvoje iškilmingai buvo švenčiama Vasario 16-ji. Vilniaus gatvės pasipuošė trispalvėmis, minios žmonių dainavo patriotines dainas

Aprašymas, gautas iš Vilniaus

"Mūsų tikslas - laisva Lietuva"

Vasario 15-oji bei 16-oji Kaune ir Vilniuje

Kaune 71-oji mūsų Nepriklausomybės šventė prasidėjo Aukštuosiuose Šančiuose, ąžuolų rimtyje, kur ilsisi Lietuvos savanoriai ir žuvę 1933 m. liepos 17 d. prie Soldino — Stepas Darius ir Stasys Girėnas. (Simboliška palaidojimų kaimynystė: nuo 1918-ųjų tebuvo prabėgę 15 metų, bet jų užteko, kad du lietuviai lakūnai Lietuvos vardą pasaulio tautų istorijoje iškeltų į padanges).

Karių kapinėse

Tą drėgną vasario 15-osios popietę į karių kapus važiavo, ėjo seni, jauni, vaikai. Kapuose prie nežinomų ir žinomų, prie jau neįskaitomos ir įskaitomos pavardės (skambios, svarbios lyginamajai kalbotyrai lietuviškos pavardės: Bataitis, Sakonis, Burvys, Valonis, Erlynas, Skaparas, Ruzgys, Tvarkūnas, Burvydas . . .) žuvusių 1919, 1920-aisiais ir vėliau. Prie kiekvieno cemento paminklėlio padėta po gėlę, žvakelę, trispalvę juostelę. Nusilenkta kiekvienam . . .

Granitiniai S. Dariaus ir S. Girėno bareljefai, didelė juoda plokštė su iškaltais žodžiais ("Lituanikos" skrydžiu nugalėję Atlantą, žuvo, nepasiekę Tėvynės, 1933 m. liepos 17 d.) taip pat nukloti tulpėm, narcizais, amarilėm, primulėm, pirmaisiais pavasario žirginiais, trispalvėm juostelėm. Jos, lyg mūsų skausmo, praradimo, tikėjimo ir vilties ženklai, lyg eilutė iš B. Brazdžionio posmo: "Kur tu, Lietuva? Aš čia, gyva . . ."

Į Muzikinį teatrą

Po iškilmių valandėlės — jaunimo garbės sargybos, pusiau nuleistų vėliavų, padėtų vainikų, gėlių, kalbų ir eilių — LPS seimo tarybos nariai, svečiai suka atgal į miestą, į Muzikinį teatrą. Tą patį, kuriame, rodos, dar visai neseniai dainavo A. ir S. Sodeikos, A. Kučingis, I. Nauragis, K. Petrauskas, A. Galaunienė, V. Jonuškaitė, J. Mažeika, P. Zaniauskaitė, A. Staškevičiūtė ir kiti, garsindami nedidelę mūsų operą po visą Europą.

Pastato fasadas apipintas tujų vainikais, papuoštas skydu su Gedimino stulpais, vėliavomis: trispalve, raudona su vyčiu, žalia su Gedimino stulpais. Laisvės alėjoje prieš teatrą plevėsuoja žalios gairelės taip pat su Gedimino stulpais, o kitoje gatvės pusėje ant senojo pašto, virš durų — eglišakių juosta, apsukta trispalviais kaspinais. Take iš Laisvės alėjos į teatrą vienoje grindinio plytelėje išvedžiota raidė "K". (Dar nesustingusiame cemente kažkas ją įrėžė, padėjo plytelę prie seno medžio). Tą pavakarę iš baltų gvazdikų čia buvo sudėliotas kryželis — tai Romo Kalantos susideginimo (1972) vieta.

Nuo teatro durų iki pat Kęstučio gatvės, kuria turi atvažiuoti sąjūdininkai, svečiai, laukia daugybė žmonių. Sykiu su kitais artėja besišypsantis LPS seimo tarybos narys vilnietis A. Juozaitis, pasitiktas sveikinimais, gėlėmis. Plojimais, šūksniais atlydimas seimo tarybos pirmininkas prof. V. Landsbergis; eina jis rimtas, susikabinęs su žmona, remdamiesi vienas į kitą . . . Po jų atskuba būriai.

Istorija parodoje

Teatro priesalyje šiam vakarui įrengta Lietuvos Respublikos ordinų, medalių, ženklelių parodėlė iš muziejaus ir A. Astiko rinkinio. Šalia mažesnių (Vyčio kryžiaus, Gedimino) akį taukte traukia aukščiausias apdovanojimas — Vytauto Didžiojo ordinas, įsteigtas minint 500-ąsias D. Lietuvos kunigaikščio mirties metines. Šiandien apdovanojimas didžiulė meninė, istorinė (ir materialinė . . .) vertybė, anuomet įteikta trim vyram: Lietuvos Respublikos prezidentui A. Smetonai, Latvijos — K. Ulmaniui ir Čekoslovakijos — T. Masarykui.

Kitoje priesalio pusėje išstatyti taip pat tik šiam vakarui teatro dailininkės J. Malinauskaitės tapyti didžiųjų Lietuvos kunigaikščių Gedimino, Algirdo, Kęstučio, Vytauto ir vienintelio mūsų karaliaus Mindaugo portretai. Į akis krinta istoriškas, sykiu netradicinis, šiuolaikiškas jų vaizdavimas. Be kunigaikštiškų, karališkų regalijų (karūnos, mantijos), tik su rubino žiedu ant piršto, šermuonėlių kailiuku pakaklėje ir Vytautas. Kukliu, juodu drabužiu, rankas sudėjęs ant krūtinės, jaunas dar (toli iki Žalgirio . . .) stovi didysis kunigaikštis, giliai susimąstęs, savy paskendęs (į žiūrovą tik pusiau pasisukęs), tarsi klausdamas: kas mes, kur einame? (Aplink pilna žmonių su foto aparatais, be jų, norinčių pastovėti, pasižiūrėti).

Už kelių žingsnių nuo praeities matyti nesenos dabarties liudijimas — Sibiro tremtinių (Marytės Kontrimaitės, Dalios Grinkevičiūtės, Antaninos Garmutės, Antano Abromaičio, Paulinos Motiečienės, Simono Norbuto, Napalio Kitkausko) parašyta knyga "Amžino įšalo žemė". Ką tik išleista 60.000 tiražu ji buvo pardavinėjama per pertrauką. Kokia eilė prie jos nuvingiavo! Ne visiems užteko, o turėtų ji gulėti ant kiekvieno lietuvio stalo kaip Evangelija!

Iškilmė salėje

Šventinės LPS seimo sesijos pradžia. (Scenos kairėje — tribūna, užtiesta lino audiniu, papuošta Gedimino stulpais, ant žemės du krepšiai gėlių. Dešinėje pusėje — stalelis su puokštele, dvi kėdės. Per vidurį nuo lubų nuleista didžiulė trispalvė su Zikaro Laisvės skulptūros vaizdu; apačioje — vešlus žalias krūmas. Nuo antrojo aukšto balkono nuleista trispalvė, jaunalietuvių vėliava. Skamba Maironio "Lietuva brangi", kurią gieda visi. Po nemirtingos giesmės Kauno dramos teatro aktorius V. Valašinas perskaito 1918 m. vasario 16 d. aktą (salė stovi), o to paties teatro aktorė R. Staliliūnaitė (ori, kilni, juodai apsirengusi, tik su gintaro vėriniu ant kaklo) — mūsų istoriniam keliui skirtą tekstą, smingantį į širdį pabaigos žodžiais: siekėme, siekiame ir sieksime . . .

"Lietuva, būk laisva!"

Per pirmąją posėdžio dalį pirmininkauja seimo tarybos pirm. prof. V. Landsbergis, šalia sėdi taip pat seimo tarybos narys, Kauno skyriaus Paminklų restauravimo projektavimo instituto mokslinis bendradarbis J. Oksas. Į sceną atnešamas baltų gėlių vainikas, netrukus padėtas R. Kalantos susideginimo vietoje. (Kol vainikas nešamas nuo scenos per salę, visi atsistoja nekviesti, neraginti). Po to sveikinimai — ateitininkų, jaunalietuvių, kalbos tarybos narių, svečių.

Iškeldamas Nepriklausomybės akto ir logikos, ir politikos pamokas, V. Landsbergis teigia, kad jau dabar reikia galvoti apie ateities Lietuvą, pasirengti "tarti žodį ir kurti valstybę", kai ateis metas. Tokiam pasirengimui išsiugdyti, — pabrėžia kalbėtojas, — reikia naujos savimonės, kuri susiklostys tik apėmusi "geriausia, ką sukūrė ankstesnė Lietuvos minties tradicija, karti bei rūsti istorinė patirtis ir pasaulinį akiratį brėžiančios naujųjų laikų idėjos". (Tai didelis įpareigojimas visiems: mums ir Jums, šviesieji, — pasaulinio lygio naujųjų laikų idėjų be Jūsų sunkiai bepasieksime . . .). Su tokia savimone žmoniją į tikslą turėtų vesti "dorovinis ir pilietinis tikėjimas ir valingas nusiteikimas — Lietuva. Mūsų visų Lietuva, kuri turi teisę gyventi, kuri nori gyventi, kuri gyvens".

Lietuva, "kuri gyvens", jos ateities regėjimas, Nepriklausomybės aktas ir tapo pagrindiniu šaltiniu, iš kurio vienaip ar kitaip įkvėpimo sėmėsi visi kalbėtojai. Antai kunigas V. Aliulis, seimo tarybos narys, pradėjęs eilute "Numesk, tėvyne, rūbą seną, kurį užvilko svetimi", kūrė aukštos moralės Lietuvos vaizdą, "be kurio pasaulio simfonijoje stigtų labai šviesios gaidos".

Klojanti tautinės mokyklos pamatus prof. M. Lukšienė, seimo tarybos narė, po nuoširdaus kreipinio ("mieli bičiuliai, seserys ir broliai"), kėlė Lietuvos nepriklausomybės signatarų, pirmosios kartos nuo žagrės, kultūros europinį lygį, valstybinį mąstymą, tokio reiškinio priežastis — išmaišyta Europa, Amerika, — ir pripažino: šiandien "už teatro sienų kita realybė".

Mūsų ekonominės laisvės šauklys, anot V. Aliulio, prof. K. Antanavičius, seimo tarybos narys, savo kartos vardu pasveikinęs su švente, palinkėjęs jai gyvuoti "dabar ir visada", pabrėžė, kad mums, "vergais liekant, liepia jaustis laisvais", kad mes, palyginus su signatarais, esame neryžtingi, o "savarankiškumo neprašoma".

Antikos tribūną logika, aiškumu priminė teisininko K. Motiekos, seimo tarybos nario, mintys: "Ne mūsų tautos valia 1940 m. į Lietuvą įžengė šimtatūkstantiniai Raudonosios armijos daliniai, ne mūsų tautos valia čia šeimininkavo Dekanozovas ir į jį panašūs Stalino parankiniai, ne mūsų tautos valia buvo suorganizuotas liaudies seimas, ne mūsų tautos valia (. . .)". Ryžtingai skambėjo jo kvietimas: "Ne tik pabuskime, bet tvirtai eikime vieningi Lietuvos laisvės keliu".

Gimusi, augusi jau ne Lietuvoje Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybos vicepirmininkė Gabija Juozapavičiūtė-Petrauskienė patraukė gražia lietuvių kalba (garbė jos tėvams, mokytojams . . .). Ji apibendrino: "Jūsų darbai kelia mūsų dvasią", "Esame vienos tautos vaikai". Pranešė apie norėjusius atvažiuoti, negavusius vizų.

Dar prieš pirmąją pertrauką V. Landsbergis perskaito sveikinimus, pradėdamas nuo Paryžiuje gyvenančio pirmojo signataro sūnaus Petro Klimo — "mintimis su jumis". Toliau kitų — P. Rabikausko, A. Liuimos, P. Marcinkaus, J. ir A. Jurašų, M. Rudienės, prelato Petrošiaus, R. Bačkio, T. Venclovos . . . Ne vienas jų būtų buvęs ne tik mintimis, jei ne vizos . . .

Laikrodžio rodyklei pasiekus 24 val., pirmininkaujančio po pertraukos R. Ozolo pasiūlymu sveikinama vasario 16-oji, jau 71-oji. Visi atsistoja, skanduodami tris žodžius: "Lietuva, būk laisva". Aplink, kur bepažiūri, beveik tik vyrija. Jauna, daili. Nejučiom prisimenu O. Milašiaus pranašystę — Lietuva bus šiaurės Atėnai . . . Štai jie, dvasingais veidais, spindinčiomis akimis jos kūrėjai! Dieve, padėk mums!

Deklaracija

Po vidurnakčio priimama neeilinės seimo sesijos deklaracija (neeilinė . . .), skelbianti: "Sąjūdis reiškia tautos ryžtą taikiu būdu atkurti savo teises, gyventi nepriklausomai nuo bet kokio diktato", Sąjūdis "žengs keliu į teisinį, politinį, ekonominį ir kultūrinį Lietuvos savarankiškumą (. . .), neapsiribodamas daliniais pasiekimais", Lietuvos piliečiai turi teisę patys "rinktis bei ugdyti savas valstybinio gyvenimo formas".

Kai po antros svečiai, šeimininkai leidosi į drabužinę, ten, padėdami, išsijuosę dirbo ir skautai (taigi "ir artimui"!). Lauke buvo vėsu, lynojo, prie R. Kalantos medžio bolavo vainiko gėlės . . .

Prie Laisvės paminklo

Vasario 16-osios rytas, lyg purškia lietus, lyg šviečiasi. Aplink Laisvės paminklą Kaune siūbuoja minių minios iki pat Laisvės alėjos, užtvindyta Donelaičio gatvė. Ant politinio (!) švietimo namų per visą sieną audeklas su vyčiu. Žmonės ant stogų, palangių, kaimyninėje aikštėje ant granito plokščių, priklausančių Lenino paminklo ansambliui, ant paties paminklo pjedestalo, ir žiūri tik vienon pusėn — į vakarus, į J. Zikaro sukurtą angelą, nuo sparnų iki papėdės pridengtą trispalvės. Kardinolui pašventinus, ji nukrinta, ir tą pačią akimirką lyg prasiskiria debesys, blyksteli saulė. Žvitriai kyla paleistas pulkas balandžių. Bet kas ten? Aukščiau už juos pačioje padangėje tolsta penki dideli balti paukščiai. "Gulbės, gulbės!", — girdžiu aplink, — "jų neužplanuosi", "simboliška". Pagaugai nueina per nugarą . . . Skrisk, svajone, tekelia tavo sparnus kalbėjusių kardinolo, V. Žemkalnio, J. Urbšio, A. Brazausko valia, mūsų visų ryžtas.

Per garsiakalbį sklinda balsas: pakelkite kairiąją ranką — prie Laisvės paminklo prisiekia sąjūdininkai. Skaitomas neilgas tekstas, ("Tebūnie Lietuva tokia, kokios norės jos žmonės. Mūsų tikslas — laisva Lietuva") baigiamas žodžiais: "tepadeda mums Dievas, viso pasaulio gerieji žmonės". Tepadeda . . .

(Apie 12 val. su Laisvės paminklu atsisveikina kardinolas, sąjūdininkai. Atsisveikina Lietuva. Ji grįžta į namus, į šventę vietose).

Paminklinė lenta

14 val. Vilniuje, Pilies gatvėje (Nr. 26) atidengiama paminklinė lenta. Prieš 71-erius metus šiuose namuose šaltą, ūkanotą vasario 16-osios vidudienį, eidami iš eilės (pagal alfabetą) prie stalo, ta pačia plunksna, 20 vyrų pasirašė trumpą istorinės reikšmės aktą, atvėrusį Lietuvai kelią į nepriklausomų Europos valstybių bendruomenę, Tautų sąjungą. Įvykiui pagerbti 1940 m. vasario 16 d. buvo prikalta lenta, deja, neilgai tekabėjusi. Dabar, M. Lukšienei atidengus naują, prof. B. Genzelis, LPS seimo tarybos narys, išreiškė viltį, kad ji "amžiams čia bus", niekas nenuplėš. Aktorius L. Noreika deklamuoja B. Brazdžionio eiles ("Aš čia, gyva"), puikiai atitinkančias nuotaiką. Gyva dar, "kiek rovė, neišrovė" (Just. Marcinkevičius) . . . Pilies, Didžiojoje gatvėje sausakimšai stovinti, aikštelėje prie seno Šv. Jono šventovės mūro besiglaudžianti minia gieda Maironį, nesenstančią atgimimo giesmę "Lietuva brangi". Po lenta lieka pakabintas nedidelis Dzūkijos kadagių vainikas su kukliu įrašu: "Lietuvai — Varėnos skautai".

Istoriko žodis

Po lentos atidengimo — iškilminga mokslinė konferencija Akademiniame dramos teatre. (Scenos gale skydas su Vyčiu, iš šalių metai — 1918 ir 1989, viršuje — vasario 16, nuo palubės nuleista trispalvė). Konferenciją pradėjęs istorikas dr. V. Merkys, istorijos instituto direktorius, pastebėjo, kad vasario 16-osios sukaktis Vilniuje taip minima tik antrą kartą: pirmą 1940 m. ir šiemet. (Klausydamasi jo, prisiminiau rašytojo V. Petkevičiaus pasakojimą apie valdžios įsakymu lentomis apkaltą Basanavičiaus paminklą Birštone, A. Mickevičiaus — laisvės šauklio — paminklą Vilniuje, nepramušama eile apstotą vyrų, saugančių, kad, gink Dieve, kokia moterytė nepadėtų gėlių, žvakių . . . Tai buvo pernai. Bet "mainos rūbai margo svieto" . . .).

Iškeldamas tautybių sugyvenimo, vienybės svarbą, V. Merkys pacitavo lenkų, rusų, totorių linkėjimus šventei 1940 m. Antai totorius, sveikindamas pasakė, kad lietuviai "įėjo į savo sostinę ne tik kaip nuolatinis, savas šeimininkas, bet ir kaip tikra šio lietuviško krašto motina, kurios vaikais mes jaučiamės". (O, kad taip mąstytų slavų giminės mažumos dabar . . .).

Vergas negali būti draugu

Istorinę kalbą pasakė B. Genzelis, matyt, įkvėptas ir savo gimimo dienos, taip pat vasario 16-osios. "Mes privalome matyti principinį skirtumą tarp vietinių Lietuvos gyventojų ir atvykusių". Pabaigoje pabrėžė: lygios tautos gali būti tik laisvos, vergas negali būti vergvaldžio draugu. Salėje ovacijos, visi atsistoja (pakyla ir prezidiumas), į sceną nueina V. Landsbergis, bučiuoja, sveikina pranešėją. ("Tebūnie pašlovinti nenusilenkę netiesai" — atmintyje iškyla arkiv. M. Reinio žodžiai, spaudoje paskelbti). Kretingos žmonių linkėjimai: "Profesoriau, verčiau Jūs numirkit, bet neatsižadėkit savo idėjų, kovokit su tais . . ." Kretingos rinkiminėje apygardoje B. Genzelis kandidatavo į TSRS Aukščiausiosios tarybos deputatus.

Praregėjom

Poetas Just. Marcinkevičius savo kalboje prisiminė: "Vasario 16-oji, kai žinia, buvo tapusi prakeikta diena. Užrakintomis lūpomis, užrištom akim. Ačiū Dievui, praregėjom, prakalbom. Ir mes, ir ši diena". Po to perskaitė eilėraštį šiai dienai. Štai priešpaskutinis jo posmas:

Prie savo kalbos prikalti,
prie istorijos prirakinti.
Sakau jums: mes nekalti,
Mes tik labai iškankinti.

Pas Basanavičių

Pavakario prieblanda Rasų kapinėse. Taku, kaip pavasario upė, plaukia žmonės. Prie J. Basanavičiaus kapo sunku prieiti, pamatyti. Jis apdėtas vainikais, gėlėmis, budi jaunimo garbės sargyba, liepsnoja žvakės. Priešais, palypėjusios ant koplyčios laiptelių, gieda universiteto filologijos merginų choras "Virgo" lotyniškai — Martinio (XVIII a.) motetą "Liūdi mano siela" ir Jano Svelinko (XVI-XVII a.) kanoną "Pasigailėk manęs, Viešpatie", lietuviškai — T. Brazio "Tykiai, tykiai Nemunėlis teka", V. Vydūno "Mes, Lietuvos vaikai". O, kaip skambėjo, aidėjo jų balsai pavakario ramumoj! Jiems nutilus, II kurso lituanistas L. Vilkas deklamavo "Ne tas yra didis". (Tos valandėlės, eisenos iš universiteto į kapus sumanytojas — prof. D. Sauka, o "Virgo" vadovė — R. Gelgotienė). Nebuvo pamiršti taip pat B. Sruogos, M. K. Čiurlionio, P. Višinskio, G. Landsbergio, M. Davainio-Silvestravičiaus, žinomų ir nežinomų kareivių kapai.

Koncertai

Šventė baigėsi Sporto rūmuose tautinės muzikos koncertu ir Katedros aikštėje. V. Landsbergis Sporto rūmuose perskaitė ką tik Kaune priimtą seimo deklaraciją. 7000-8000 vilniečių sukėlė ovacijas, atsistojo ir plojo ne sekundę, ne dvi. Tuo tarpu Vilniaus Katedros aikštėje buvo sakomos kalbos, dainuojamos senos, pamirštos dainos, minia pakartojo sąjūdininkų Kaune duotos priesaikos žodžius: "Mūsų tikslas — laisva Lietuva. Mūsų likimas — Lietuva".

Virš Katedros, virš istorinės aikštės jau plaukė mėnulis. Prasidėjo vasario 17-oji, 72-ieji metai. Teatre deklamuotame eilėraštyje Just. Marcinkevičius meldė:

Viešpatie, (. . .)
Pašauk ją (vasario 16-ąją),
pašauk atsitiest
ir laisvę išskleist — kaip esmę.
Pašauk . . .

G. Gust.

Istorinis vasario mėnuo Lietuvoje!

Švęskite didžiąsias atgimstančios tautos šventes kartu su Lietuva,

įsigydami sekančias vaizdajuostes:

1. Vilniaus arkikatedros įrengimo darbai; arkikatedros peršventinimo apeigos bei pamaldos 1989 m. vasario 5 d.
2. Vasario 16-tosios iškilmės Kaune ir Vilniuje – žuvusių karių pagerbimas Šančių kapinėse, Laisvės statulos atidengimas, pamaldos, Sąjūdžio seimo sesija, memorialinės lentelės atidengtimas ir kt.
3. Neužmirštamas Tautinis vakaras Gedimino aikštėje – Lietuva žodžiu ir daina pirmą kartą po 40 metų švenčia nepriklausomybės sukaktį ir pasisako dėl ateities; Vilniaus jaunimo dramos teatro lėlių grupės spektaklis (ištrauką rodė CBC programą "Baltic Spring")

Kiekviena vaizdajuostė nemažiau pusantros valandos ilgumo. Kaina – $35 viena vaizdajuostė ar $100 už tris. Užsakymai priimami tik iš anksto susimokėjus.

Už vaizdajuostes pridedu $_____

Čekius prašome rašyti Kanados Lietuvių Bendruomenės vardu. Šią atkarpą kartu su pinigais prašome siųsti: 1011 College St., Toronto, Ontario M6H 1A8

Vardas, pavardė _____

_____ tel. _____

Adresas _____

Miestas _____ pašto kodas _____

LIETUVA LAUKIA LAISVĖS
REMK IR AUKOK TAUTOS FONDUI!

Jūsų auka TAUTOS FONDUI garsina Lietuvos laisvės bylą laisvajame pasaulyje. Šešiomis kalbomis ELTOS ir radijo žinios nesulaikomai skleidžia informacijas įvairiuose kraštuose apie Lietuvos laisvės kovą ir ją skatina.

REMKIME TAUTOS FONDĄ

aukomis, darbais, palikimais. Kiekvienas paaukotas centas artina Lietuvai laisvės aušrą.

Aukas arba palikimus siųskime Tautos fondui:

TAUTOS FONDO ATSTOVYBĖ KANADOJE,
18 NORWICH RD., STONEY CREEK, ONT. L8E 1Z6.

Lietuvių grupė Lenkijoje, Stargardo mieste, vaišinasi Vasario 16 proga. Jų tarpe yra būrelis svečių iš Panevėžio. Jie buvo pakviesti Stargardo įmonės. Jos direktorius surengė vaišes ir įteikė lietuviškas vėliavėles su linkėjimais šviesios ateities lietuvių tautai

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

MIRUSIEMS TAS PATS?

"Tiesa" 1988 m. 211 nr. pateikia sutrumpintą "Kauno tiesos" korespondentų S. Jokūbaičio ir B. Juršės pranešimą apie išniekintus žydų kapus. Plėšikai, apsiginklavę laužtuvais ir žibintuvėliais, kapinėse rausdavosi naktimis, kol pagaliau buvo nutverti nusikaltimo vietoje. Gaują sudarė: kaunietis giros pardavėjas "Vyrgalės" restorane Albertas Oniūnas, keturi jo talkininkai iš Kapsuku pavadintos Marijampolės — Vladimiras Kuprijanovas, Eduardas Jukšys, Kęstutis Cekanavičius ir Zenonas Muraška. Tardymas ir krata įrodė, kad iš kapų jie išplėšė apie ketvirtį kilogramo aukso karūnėlių ir dantų. A. Oniūno bute rasta ir iš kapų atsigabenta kaukolė. Milicininkams jis aiškinosi: "Mes nieko blogo nepadarėm, o mirusiems juk tas pats . . ."

PRAEITIES ATORŪGOS

Buvusieji Zarasų rajono Dūkšto miestelio gyventojai Stasė Čekienė, Jonas Čekys ir Klemensas Čekys sausio 3 d. "Tiesoje" paliečia 1944 m. vasaros įvykius Dūkšte ir Zarasuose, kai ten vėl grįžo sovietų kariuomenė. Dūkšto miestelio centre buvo pastatytos kartuvės. Enkavedistai, vadovaudamiesi stalinišku metodu, be jokio teismo ir tardymo jose pakorė Dūkšto geležinkelio stoties kelių priežiūros darbininką Vladą Mikulėną, apkaltintą Sovietų Sąjungos didvyre paskelbtos partizanės Marytės Melnikaitės nužudymu. Trijų Čekių teigimu, pakartasis net nebuvo matęs M. Melnikaitės. Su ja, matyt, reikalų turėjo kitas Mikulėnas, vokiečių okupacijos metais dirbęs policininku Dūkšte, nelaukęs enkavedistų sugrįžimo. Stalininis teroras tada siautėjo ne tik Dūkšto milicijos daboklėje, Zarasų saugumo rūsiuose, bet ir nepriklausomybės laikais pastatytame Zarasų kalėjime, kur pirmosiomis aukomis tapo mokytojai ir ūkininkai. M. Melnikaitė su dviem rusais partizanais buvo sušaudyta prie Kaniūkų kaimo kapinaičių. Jos atkasti palaikai, sudėti į karstą, rugsėjo viduryje buvo perkelti į Zarasų miesto aikštę, o jos bičiuliai rusai be karstų palikti atkastoje ir vėl užkastoje duobėje.

"AMŽINO ĮŠALO ŽEMĖJE"

Taip pavadinta atsiminimų knyga vasario 16 d. sutiko Vilniaus tremtinių bendriją, atvykusią į šventinį vakarą "Lietuva, Tėvyne mūsų" Profsąjungos kultūros rūmuose. Ja jaunimo leidykla "Vyturys" pradėjo naują "Tremties archyvo" seriją. Leidyklą išjudino "Pergalės" žurnale pasirodę Dalios Grinkevičiūtės atsiminimai apie Laptevų jūrą, poetės Marytės Kontrimaitės posmai apie sibirišką vaikystę, Antaninos Garmutės "Ešalonai" savaitraštyje "Literatūra ir menas". Leidyklos "Vyturys" vyr. red. L. Pilius pasiūlė sudaryti vaikų, buvusių tremtinių, prisiminimų knygą. Šį darbą atliko "Literatūros ir meno" atstovė Aldona Žemaitytė, redagavo A. Venskevičienė. Dail. K. Paškausko paruoštą baltą knygos viršelį puošia vaiko ranka piešti tremtinių stovyklos pastatai. Tas tremtinys, tada turėjęs tik vienuolika metų, dabar gyvena Lenkijoje. Pirmojon knygon, be D. Grinkevičiūtės, M. Kontrimaitės, A. Garmutės, įjungti ir kiti autoriai – Antanas Abromaitis, Sibiro mokinius ir mokytojus aprašęs prof. Vytautas Jakelaitis. Leidėjams paaiškėjo, kad "Tremties archyvo" serijai reikės daug tomų, nes beveik pusę Sibiran ištremtų lietuvių sudarė kūdikiai, vaikai ir paaugliai. Pasak A. Žemaitytės, ši knyga tėra maža dalelė būsimo darbo, kurio dabar imasi visos leidyklos, paskatintos "Vyturio", pralaužusio pirmuosius ledus. Paskutiniame puslapyje pabrėžiama, kad prie kainos pridėtas antkainis yra skiriamas stalinizmo aukų paminklui per Lietuvos kultūros fondą.

MOTINŲ DEMONSTRACIJA

Tūkstančius dalyvių prie Vilniaus sporto rūmų kovo 12 d. sutraukė Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio surengtas motinų mitingas "Apginkime moterį-motiną". Minion įsijungė motinos su vaikais, močiutės, merginos ir vyrai. Bernardas Šakalys "Tiesos" 61 nr. pasakoja: "Ne vienas čia atėjęs balansuoja prie vadinamosios skurdo ribos. Respublikoje 11.000 šeimų, kur pajamos vienam jos nariui tesiekia 50 rublių. Beveik tūkstantis daugiavaikių šeimų neturi tinkamų gyvenimo sąlygų. Kasmet be vieno tėvų lieka apie 10.000 vaikų . . . Respublikoje 6.000 našlaičių, daugybė pagalbinių mokyklų, įvairiausių specialių proftechninių, kuriose kone įkalinti vaikai. Ar tai ne mūsų šeimų kraujuojančios žaizdos? . . ." Apie šias problemas kalbėjo K. Prunskienė, apie nepavydėtiną moters našlės dalią — R. Andriušienė, apie invalidus vaikus — rašytojas J. Mačiukevičius. Motinų vardu buvo padėkota kompartijos I sekr. A. Brazauskui už savo kankintojus nužudžiusio lietuvio kario Artūro Sakalausko grąžinimą Lietuvon, kur jo nekantriai laukė šeima. R. Gajauskaitė prašneko apie gimstančius nesveikus vaikus, primindama, kad Lietuvoje kas trečia moteris dirba sunkų, nemechanizuotą rankų darbą, o kenksmingomis sveikatai darbo sąlygomis dirba kas penkta. Buvo prisimintos ir mokyklos, vaikus šešias dienas atskiriančios nuo šeimų. Reikalauta jau nuo š. m. rugsėjo 1 d. atsisakyti mokyklų darbo šeštadieniais. Esą stalininė pedagogika mokinius stengėsi atitraukti nuo šeimos šešių savaitės dienų pamokomis, sekmadieniniais renginiais, darbo ir poilsio stovyklomis. Atėjo laikas juos grąžinti šeimoms savaitgaliais ir atostogų mėnesiais. Mitinge priimtas prašymas valdžios vadovams, kad būtų sudarytos normalios sąlygos mažamečius vaikus auginti šeimose, padėti motinoms, auginančioms invalidus vaikus, padidinti materialinę ir moralinę paramą šeimoms, netekusioms maitintojo. **V. Kst.**

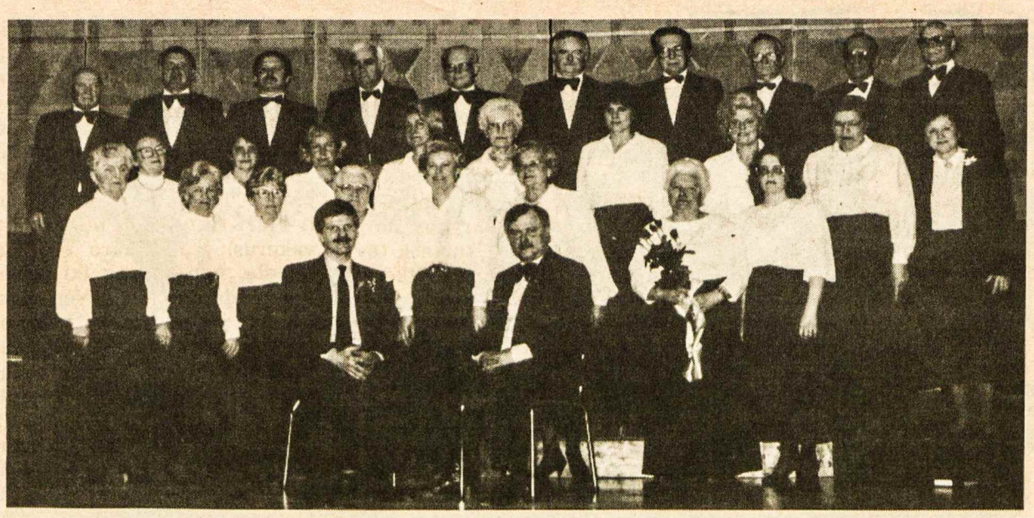

Lietuvių ev. liuteronų Išganytojo parapijos choras kovo 19, Verbų sekmadienį, Toronto Lietuvių namuose atliko religinių giesmių koncertą. Pirmoje eilėje iš kairės: akompaniatorius J. GOVĖDAS ir choro vadovas P. ŠTURMAS

Vilniaus šaulių rinktinės Kanadoje suvažiavimo proga
1989 metų balandžio 29, šeštadienį, 7 valandą vakaro,
Hamiltono Jaunimo centre, 48 Dundurn St. N., ruošiamas

KONCERTAS-POKYLIS

- *Koncerto meninę programą atliks Montrealio vyrų oktetas, vadovaujamas muz. A. Stankevičiaus.*
- *Šokiams gros K. Deksnio orkestras "Žagarai". Vakarienė su vynu. Veiks baras, loterija.*
- Stalai numeruoti po 8-10 asmenų. Bilietų kaina – $15 asmeniui. Užsisakyti iš anksto telefonu **545-2703.**

Koncertą rengia ir visus dalyvauti kviečia –

Hamiltono DLK Algirdo šaulių kuopos valdyba

Hamilton, Ontario

HAMILTONO "AUKURAS IR TORONTO "AITVARAS" bendromis jėgomis stato Antano Škėmos du vienaveiksmius veikalus – dramą "Vienas vakaras" ir komediją "Lageryje". Režisuoja Elena Dauguvietytė-Kudabienė. Spektakliai įvyks balandžio 23, sekmadienį, 3 v.p.p. Jaunimo centre, Hamiltone. Laukiame mielų žiūrovų iš arti ir toli. Taip pat ruošiame naują veikalą – D. Sakalausko trijų veiksmų komediją "Pūkio pinigai". **M.K.**

HAMILTONO LIETUVIŲ PENSININKŲ klubas ruošia savo tradicinę pavasario šventę–pobūvį, kuris įvyks gegužės 6, šeštadienį, 5 v.p.p. Jaunimo centre. Bus karšta vakarienė su vynu. Programą atliks klubo Dainos vienetas, vadovaujamas Aldonos Matulicz. Visi hamiltoniečiai kviečiami gausiai dalyvauti. Stalai bus numeruoti. Bilietus prašoma įsigyti iki gegužės 3 d. **A. M.**

Winnipeg, Manitoba

VANKUVERIO "GENERAL" LIGONINĖJE, du metus iškankinta vėžio ligos, mirė Algio Kazlausko žmona, a.a. Lorraine-Sandra, sulaukusi vos 42-jų metų. Paliko vienintelį sūnų Dovydą, vyrą ir gausią giminę. Parvežta į Winnipegą ir palaidota iš United Church šventovės. Algio tėvai abu gimę Lietuvoje ir, kaip daugelis kitų, buvo atblokšti Kanadon. Velionė buvo kanadietė. Laidotuvėse dalyvavo nemažai lietuvių. **Kstr.**

Calgary, Alberta

KLB APYLINKĖS TAUTIEČIAI Vasario 16 proga Tautos fondui aukojo: $50 – J. A. Vyšniauskai, P. Gluoksnys; $30 – A. Kaziūnas, L. Bruzga; $20 – V. Žemaitaitis, K. Slavinskas, J. Bruzga, J. Stankevičius, P. Devenis, N. Astravas, Jone Young, A. Šlekys, M. Nevadienė, H. K. Lederis, K. Dubauskas, R. Šukys, A. Krausas, Verutė A. Erelis, A. Jenuliūnas; $10 – W. Wideen, H. Šukis, K. Vaitkūnas, V. N. Dubauskas, V. Catz, W. Babusk, V. Dubauskienė, A. Apykienė, S. Sinkevičius, S. Dobos.

Nuoširdus ačiū visiems aukotojams. Ačiū P. Gluoksniui už surinkimą aukų.

V. Pevcevičius iš Toronto TF paaukojo $100. **A. Patamsis,**
TF pirmininkas Kanadoje

London, Ontario

LIETUVOS RELIGINEI ŠALPAI aukojo: $250 – prof. dr. R. Mitalas; $100 – V. Grigelytė ir M. Genčienė; $70 – P. Kisielienė; $50 – P. ir M. Jokšai, V. ir P. Kuzmai ir B. Uždravis ir kiti mažiau. Iš viso iki šiol suaukota $1304. – Norintieji ir dabar dar gali paaukoti. Kreiptis į kleboną. **D.E.**

Welland, Ontario

TAUTOS FONDUI Vasario 16 proga aukojo: $100 – J. Baliukas; $25 – V. Karalius, J. Kutka, A. Pivoriūnas; $20 – J. Tamulėnienė, J. Staškevičius; $10 – A. Čepukas, kun. K. Butkus, OFM, M. Izokaitienė, Br. O. Jackevičiai, J. Radvila, Br. Br. Simonaičiai, A. E. Stankevičiai, M. Šalčiūnas, M. Urpšys, A. Žinaitis; $5 – J. Bielіūnas, K. Blužienė, A. Šileikis.

KLB KRAŠTO VALDYBAI: $25 – V. Karalius, J. Kutka, A. Pivoriūnas; $20 – J. Baliukas, J. Radvila, J. Staškevičius, J. Tamulėnienė; $15 – A. Šileikis; $10 – kun. K. Butkus, OFM, M. Izokaitienė, Br. O. Jackevičiai, Br. Br. Simonaičiai, A. E. Stankevičiai, M. Šalčiūnas, A. Žinaitis; $5 – J. Bieliūnas.

Visiems aukotojams nuoširdus ačiū. **Apylinkės valdyba**

Neatitrūko nuo lietuvybės

A. a. JONAS TATARŪNAS, 67 metų amžiaus, mirė balandžio 6 d. Sao Paulo mieste. Į Braziliją jis atvyko su tėvais, būdamas jaunas berniukas, išsimokslinęs vertėsi buhalterio profesija. Niekados neatitrūko nuo lietuviškų reikalų. Ilgą laiką buvo Lietuvių Bendruomenės Sao Paulo apylinkės pirmininkas ir Lietuvių sodybos "Lituanica" steigėjas ir jos administratorius. Sveikatai sušlubavus, paliko tik garbės pirmininku. Dar praeitais metais atvažiavo į Lietuvių Bendruomenės suvažiavimą Toronte ir tautinių šokių šventę Hamiltone. Paliko žmoną Verą, dvi dukras – Marija Ciciliją ir Verą Liuciją, tėvus ir vaikaitį Jokūbą, du brolius – Armando ir Viktorą, bei plačią giminę. **H. Sagavičius**

Įvedu šildymo ir vėsinimo sistemą, atlieku visus taisymo ir skardos darbus
(Esu "Union Gas" atstovas)
Jurgis Jurgutis
Tel. 383-9026
154 Darlington Dr.
Hamilton, Ontario L9C 2M3

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje, įsikūręs nuosavuose namuose –

HAMILTONO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS "TALKA"
830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6
Tel. 544-7125

Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais – nuo 10 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais – nuo 10 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais — nuo 10 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais — nuo 9 v. ryto iki 12 v. ryto.
Liepos-rugpjūčio mėn. uždaryta.

AKTYVAI PER 29 MILIJONUS DOLERIŲ

MOKAME UŽ:		IMAME UŽ:	
kasd. pal. čekių sąsk. iki .	5.5%	asmenines paskolas	15.5%
santaupas	7.5%	nekiln. turto pask. 1 m..	11.35%
kasd.pal.taupymo s-ta	7%	nekil.turto pask. 3 m..	14%
90 dienų indėlius	9.75%	*Nemokamas čekių ir sąskaitų apmokėjimo patarnavimas.*	
1 m. term. indėlius	11.5%	*Nemokama narių gyvybės drauda pagal santaupų dydį iki $2.000 ir asmeninių paskolų drauda iki $25.000.*	
1 m. term.ind.mėn.pal.	11%		
3 m. term.indėlius	11%		
RRSP ir RRIF (pensijos)..	8.5%		
RRSP ir RRIF 1 m.	11.5%		
RRSP ind. 3 m.	11%		

AUDRA Travel CORPORATION

1989 m. kelionės į LIETUVĄ

"PAVASARINĖ" gegužės 14-26 (Finair)
"SKAMBA, SKAMBA KANKLIAI!" Gegužės 26 - birželio 6 (Air France)
"GEGUŽINĖ" Gegužės 26 - birželio 12 (Air France)
"ŠVENTINĖ" Birželio 30 - liepos 16 (Finair)
"JUBILIEJINĖ" Liepos 10-23 (Air France)
"ŽOLINĖ" Rugpjūčio 11-20 (Finair)
"GINTARINĖ PALANGA" Rugpjūčio 11-27 (Finair)
"BOBŲ VASARA" Rugsėjo 6-19 (Air France)
"RUDENINĖ" Spalio 6-17 (Air France)

SPECIALIOS GRUPĖS

MEDIKŲ Gegužės 17-24 (Lufthansa)
KREPŠINIO MĖGĖJŲ Liepos 5-23 (Air France ir LH)

Kviečiame užsisakyti keliones iš anksto.

Mūsų biuras:
- Pageidaujantiems paruošia individualias keliones į Lietuvą ir į kitas pasaulio šalis.
- Žiemos metu sutvarko keliones į Pietų Ameriką, Karibų salas, Havajus, išvykas pramoginiais laivais, organizuoja slidininkų grupes.
- Sutvarko vizas bei dokumentus iškvietimams.
- Ruošia keliones į geriausias pasaulio sanatorijas.
- Nuperkame automobilius bei kitas dovanas giminėms Lietuvoje.

Visais atvejais garantuojamas sąžiningas ir konfidencialus patarnavimas.
Skambinkite: tel. (416) 769-2500. TELEX: 06-967812 FAX: (416) 763-6279
Rašykite: 2100 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6S 1M7
Registracijos numeriai: 2559030 ir 2475066

"Dievas teikia mums meilę, kad mylėtume tą, kurį Jis mums duoda"

The Lougheed & Barnard
Funeral Home

252 Regent Street South
Sudbury, Ontario P3C 4C8
Telefonas: (705) 673-9595

GEO. H. CREBER
MONUMENTS INC.
208 Kingston Rd., Toronto, Ont. M4L 1S7
Raštinės tel. 691-5712, 694-1013
Namų tel. 762-3502
Roman Demkiw

Išstatyta 120 paminklų pavyzdžių – didžiausias pasirinkimas Toronte paminklų, sukurtų tautiniais motyvais

Mes parūpinam savo klientams braižinius bei proporcingus pagal mastelį planus patvirtinimui. Projektai ir skulptūros atliekami geriausių mūsų meistrų.

Naudojamas geriausias Š. Amerikos ir importuotas granitas. Užsakymai priimami bronzos ir granito plokštėms, keramikos ir porceliano paveikslams, įrašams kapinėse, bronzos statuloms ir lemputėms.

Varžytinių kainos – visų projektų meistriškumas garantuotas.

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

Šv. Kazimiero lietuvių parapija Providence, R.I., atsisveikino su pensijon išeinančiu administratoriumi kun. Izidoriumi Gedvila. Sausio 21 d. atsisveikinimo Mišias koncelebravo – prel. V. Balčiūnas, kun. dr. V. Cukuras, kun. A. Kacevičius, pasitraukiantis administratorius kun. I. Gedvila ir naujasis administratorius A. Klimanskis. Giedojo jungtinis trijų parapijų choras. Pamokslą sakė kun. I. Gedvila, dėkodamas už parapijiečių paramą. Po pamaldų jų dalyviai susirinko parapijos salėje atsisveikinti su buvusiuoju parapijos administratoriumi kun. I. Gedvila ir susipažinti su jį pakeičiančiu kun. A. Klimanskiu.

Bostono "Baltijos" ir "Žalgirio" skautų tuntai tradicinę Kaziuko mugę kovo 5 d. surengė Lietuvių piliečių draugijos pirmo ir trečio aukšto salėse. Mugė sutraukė daug vyresniosios ir viduriniosios kartos lietuvių, jaunimo atstovų ir vaikų. Mugę atidarė kaspiną perkirpusi Atlanto rajono seserijos vadeivė Birutė Banaitienė. Ji džiaugėsi, kad skautų organizacija atkuriama ir Lietuvoje. Jiems jau pasiųsta skautiškos literatūros, ženkliukų ir uniformų. Mugė buvo sutelkta pirmo aukšto salėje. Lankytojų čia laukė parodėlės, kuriose buvo galima įsigyti įvairių dirbinių, skaučių ir skautų paruošti maisto patiekalai. Trečiame aukšte buvo surengta iškilminga sueiga, kuriai vadovavo Naida Šnipaitė. Mugė baigta vaidinimėliu "Katinėlis ir gaidelis". Amerikos lietuvių tautinės sąjungos Bostono skyriaus pirm. Juozas Rentelis abiem tuntam įteikė po $250. "Baltijos" tuntui vadovauja Jūratė Aukštikalnienė, "Žalgirio" — Vytautas Jurgėla.

Bostono ir apylinkių lietuviams skirta radijo valandėlė "Laisvės varpas", įsteigta ir lig šiol vadovaujama Petro Viščinio, kovo 7 d. sulaukė trisdešimt penkerių metų sukakties. Darbas buvo pradėtas 1954 m. kovo 7 d., kai Bostone ir jo apylinkėse veikė net penkios lietuviškos radijo valandėlės. Dabar tėra likęs vis dar pastoviai sekmadieniais skambantis "Laisvės varpas". Pradžioje jis skambėdavo tik pusvalandį, o dabar skamba ištisą valandą. P. Viščinis stengiasi, kad ši radijo valanda būtų skirta tik visuomeniniams ir kultūriniams lietuvių reikalams ir netgi nebūtų trukdoma skelbimų. Deja, tokios minties pilnai nebuvo galima įgyvendinti. Klausytojų įnašų ir visuomenės paramos nepakako. Tad "Laisvės varpas" valandos laikotarpyje turi keturis skelbimus. Jeigu būtų susilaukta bent poros šimtų rėmėjų, kas savaitę aukojančių po dolerį ar daugiau, "Laisvės varpas" galėtų skambėti be skelbimų. Petras Viščinis "Laisvės varpo" vardu kasmet Bostono lietuviams parūpina porą kultūrinių renginių. Užsidarius "Keleiviui", "Laisvės varpas" liko vieninteliu žinių perdavimo šaltiniu Bostono ir apylinkių lietuviams.

Argentina

Mindaugo draugija Berisse vasario 26 d. pakilia nuotaika minėjo Vasario 16. Mišias argentiniečių Marija Auxiliadora bažnyčioje atnašavo kun. Augustinas Steigvilas, MIC. Jaunimas, pasipuošęs tautiniais drabužiais, prie altoriaus atnešė Lietuvos ir Argentinos vėliavas, giedojo lietuviškas giesmes. Tada visi susirinko Mindaugo draugijos salėje. Apie Vasario 16 šventę ir įvykius Lietuvoje kalbėjo Mindaugo draugijos pirm. Valentina Bukauskaitė-Persico. Bendrų pietų metu skambėjo lietuviškos muzikos melodijos, jaunimas sugiedojo "Lietuva brangi".

Australija

Vasario 16 minėjimą Pertho lietuviams vasario 26 d. surengė ALB apylinkės valdyba, kuriai vadovauja lietuvių kapelionas kun. dr. A. Savickis. Iškilmingos Mišios buvo atnašautos Šv. Marijos katedroje, oficialioji dalis įvyko Lietuvių namuose. Pagrindiniu paskaitininku buvo pakviestas kun. Alfonsas Svarinskas, kalbėjęs apie praeities ir dabartinius įvykius Lietuvoje. Esą po daugelio metų okupantas davė daugiau laisvės: tikintiesiems grąžinta Vilniaus arkikatedra, leidžiama švęsti kaikurias religines šventes, giedoti Tautos himną, rengti demonstracijas, nešti Lietuvos vėliavas. Tačiau tikros laisvės nebėra. Yra tik lengvatos, kurios gali būti atimtos kiekvienu momentu. Trumpą žodį tarė Pertho arkiv. W. Foley, dėl kitų įsipareigojimų negalėjęs ilgiau paviešėti pas lietuvius. Trumpai kalbėjo ir mons. M. Keatingas, kuriam Romoje teko sutikti kardinolą V. Sladkevičių. Vasario 16 proga Pertho lietuvius sveikino latvių ir estų atstovai. Ramovėnų vardu kalbėjo skyriaus pirm. J. Jaudegis. Porą dainų padainavo V. Skrolio vadovaujamas choras. Minėjimas baigtas Tautos himnu.

Britanija

Nedidelę Kaziuko mugę Londono lietuvių Šv. Kazimiero parapijos svetainėje kovo 5 d. surengė tautinės šokių grupės "Lietuva" šokėjai. Po Mišių mugėje susirinkusių dalyvių laukė sumuštiniai ir loterija, kuriai vertingų fantų parūpino bažnytinis komitetas ir S. Kasparas. Visos svetainėje apsilankiusios motinos gavo gėlę, nes anglai kovo 5 švenčia Motinos dieną. "Lietuvos" jaunimas padėkojo mugės dalyviams ir rėmėjams, ypač klebonui kun. dr. J. Sakevičiui, MIC.

Vydūno skautų vyčių būrelį Anglijoje atgaivino sausio 21-22 d.d. Lietuvių sodyboje stovyklavę Europos rajono lietuviai skautai vyčiai. Savaitgalio stovykloje dalyvavo penki skautai vyčiai – J. Alkis, V. O'Brienas, T. Philpottas, M. Julius ir V. Gedmintas ir keturi kandidatai – M. Ludvik, M. Besnard, A. Cornish, A. Julius. Vakarienę ir sekmadienio pusryčius paruošė kandidatai. Vakarinėje programoje prie laužo buvo aptarta skautavimo reikšmė, paskirtis, tradicijos ir reikalaviamai. Miegoti buvo nutarta pasistatytose penkiose palapinėse. Tačiau žiemos viduryje net ir miegmaišiuose teko gerokai pašalti ir nepatyrusiems kandidatams, ir patirtį turintiems skautams vyčiams. Nuotaiką atgaivino giedras sekmadienio rytas. Savaitgalio stovykla baigta bendra vyčių ir kandidatų sueiga salėje.

Vokietija

VLB Miuncheno apylinkė metiniame narių susirinkime vasario 9 d. naujon valdybon išrinko: pirmininku – inž. Robertą Šneiderį, sekretoriumi – dr. Saulių Girnių, iždininke – Kristiną Pauliukevičiūtę. Revizijos komisijon perrinkti Petras Noreika ir Vytautas Paškauskas. VLB Miuncheno apylinkėn įsijungė kun. Alfonsas Svarinskas, šiuo metu viešintis Australijoje. Ten jis vedė gavėnios rekolekcijas šešiose lietuvių kolonijose.

Apie Lietuvos persitvarkymo sąjūdį Miuncheno-Liudvigsfeldo lietuviams sausio 15 d. kalbėjo pradėto leisti "Kauno aido" red. Vidmantas Valiušaitis, savo diplominiam darbui pasirinkęs temą apie dr. Jono Griniaus literatūrinę veiklą, kai dar niekas negalvojo apie M. Gorbačiovą ir jo reformas. Svečias atsakinėjo į pokalbio dalyvių klausimus.

Lenkija

Vasario 16 minėjimui buvo skirtas Lietuvių visuomeninės kultūros draugijos Slupsko skyriaus narių susirinkimas vasario 26 d. Minėjimas buvo atidėtas vieną savaitę, nes vasario 19 d. Lietuvos nepriklausomybės šventė buvo minima Ščecine ir Gdanske. Ten galėjo dalyvauti ir tautiečiai iš Slupsko. Į minėjimą Slupske įsijungė svečiai iš Ščecino ir Gdansko. Minėjimą įvadiniu žodžiu pradėjo A. Suraučius. Susirinkimui pirmininkavęs Liudas Taliunevičius nustebino dalyvius, pakviesdamas kiekvieną tarti trumpą žodį apie Lietuvą ir jos nepriklausomybės siekius. Pagrindinis dėmesys teko 85 metų amžiaus svečiui Adomui Butrimui, kadaise buvusiam žymiam Šv. Kazimiero draugijos veikėjui lenkų okupuotame Vilniaus krašte, pasižymėjusiam dailiuoju žodžiu, daina ir vaidyba. Slupskiečių susirinkime jis skaitė ir pritardamas gitara dainavo savo poemą "Bieliūnų kaimas", jai pritaikęs keliolika liaudies dainų melodijų. Poemoje A. Butrimas apdainavo lietuviškąjį Vilniaus kraštą, patyrusį du pasaulinius karus ir tris okupacijas, daug kančių. Poemon įjungtas Bieliūnų kaimas susilaukė skaudaus likimo. Jis nebuvo įjungtas Lietuvon su atgautąja Vilniaus krašto dalimi, bet liko sovietinėje Gudijoje prie pat Lietuvos sienos. Susirinkimo dalyviai karštai plojo veteranui A. Butrimui, siūlydami poemą "Bieliūnų kaimas" atspausdinti ir paskleisti plačiau.

Religinis mokinių gyvenimas

Rašo Vasario šešioliktosios gimnazijos mokiniai V. Vokietijoje

Dauguma mokinių Vasario 16 gimnazijoje yra krikščionys – katalikai ir evangelikai.

Būdama katalikė, žinau daugiausiai apie jų gyvenimą. Mišios vyksta kas sekmadienį. Taip pat jaunimas suorganizavo jaunimo Mišias, kurios atnašaujamos kas antrą penktadienį vakare. Per šitas Mišias mokiniai paruošia mąstymą pamokslo metu, paruošia auką ir duonos, kuri dalinama Mišių pabaigoje.

Rengiami maldos grupelės susirinkimai beveik kas antrą savaitę. Susirinkę mokiniai meldžiasi, gieda ir diskutuoja kartu.

Ateitininkai yra organizacija, per kurią galime daugiau išmokti, mąstyti apie katalikiškumą ir tautiškumą. Skautų ir skaučių organizacijoje yra religinė programa katalikams ir evangelikams. Tai prisideda prie religinio gyvenimo gimnazijoje pagyvinimo.

Religinis gyvenimas gimnazijoje yra kiekvienam skirtingas. Kiekvienas skirtingai supranta savo tikslus religiniame gyvenime, ir tai pasidaro asmeniškesnis dalykas. Kiekvienas turi įdėti tiek, kiek nori gauti. Religinis gyvenimas gimnazijoje nereiškia vien tik lankyti šv. Mišias kas sekmadienį, dalyvauti ateitininkų arba skautų organizacijose. Galime mąstyti apie save, apie savo tikslus religiniame gyvenime, stebėtis Dievo sukurtu grožiu gamtoje ir kiekviename žmoguje.

Daiva Baršauskaitė

* * *

Palyginus religinį gyvenimą su praėjusiais metais, matyti, kad jame dalyvauja daugiau jaunimo, ypač katalikų. Dauguma gimnazijoje yra katalikai, bet yra ir evangelikų ir net pora žydų.

Šiemet daugiau mokinių lanko sekmadienines pamaldas, vėl atgaivintos jaunimo Mišios.

Pernai labai daug katalikų lankė pamaldas sekmadieniais, bet dar daugiau jų nelankė. Jaunimo Mišios taip pat buvo mažiau lankomos.

Šiemet gimnazija gavo naują, jauną kapelioną, kuris labai energingai dėsto tikybos pamokas. Mūsų kapelionas sudomino mokinius naujomis idėjomis, pritraukdamas daugiau jaunimo.

Ateitininkų būrelis irgi stipresnis negu pernai. Padidėjo narių skaičius ir sustiprėjo jo veikla.

Religinis gyvenimas Vasario 16 gimnazijoje yra gana gyvas, bet, kaip ir visur, galėtų būti stipresnis.

Andrija Dudaitė

* * *

Nors čia esu tik trys savaitės, pastebėjau, kad Vasario 16 gimnazijoje yra religinio gyvenimo. Jis yra matomas, kai eina mokiniai į pamaldas sekmadieniais, kai žegnojasi prieš ir po valgio, kai kalba maldą. Šventovėje meldžiasi nemažai mokinių iš mokyklos. Čia matosi, kad religija paveikia juos viduje, dėl to kad jie patys lanko pamaldas – nėra privaloma eiti į šventovę. Jie tenais susimąsto ir pagalvoja apie savo gyvenimą ir kaip jie gali pasimokyti iš pamokslų būti geresniais žmonėmis.

Tikybos klasėje mokiniai pasikalba apie savo idėjas, apie religiją ir gyvenimą šioje mokykloje bei namuose. Jie pasikalba ir apie moralinį gyvenimą, kaip religija gali jiems padėti būti geresniais žmonėmis. Aš manau, kad tikybos pamokos padeda daugumai mokinių sužinoti ne tik apie religiją, bet ir apie kasdienišką gyvenimą. Religinis gyvenimas, ypač tas, kuris vyksta gimnazijoje, yra pačių mokinių pasirinktas: čia galima praleisti tą gyvenimo pusę, bet, kiek aš esu pastebėjusi, dauguma mokinių patys nori prasmingo religinio gyvenimo.

Melisa Savickaitė

* * *

Religinio gyvenimo nėra taip daug gimnazijoje. Mišios atnašaujamos kas šeštadienį ir sekmadienį. Ne visi dalyvauja – gal pusė katalikų ir kai kada evangelikai kai ateina į Mišias. Penktadieniais atnašaujamos jaunimo Mišios gimnazijos salėje. Tik mokiniai jose dalyvauja. Daugiausia tie patys mokiniai ateina, bet kai kada ir nauji veidai pasirodo. Kun. E. Putrimas atnašauja Mišias ir vadovauja. Ateitininkai porą kartų paruošė adventines rekolekcijas mokiniams. Jie skaitė iš Švento Rašto ir nagrinėjo tuos skaitymus. Kalbėjo apie Dievą ir Jėzaus gyvenimą. Ypatingų įvykių dar nebuvo.

Danutė Zdanavičiūtė

* * *

Vasario 16 gimnazijoje laikomos sekmadieninės Mišios, jaunimo Mišios, rengiami susikaupimo vakarai, bet gimnazistai išeina iš šventovės ar salės, dauguma jų apsikrečia keista liga – užmiršta savo krikščionybę. Jie grįžta į draugų ir mokytojų tarpą ir elgiasi kaip visada elgėsi: mokytojus kritikuoja, draugus apkalbinėja ar iš jų juokiasi, geria ir pasigeria. Ne visi taip elgiasi, bet daug mokinių ir mokytojų nesistengia gyventi krikščioniškai. Žmogus negali būti "laikinis krikščionis", gražiai elgtis tik, kai nori ar turi laiko. Mišios ir susikaupimai turėtų stiprinti žmogaus tikėjimą. Jie neturėtų būti vieninteliai laikotarpiai, kai žmogus gyvena, rodo savo krikščionybę.

Kasdieniniame gyvenime krikščionys turėtų savo tikėjimą išreikšti meile ir gerais darbais. Žmonėms sunku elgtis krikščioniškai su kitais, bet yra Atgailos skaramentas. Per jį Dievo vaikai gali apgailėti savo pasaulietiškas nuodėmes. Net tarp daugų atsiprašymas yra priimtas su mintimi, kad tas užgavimas nebus pakartotas.

Vasario 16 gimnazijai reikia daugiau religinio elgesio kasdieniniame gyvenime. Draugas su draugu, mokytojas su mokiniu ir net priešas su priešu turėtų pirma išmokt viens kitą mylėti, gerbti ir vienas kito atsiprašyti bei atleisti nuodėmes.

Kai toks bendravimas su kitais bus pasiektas, taps kasdieninio gyvenimo dalimi – tada religinis gyvenimas gimnazijoje turės reikšmės. Kaip žmogus gali suprasti Dievo meilę, atlaidumą ir gėrį, jei jis nemato tų bruožų savo aplinkoje, nejaučia savo draugams?

(Be pavardės)

Vasario 16 gimnazijos nauji skautai, kuriems užmezgami gero darbelio mazgeliai **Nuotr. M. Šmitienės**

Kanados jaunimo sąjungos suvažiavime vasario 25 d. Toronto Lietuvių namuose kalba valdybos pirm. LORETA STANULYTĖ. Prie darbo stalo iš kairės: vicepirm. ONUTĖ ŽUKAUSKAITĖ, ryšininkas ROMAS GARBALIAUSKAS, suvažiavimo sekretorė DANA GRAJAUSKAITĖ, sekretorė LINA MOCKUTĖ

JAUNIMO ŽIBURIAI

Užmirškime, kad mus skiria vandenynas

Kanados lietuvių jaunimo sąjungos suvažiavimas Toronte

Kanados lietuvių jaunimo sąjungos suvažiavimas įvyko 1989 m. vasario 25 d. Šį įdomų ir įspūdingą šeštadienį Toronto Lietuvių namuose puikiai tvarkė KLJS vicepirmininkė Onutė Žukauskaitė.

Suvažiavimas prasidėjo 10:30 v.r. su ateitininkų invokacija. Iš viso dalyvavo 25 jaunuoliai iš Toronto, Hamiltono ir Otavos. Visų pirma KLJS valdybos nariai, visi iš Toronto, padarė savo pranešimus. Pirmoji kalbėjo Loreta Stanulytė, KLJS pirmininkė. Toliau sekė iždininko Gintaro Sendžiko, ryšininko bei aplinkraščių redaktoriaus Romo Garbaliausko ir ryšininkės Vidos Dirmantaitės pranešimai. Iš jų buvo aišku, kad ši naujoji valdyba nemažai dirbo per savo pirmuosius sesijos metus.

Iš Otavos pranešimą padarė Rita Rudaitytė, Hamiltonui atstovavo Algis Venclova. Paskutinis kalbėjo Alvydas Saplys, Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos pirmininkas. Jo pranešimo tema buvo išeivijos jaunimo ryšiai su Lietuvos jaunimu.

Pranešimams ir diskusijoms pasibaigus, buvo pietų pertrauka. Po pietų prasidėjo įdomiausia suvažiavimo dalis. Kalbėjo trys veiklūs asmenys Lietuvos reikalu: Antanas Šileida, Kazimieras Antanavičius ir Mirga Šaltmiraitė.

ANTANAS ŠILEIKA

Pirmasis kalbėjo Antanas Šileika, žurnalistas, neseniai grįžęs iš Lietuvos, kur jis stebėjo jos naująjį atgimimą. Jo parašytas straipsnis šia tema buvo išspausdintas Toronto žurnale "Saturday Night". Savo kalboje A. Šileika pasakojo apie Sąjūdžio suvažiavimą, kuriame jis dalyvavo. Jis taip pat klausytojams paaiškino apie patį Sąjūdį – jo pradžią, tikslus ir apimtį. Svarbiausia, jis kalbėjo, kaip išeivijos jaunimas turėtų ruoštis kelionei į Lietuvą. Jis pastebėjo: nors visi lietuviai kalba ta pačia kalba, mūsų gyvenimo patirtys ir perspektyvos labai skiriasi. Važiuojant į Lietuvą, jis patarė vežtis prekių, kurios padėtų Sąjūdžiui, pvz. knygas, magnetines juosteles ir panašiai.

A. Šileikos kalba labai patiko jauniems klausytojams, nes jis išsamiai ir paprastai jiems davė labai reikalingų praktiškų patarimų.

Dr. KAZIMIERAS ANTANAVIČIUS

Antras kalbėtojas buvo dr. Kazimieras Antanavičius, Vilniaus universiteto profesorius, ekonomistas ir Sąjūdžio iniciatyvinės grupės narys, atvykęs į Kanadą Vasario 16-tos proga. Savo kalbos pačioje pradžioje jis išreiškė pasitenkinimą išeivijos jaunimu, kad mes tokie lietuviški ir taip rūpinamės Lietuva. Toliau jis aiškino, kad Lietuvai atėjo laikas pasitraukti iš Sovietų Sąjungos ir tapti suverenia valstybe, nes kolonizmas pasaulyje yra pasenęs.

Dr. K. Antanavičius pareiškė: nors politiniu atžvilgiu Lietuva tebėra Sov. Sąjungos respublika, kultūriniame gyvenime ji yra beveik visai savarankiška. Pavyzdžiui, yra įsikūrę Lietuvos olimpinis komitetas ir lietuvių žurnalistų Sąjunga. Taip pat įvairios lietuviškos draugijos yra atsiskyrusios nuo Maskvos. O jaunimas, kuriam neseniai buvo labai patariama stoti į komjaunimą, dabar iš jo išstoja. Jaunuoliams dabar daug verčiau įsijungti į naujai atsikūrusias organizacijas, pvz. skautus, gediminaičius, jaunalietuvius, kudirkiečius ir Gedimino vilkiukus, nežiūrint kokios bus pasekmės. Jaunimas esąs daug veiklesnis už senimą, kuris nėra įpratęs atvirai sakyti teisybę. Tai ilgos priespaudos pasekmės.

Baigdamas savo kalbą, dr. K. Antanavičius pastebėjo, kad išeivijos lietuviai, gyvendami turtinguose kraštuose, yra įpratę galvoti, kad jie turi pareigą padėti Lietuvos lietuviams. Jie į juos užtat žiūri beveik kaip į svetimus. Tačiau ši galvosena nėra teisinga, nes mes, kaip vienos tautos vaikai, turime vieni kitus remti, bendrauti ir dirbti kartu, vieno tikslo siekdami ir užmiršti, kad mus skiria vandenynai.

Dr. K. Antanavičius taip pat siūlė išeivijos jaunimui įsijungti į naująsias Lietuvos jaunimo draugijas ir dažniau pas save kviesti Lietuvos jaunimo, kuris pas mus galėtų praleisti ilgesnį laiką. Tokiu būdu du lietuvių pasauliai galėtų susilieti į vieną.

Dr. K. Antanavičius kalbėjo labai pozityviai, su didele viltimi. Jis kvietė savo klausytojus žvelgti į netolimą ateitį ir jai tinkamai pasiruošti. Priminė, kad Lietuvos ateitis yra jų rankose.

Paskutinė kalbėjo Mirga Šaltmiraitė, PLJS vicepirmininkė, ką tik grįžusi iš Lietuvos, kur ji dalyvavo Vasario 16-tos iškilmėse. Savo kalboje ji pasidalino įspūdžiais. Pirmiausia ji stebėjosi jaunimo aktyvumu Sąjūdyje. Ji aiškino, kad jaunimas yra Sąjūdžio stiprybė, nes šis darbas duoda jaunimui gyvenimo tikslą, kurio jie anksčiau neturėjo. Antra, yra labai daug Lietuvos jaunimo, norinčio užmegzti ryšius su išeivijos jaunimu, nes šis kontaktas sustiprintų Lietuvos poziciją Sov. Sąjungoje.

Mirga pasakojo, kad Kaune ji su kitais PLJS atstovais buvo sušaukusi posėdį Lietuvos jaunimo organizacijų atstovų, kurie reiškė norą užmegzti ryšius su išeivijos jaunimu. Atvyko labai daug atstovų iš daugybės naujų jaunimo organizacijų. Su jais buvo nutarta, kad PLJS palaikys ryšius su Lietuvos jaunimu per Sąjūdį. Mirga ragino savo klausytojus, kad jie ir patys susirašinėtų su Lietuvos jaunimu.

Mirga minėjo, kad keletas Lietuvos jaunimo organizacijų jau ruošia stovyklas, konferencijas ir pan., į kurias bus nuoširdžiai kviečiamas išeivijos jaunimas.

Mirgos kalba klausytojams labai priartino Lietuvos jaunimą. Visi jautė, kad Lietuvos jaunimas yra jų broliai ir seserys ir kad dabar atėjo laikas su jais geriau susipažinti.

Baigusi kalbą, Mirga rodė vaizdajuostę apie įspūdingas Vasario 16-tos iškilmes. Po to suvažiavimo dalyviai, pasivaišinę virtiniais, važiavo su lietuviškom trispalvėm į estų nepriklausomybės minėjimą.

Tuo ir pasibaigė Kanados lietuvių jaunimo suvažiavimas. Jo dalyviuose pasiliko mintis: nors mūsų Lietuva maža, bet jei visi kartu dirbsime su meile ir atsidėjimu, mes ją išvaduosime.

L. Mockutė,
KLJS sekretorė

'SAMOGITIA'
Knygų rišykla
"SAMOGITIA"
meniškai įriša
knygas bei žurnalus
A. Plenys
3333 Grassfire Cres., Mississauga,
Ont. L4Y 3J8 Tel. (416)625-2412

Pirmos kregždės Lietuvon

IRENA LUKOŠEVIČIENĖ

Toronto "Gintaras" sparčiai ruošiasi savo išvykai Lietuvon: sudarė įdomią programą, uoliai repetuoja, kaupia lėšas, planuoja bei ruošia įdomias lauktuves ir suvenyrus, mėgina patys informuotis ir apsišviesti apie bendrą situaciją. Tai tikrai sveikintinas sąmoningumas.

Stebint visa tai, kyla visa eilė minčių. Gyvename savo tautos istorijos nepaprastus įvykius. Esame tikrai privilegijuoti būti šių išgyvenimų ne tik liudininkais, bet ir dalininkais. Šiuo atveju ta ypatinga privilegija tenka Toronto gintariečiams, pirmiesiems organizuotai pasidalinti su Lietuva tuo, ką mes čia užjūryje sukūrėm ir pasiekėm. Bet tas pasidalinimas negali pasilikti tik scenos pasirodymuose ar pramoginiuose pasilinksminimuose. Šiandien kiekvienas vykstantis Lietuvon turėtų atlikti ir tam tikrą misiją pagal savo išgales. Visais laikais, bet ypatingai šiandien, mūsų kelionės tėvynėn negali būti vien turistinės. Mūsų broliai tenai rodo tiek daug pasitikėjimo, vilties ir pasiryžimo, siekiant savo tikslo. Reikia kiekvienam paklausti save: kokiu būdu, kaip aš stiprinsiu jų pasitikėjimą, kad ir jų pastangos, rizika, kova nėra tuščios; kad jų viltys pakeisti gyvenimą, atkurti vertybes ir pilnutinį žmogų nesugrius kaip kortų namelis; kad jų pasiryžimas yra ir mūsų pasiryžimas.

Šventėm Vasario 16-tąją su šūkiu "Esam vienos tautos vaikai". Ką tai reiškia man? Kaip tai perduosiu savo broliams ir sesėms Lietuvoje? Į Vasario 16-tosios minėjimus nešėm knygas Lietuvai su šūkiu "Būkim savo tautos knygnešiais". Ar tęsim tą šūkį toliau? Ar vešim kiekvienas lauktuvių po prasmingą, neeilinę lietuvišką knygą? Ar pagalvojom, kad, jei kievienas gintarietis į savo lagaminą įsidėtų po porą knygų, visi lengvai nuvežtų pilną "Lietuvių enciklopediją", Krėvės Raštus, "Lietuvos bažnyčias", Šv. Raštą, išeivijos rašytojų leidinius ir kita.

Įvairių medžiaginių reikmenų niekad neužteks, ir sunku jais užpildyti visas tuštumas, o dvasinių turtų jie trokšte trokšta ir jų niekad nebus per daug.

Vis dažniau ir dažniau girdisi naujų anekdotų, kaip mus lankantieji giminės ar draugai brangiai kainuoja. Iš tikrųjų gi, ar ne mes patys gerai jaučiamės po ta "turtingų Amerikos dėdžių ir tetų" etikete? Juk daug lengviau yra atiduoti dolerį, negu dalį savęs, savo išgyvenimo.

Taigi, ir nuvažiavę, jei mėginsim tik lyginti, kaip ten nieko nėra, o kaip pas mus visko pilna, neišgirsim ir nepajusim jų esminių išgyvenimų, nepamatysim ir neišgyvensim dabartinės Lietuvos tikrovės. Svarbu nepasimesti paviršutinių simbolių išraiškose. Reikia mėginti pajusti gilesnę esmę, bendrą visiems išeities tašką, bendrą vienas kitų supratimo ir bendrų siekimų plotmę. O tai pareikalaus didelio subrendimo, budrumo ir užsiangažavimo.

Būtų svarbu ir būtina parsivežti iš Lietuvos tą tikėjimą, tą viltį ir tą pasiryžimą kovoti iki galo ir tikrai išlikti vienos tautos vaikais.

Oksfordo magistrės laipsnis lietuvaitei

Marija Jūratė Daniliūnaitė, B.Sc., LL.B., B.C.L. (Oxon), 10 metų turėjusi nuosavą advokatės ir notarės įstaigą Londone, Ont., gilino studijas pirmaujančiame pasaulio universitete Oksforde, Anglijoje. Po dvejų metų įtempto darbo sėkmingai baigė sunkų kursą ir įsigijo teisės Oksfordo universiteto magistrės laipsnį. Jos diplominis darbas – didelio formato, 112 puslapių knyga, kurioje plačiai išnagrinėta kebli teisinė problema "Dalinis sutapimas tarp pasitikėjimo sulaužymo ir patikėtinio pareigų". Su ta problema paprastai susiduria didžiosios korporacijos. Atrodo, kad tame universitete ji buvo vienintelė lietuvaitė.

Į tą universitetą priimami tik gabiausi pasaulio žmonės, tačiau kai kurie iš jų neišlaiko egzaminų, nes kursas yra nepaprastai sunkus.

Marija pasirinko geriau būti didelės firmos advokate, negu būti teisėja ar dirbti profesūroje. Labai mėgsta "kovoti" teisme. Dabar ji dirba žinomoje advokatų firmoje Anglijos Londone. Ten dirbdama ji dar geriau susipažins su Anglijos teisinės sistemos praktiškąja puse ir taps abiejų kraštų (Anglijos ir Kanados) kvalifikuota advokate. **K-S**

Magistrė MARIJA JŪRATĖ DANILIŪNAITĖ

Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos valdyba
kviečia visus lietuvius dalyvauti
SĄSKRYDYJE - RYŠIAI SU LIETUVA
Susitikimas su bendraamžiais iš Lietuvos įvyks **1989 m. liepos 7-10 d.d.**
Vasario 16 gimnazijoje Vakarų Vokietijoje. Registruotis iki **1989 m. gegužės 31 d.**
pas Ritą Rudaitytę, 74-222 MacLaren Streeet, Ottawa, Ontario K2P 0L8 Canada.
Tel. (613) 231-7638.

Lietuvos kankinių parapijos mažiausieji Religinės šalpos popietėje kovo 19 d. Anapilio salėje. Iš kairės: Taras Chornomaz, Vilija Pečiulytė, Angelė Birgiolaitė, Julija Valiulytė ir Jonas Birgiolas

Tautinis ugdymas

V. MATULAITIS

Po II D. karo iš Lietuvos atvyko daug inteligentų. Kūrėsi įvairios organizacijos, mokyklos, atgijo beblėstanti spauda, pasirodė lietuviški mokslo veikalai, apjungti viso pasaulio lietuviai – Pasaulio Lietuvių Bendruomene. Nuolat skelbiamos pasauliui lietuvių tautos skriaudos.

Didelė dalis lietuviško jaunimo dėl tėvų kaltės ar kitų aplinkybių nutrūko nuo tautos kamieno. Kai kurie iš jų, turėdami net įtakingas ekonomines bei politines pozicijas, pamiršo savo tėvų kilmę, tautai būtiną paramą, gyvena tik sau. Jie liko be tautinės sąmonės.

Lietuvišką kilmę ir dvasią savo jaunimui perduoda lietuviai tėvai, pasišventę mokytojai šeštadieninėse mokyklose, aukštesniuose lituanistiniuose kursuose, jaunimo organizacijose. Ir tik atrinktiniai lietuvių vaikai tęsia aukštesnį lietuvišką ir bendrą išsilavinimą Vasario 16 gimnazijoje. Ją baigusieji įsijungia į lietuvių gyvąją veiklą. Ryškiausiai jie pasireiškė VI-tame pasaulio lietuvių kongrese Australijoje, kur daugiau negu ketvirtis dalyvių buvo šios gimnazijos auklėtiniai. Gimnazijoje mokosi iš viso laisvo pasaulio lietuvių vaikai. Iš kai kurių kraštų atvykusiems yra vienintelė vieta išmokti lietuvių kalbos, pažinti savo tautos istoriją bei esamą būklę, surasti ryšį su tauta, įsijungti aktyvion veiklon. Vasario 16 gimnazija auga mokiniais, patalpomis ir išlaidomis.

Apdegusi pilis atstatyta, kurios remontas su papildomomis patalpomis kainavo 7,000,-000 su viršum markių. Draudimas sumokėjo tik apie pusę tos sumos, nes ne viskas buvo sudegę, o dabar reikėjo pastatyti dar naujų patalpų. Iš V. Vokietijos federalinės valdžios ir vietinės valdžios bei katalikų vyskupų fondo pažadėta parama, jei lietuviai patys surinks bent pusę milijono markių. Ta suma dar nesurinkta, tat ir parama iš vokiečių nėra nuspręsta.

Gimnazijos ir mokinių išlaikymo metinės išlaidos siekia daugiau dviejų milijonų markių, kurių tik apie septintadalį sumoka mokinių tėvai. Didžiausią dalį moka federalinė V. Vokietijos valdžia. Žymiai mažiau sušelpia Hesseno vietos valdžia bei Vokietijos katalikų vyskupai. Kasmetinė parama reikalinga iš laisvo pasaulio lietuvių.

Malonu yra, kad ypač Kanadoje jau veikia kelių žymių aukotojų įkurti stipendijų fondai. Taip pat kai kurie asmenys apmoka Pietų Amerikos lietuvių mokinių išlaikymą ir keliones (dr. J. ir dr. M. Uleckai), Kanados lietuvių fondas, lietuviškos parapijos bei kai kurios KL Bendruomenės apylinkės, keturi pavienių asmenų būreliai (Winnipege, Montrealyje ir du Hamiltone), bei atskiri asmenys. Praėjusiais metais susilaukta dviejų palikimų gimnazijos išlaikymui po $2,000. Aukos siunčiamos Vasario 16 gimnazijai tiesiog ar įnešamos į Toronto Prisikėlimo ir "Paramos" kredito kooperatyvų specialias gimnazijos sąskaitas arba per Kanados Lietuvių Bendruomenę, iš kurios yra gaunami tinkami kvitai atleidimui nuo pajamų mokesčių.

Šių aukų yra žymiai per maža. Mūsų visuomenė dabar yra turtingesnė ir, supratusi šią lietuviškos inteligentijos ugdymo įstaigą, galėtų ir turėtų daug daugiau prisidėti. Juk šiandien dešimt dolerių yra mažiau negu 1947-48 metais vienas doleris. Uždirbama per valandą $10-25. Taip, visiems sumetus bent vienos valandos uždarbį lietuvių jaunimo švietimo reikalams, mes nebūtume neturtingesni, o gimnazijos reikalai žymiai pagerėtų. Ar neatsirastų ir daugiau pavienių asmenų, kurie norėtų sumokėti Pietų Amerikos lietuvio moksleivio metinį gimnazijos mokslo mokestį bei jo kelionę? Šiais reikalais ypač daug rūpinasi L. Tamošauskas, KLB švietimo komisijos įgaliotinis gimnazijos reikalams.

Lygiagretus ir labai svarbus klausimas yra mokinių leidimas ten mokytis. Visiems yra žinoma, kad Vasario 16 gimnazijos mokslo lygis yra aukštas ir nesudaro kliūčių dėl gimnazijos baigimo ir šiuose kraštuose. Studentai yra gerai prižiūrimi, geriau praktiškai išmoksta lietuvių, vokiečių, anglų ir kitas pasirinktas kalbas, pamato Europą, išmoksta savarankiškai gyventi ir mokytis. Šiais mokslo metais Vasario 16 gimnazijoje mokosi 8 lietuviai iš Kanados, nors jų galėtų būti žymiai daugiau. Iš viso yra 96 lietuviai mokiniai iš įvairių pasaulio kraštų. Ši gimnazija tapo viso laisvo pasaulio lietuvių gimnazija, tat ir jos išlaikymas priklauso viso pasaulio lietuviams. Remkime vienintelę lietuvių gimnaziją. Ypač reikalinga daugiau paramos Pietų Amerikos kraštų lietuviams, kur tų kraštų ekonominėse sąlygose beveik nė vienas mokinys nepajėgtų užsimokėti kelionės ir pragyvenimo gimnazijoje išlaidų.

Daugiau informacijos galima gauti pas L. Tamošauską Toronte (tel. 416 - 531-4469), pas aukotojų būrelius arba gimnazijoje: Vasario 16 gimnazija, Romuva, D-6840, Lampertheim-Huettenfeld 4, W. Germany.

Dr. Gina J. Ginčauskaitė
optometristė
1551 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A5
(prie Lietuvių namų)
Priima pacientus pagal susitarimą
Telefonas 532-7115
Susitarus priima pacientus ir vakarais

Kviečiame visus!

Po kelių metų pertraukos Kanados lietuvių dienos grįžta į mūsų visuomeninių įvykių kalendorių. Ši tradicinė visų Kanados lietuvių šventė, kuria pradėdavom naujus veiklos metus padėkos savaitgalį, šiais metais gražiai juos užbaigsim su Viktorijos savaitgaliu, prieš išsiskirstydami vasaros atostogoms.

XXXII Kanados lietuvių dienos įvyks Londone, gegužės 20-21 d.d. Programoje numatytos sporto rungtynės, pokylis ir šokiai, iškilmingos pamaldos, koncertas ir pabaigtuvės. Lietuvių dienos žada būti linksmas pramoginių bei kultūrinių renginių junginys. Čia ne tik susitiksime su senais pažįstamais, bei susipažinsime su naujais, bet ir atsigaivinsime lietuviškoje dvasioje.

Koncertas bus paminėtas Kristijono Donelaičio 275-sis gimtadienis. Programoje dalyvaus ne tik suaugusių meniniai vienetai, bet ir mūsų šeštadieninių mokyklų jungtinis mokinių choras. Tikimės, kad šiose dienose dalyvaus ir svečias iš Lietuvos.

Beliko tik keletas savaičių iki šios šventės. Ruoškimės visi vykti į Londoną. Sudarykime sąlygas visiems savo šeimos nariams dalyvauti Kanados lietuvių dienose. Kalbinkime savo draugus bei pažįstamus. Kai Lietuvoje susiburia šimtai tūkstančių lietuvių išreikšti savo tautinius siekius, kai mūsų tėvynė žengia į tautos atgimimą, susitikime ir mes pavasarį didžiulėje bendroje šeimoje pasisemti tautinės stiprybės.

Kanados lietuvių dienų rengimo komitetas

XXXII KANADOS LIETUVIŲ DIENOS

Londone, Ontario, 1989 m. gegužės 20-21 d.d.

GEGUŽĖS 20, ŠEŠTADIENĮ

- **GOLFO TURNYRAS** – Maple Ridge Golf Club, Hwy. 2, prie Crumlin Road
Registracija: A. Petrašiūnas, tel. (519) 451-6493
- **KREPŠINIO RUNGTYNĖS** – Saunders Secondary School salėje, 941 Viscount
Registracija: E. Daniliūnas, tel. (519) 438-7694
- **POKYLIS-ŠOKIAI** – Hellenic Community Centre patalpose, 179 Southdale Road West

6.30 v.v. **VAKARIENĖ.** *Programoje – svečias iš Lietuvos*
9.00 v.v. **ŠOKIAI.** *Groja – Les and the Music Masters orkestras*
Įėjimas: $20 asmeniui, įskaitant vakarienę ir šokius. (Bilietų prie įėjimo NEBUS). $8 – tik šokiams.

GEGUŽĖS 21, SEKMADIENĮ

12 v. r. **PAMALDOS EVANGELIKAMS** – Redeemer Lutheran Church, 1 Frank Place.
2 v.p.p. **PAMALDOS KATALIKAMS** – St. Peter's Basilica, 196 Dufferin
4 v.p.p. **KONCERTAS**
Saunders Secondary School auditorijoje, 941 Viscount
Programoje: *Kristijono Donelaičio "Metai". Dalyvauja Kanados lietuvių meniniai vienetai ir jungtinis šeštadieninių mokyklų mokinių choras*
Įėjimas: vaikai iki 12 m. veltui. $5 studentams, $8 suaugusiems.
7 v.v. **PABAIGTUVĖS**
Hellenic Community Centre, 179 Southdale Road West.
Tema -"Juoda-balta". Vakarienė-šokiai. **Įėjimas:** $5. Vakarienė – $15.
Bilietai – informacija tarp 7.00-9.00 v.v. tel. (519) 641-2554.

Visi vykime į Kanados lietuvių dienas!
Kanados lietuvių dienų rengimo komitetas

Ąžuolų randai

ANTANINA GARMUTĖ

Dokumentinės apybraižos, vaizduojančios sibirinius lietuvių trėmimus ir gyvenimą Sibiro plotuose. Jų autorė – buvusi Sibiro tremtinė

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

— Bedievis tai nebuvau, — aiškina Boleslovas. — Aš savo Dievą širdyje turėjau. Vienatinį. Pagal jo įstatymus gyvenu. Savo gyvenime nenuskriaudžiau nei bitės, nei skruzdės. Paukštelių lizdo aš neišdraskiau!

Pašnekovas susilenkia ir, sėdėdamas, išmeta į priekį kojas.

— Atsiprašau . . . — tyliai taria, skubiai atraitydamas kelnių kiškas.

Tylime. Ir be aiškinimo matau, kas iš kojų likę . . . Oda aptraukti, gumbuoti strypai, — žemiau kelių atsidalina, nukrypdami į šonus. "Viešpatie! Kaip su tokiom kojom galima eiti?" — mąstau.

Žmogelis — švarus, tvarkingas, plonais, išminties sidabru paženklintais plaukais. Kalba iš lėto, tykiai, tarsi ne žodžius, o bitutėms korius į avilį dėliotų:

— Kojelės tai nieko . . Pasitaisau, va šitaip — su rankomis, ir einu. Aš ir dabar dar Lietuvai naudingas būčiau, jei tėvelis būtų mane . . . skaityt ir rašyt išmokęs!

???

— Nemoku, neišmokau, pamotė į mokyklą neleido, o paskui — jau Sibire ne tas rūpėjo . . .

Lietuvos girių palikuonis pasakoja, kad gerą atmintį turėjęs: kažkam paskaičius maldaknygę, ją mintinai išmokęs. Kalėjimų kamerų numerius atsimena. Ir karcerių. Tais metais, kai žvaigždėti kaimyninės šalies kariai, ant savo durtuvų, — anot maršalo Tuchačevskio, — atnešė į Lietuvą stalininę "laisvę", Boleslovas artėjo prie trisdešimties. Kaip dirbo žemę, augino gyvulius, taip ir toliau savo darbus tęsė.

— Tada Lietuva dar pilna lietuvių buvo! — prisimena. — Nieko negirdėjom mes apie vežimus. Karas šonu nugriaudėjo. Po to vėl tie "su laisve ant durtuvų" sugrįžo! Pradėjo šaukt, tardyt, verbuot, šnipu pas žaliukus siųst . . . Atsisakiau: aš gi rašyt nemoku, man žagrė, ne šautuvas rūpi. Ir žaliukams po kojom nesipyniau, nebuvau jiems naudingas. Ale tie neareštavo, tik barėsi smarkiai . . . Paskui, gal 1946 m. žiemą, atvyko į kiemą rogių karavanas, apie 18 padvadų, pilnų enkavedistų ir Stalino klapčiukų, taigi tų skrebų. Suėmė, nedavė nė gyvulių pašert. Atvežė į Kauną, tą Mickevičiaus gatvės kalėjimą. Uždarė rūsio karcery dvyliktame numeryje. Tris dienas be maisto šaltyje išlaikė, kad ateičiau į protą! "Sakyk viską apie banditus!" Paskui perkėlė į trečią aukštą, aštuntą kamerą. Išlaikę apie metus, nuvežė į Vilniaus Lukiškes. Tada jau man Ypatingas pasitarimas paskyrė septynerius metus kalėjimo ir aštuonerius tremties. Lietuvių Lietuvoj apmažėjo, taip ir aš pamačiau pasaulį platų . . .

Vergų ešelonai rieda į Sibirą. Viename iš jų, kartu su kitais, kankinasi lietuvis varguolis Boleslovas Šabūnas. Pats savo ūkelyje gražiai apsiėjęs su gyvulėliais, jis tampa nevertas net tokio elgesio . . . Nes jie visi — blogesnėje negu gyvulių padėtyje! Tremtinių ešelonai, jų keliai į Sibirą, pagimdyti sovietinio tirono, buvo palaiminti ir vietinių komunistų, sėdėjusių Lietuvos kalėjimuose, tautos kančių sąskaita mėšlungiškai įsikibusių naujos valdžios lovio. Išmesdami negyvėlius, dusindami gyvuosius dunda ešelonai į rytus. Šis dundesys, kaip ir azijatų kinžalai, pervėrę istorijos širdį, žmonių atmintyje virpės tūkstančius metų! . . .

Buvęs Sibiro kalinys Norilske ir tremtinys Igarkoje Boleslovas Šabūnas suvilgo sukepusias lūpas ir rypuoja toliau:

— Tarpinis kalėjimas Krasnojarske — lauke, po atviru dangum. Kartu su kriminaliniais, kurie visą laiką tyčiojosi iš mūsų. Todėl konvojininkai mums, o ne jiems, uždėjo ant rankų grandines, kad tų banditų mes nenuskriaustume, nesumuštume. Tada jau jie mus lupo laisvai . . .

— Beržų dugne, patamsyje, šimtus žmonių alkanus vežė į šiaurę kokius du mėnesius. Kai atvykom į Norilską rugpjūtyje, buvo prisnigę. Amžinas įšalas. Neužilgo prasidėjo poliarinė naktis visam pusmečiui. Norilske tai blogai buvo, o Igarka, palyginus, kaip ant kito svieto. Lengviau. Jeigu, žinoma, kančios dydį būtų galima išmatuoti . . .

Liesu žmogaus veidu, lyg patvirtindami jo žodžius, ritasi prakaito lašai. Kaip sunku net prisiminti visa tai!

— Išbuvau Norilske šešerius metus. Tame pačiame pirmame pastatytame griežto režimo kalėjime, vadinamame "Medvežka". Vėl kartu su kriminaliniais . . . Kokios muštynės prie valgio būdavo! Ypač per vakarienę.

— Dirbom atviruose karjeruose. Šaltis neišpasakytas. Kasėm išsprogdintas vario, nikelio ir retų metalų rūdas. Rūdą atidaužom nuo akmenų — tuščios padermės — ir nukreipiam į liejyklą. Sniegas užverčia traukinius. Traukiniai beeidami užšąla. Poliarinė diena tokia: kybo didelė raudona saulė virš lagerio; kai šaltis siekia 73°C, tai darban nereikia, nes sargybiniai sušąla, o kai 70°C, tai į darbą varo!

Stebiuosi: bemokslis vargo žmogelis iš Lietuvos girių kone moksliškai dėsto:

— Tokiame šaltyje sušaldavo ir sutrupėdavo metaliniai įrankiai. Jie tampa trapūs — kaip druska!

Su juo kartu kalėjo ir rusų mokslininkų, atvežtų prieš karą, 1938 metais. Kai mirė Stalinas, maskviečiai labai išsigandę — dabar juos tuojau sušaudys! Boleslovas raminęs, kaip mokėjęs: "nesušaudys!" "Iš kur tu, bemoksli žmogeli, žinai?" "Sapną, sakau, sapnavau"! "Matai, kokie lietuviai pranašai" — gyrė jį tokie patys apdriskėliai ir vargšai.

— Rūbus viena brigada po darbo atneša kitai. Sušalę rūbai — kaip skarda. Velkiesi — lūžinėja. Ant narų iš po nakties vis po kelis negyvus randam. Neatiduodam, miegam su jais, kad duonos davinį gautume. Likom tik oda ir kaulai. Raumenų nėra. Jau iš vakaro matosi, kuris žmogus rytoj numirs: kai atsistoja, lieka šlapi pėdsakai. Mat širdis sutrinka nuo bado. Mano pėdos vis sausos būdavo, kraujas stiprus ir širdis nebloga. Kai peršalu ir sergu, žinoma, jėgų nėra visai, bet į darbą vis tiek varo, neisi — sargybinis nušaus. Grįžtant kojos visai neklauso, jas tada rankom perstatinėju . . .

— Daug kalinių žūdavo, kai statėm liejyklos pastatą. Medis sušąla į ledą ir trūksta-sprogsta, kai į jį vinį kali. Lūžta tuomet balkiai, sijos ir prislegia po 5-6 žmones. Kapinių nebuvo. Išvilkdavo ir palikdavo ant lygios vietos. Eilėmis, vieną ant kito guldė. Sniegas užklodavo. O mes neturėjome jėgų užkasti į žemę. Tačiau toje vietoje vykdant statybą, reikėjo viską pašalint . . . Deginom. Lavonai raitėsi liepsnose. Leisdavo garsus. Atrodė — dejuoja žmonės ir po mirties! . . .

Norilsko lageriuose kartu su Boleslovu kentėjo Justas Staugaitis (iš Jiesios), Izidorius Jakubauskas (nuo Žiežmarių), kunigas Liepa (žuvo — traukinys sutraiškė, kai su ukrainiečiu Jenza nešė vandenį pūgoje), kunigas Mykolas Buožis (dabar Jurbarko klebonas).

— Atvežė žydų rabiną iš Kauno. Dvidešimt penkeriem metam nuteistą. Apšmeižtą. Vienoj brigadoj dirbom. Geras ir kultūringas žmogus! Aštuoniolika kalbų mokėjo. Laikraščio korespondentu dirbęs, Amerikoj gyvenęs. Buvo ir rusų frontininkų. Vienas, atsimenu, iškęst visko negalėjo: pats pašaukė sargybinį, eidamas prie lagerio vartų, kad jį sušaudytų. Taip ir šaukė: "Načalnyk — ja idu!" Jį pervėrė kulkosvaidžio serija . . .

Norilsko kaliniai buvo atskirti nuo pasaulio — jiems neleido susirašinėti ir gauti siuntinių. Po Stalino mirties jie pareikalavo žmoniškesnių sąlygų, surengė streiką. Jo metu kaliniai liko darbo vietose, saugodami, kad kas nesusprogdintų šachtų. (Norilsko kanalizacijos sistemoje spietėsi gaujos valkatų ir recidyvistų). Streikininkai virš lagerio iškabino juodas vėliavas — nuplėštus nuo matracų juodos medžiagos gabalus. Už lagerio zonos Boleslovas, kartu su kitais tris paras išstovėjo sargyboje. Rabinas tuo metu tvarkė dokumentaciją, rašė įvykių metraštį. Streikas truko pusantro mėnesio. Visų tautybių kaliniai buvo labai vieningi ir laimėjo: atvažiavo iš Maskvos komisija, peržiūrėjo bylas, leido susirašinėti.

Netrukus Boleslovą, kartu su 370 žmonių iš kalėjimo išlaisvino. Nuvežė į tremtį Igarkoje, Krasnojarsko krašte. Kartu su juo važiavo dvidešimt šešerių metų lietuvaitė Alytė. Ji buvo iškalėjusi Norilske šešerius metus.

Igarka — didžiulis žiemos uostas. Medžio apdirbimo pramonė. Sąlygos geresnės negu Norilske. Čia rado daug lietuvių tremtinių, kurie gyveno barakuose, kai kurie savo namukus turėjo. Įsidarbino lentpjūvėje, pjaustė ir obliavo lentas amerikietiškomis mašinomis. Miško medžiaga buvo eksportuojama į Ameriką, Angliją ir kitas šalis. Rąstai traiškė nusilpusius tremtinius kaip muses. Prižiūrėtojai dėl to nesijaudino — svetimtaučių, "fašistų" gyvybės buvo bevertės. Ligoninė tik dėl vardo buvo.

— Propaganda ir čia veikė! — Prisimena Boleslovas. — Ir užsienis tikėjo. Kartą iššoko iš amerikiečių laivo jūreivis-negras. Su didžiausiu triukšmu: "Aš į laivą negrįšiu, čia geriau! Socializmo šalis! Laisvė!" Žiūrėjome į vargšą kaip į beprotį . . .

(Bus daugiau)

"Pašvaistės" koncertas Toronte

B. STUNDŽIA

Pramoginę-estradinę muziką sudaro kupletai, monologai, romansai ir šokiams pritaikytos dainos. Dažniausiai tai atliekama restoranuose, kabaretuose ir kavinėse.

Estradinė muzika būdinga tuo, kad atlikėjai scenoje laisvai jaučiasi ir dažnai įtraukia žiūrovus į programos atlikimą.

Sakoma, kad lietuvių estradinė muzika pradėjo garsiau reikštis maždaug prieš 60 metų, kai apie 1928-9 m. buvo išleistos plokštelės, įdainuotos J. Butėno, brolių Orentų, J. Byros ir P. Biržio (Pupų dėdė). Kaune geriausiais orkestrais buvo laikomi V. Pomeranco, Hofmeklerio, A. Stupelio, o kompozitoriai – K. Leipus ir J. Lechavičius. Garsiausi restoranai Kaune – "Versalis" ir "Metropolis".

Turbūt visi žinome, kad Lietuvoje estradinės muzikos kunigaikščiu buvo Antanas Šabaniauskas, turėjęs nepaprastai gražų tenoro balsą, labai muzikalus ir todėl paliko pramoginėje muzikoje ilgai išsilaikantį prisiminimą. Žavėjomės jo dainavimu, ir dabar dar mielai pasiklausome. A. Šabaniauskas gimė 1903 m. Jurbarke, muzikos ir dainavimo mokėsi Italijoje ir mirė 1987 m. Paminėtina, kad stalininiais – brežneviniais laikais, tarp 1947-72 m., jam nebuvo leista pasireikšti muzikos srityje. A. Šabaniausko pirmatakas buvo D. Dolskis, pramynęs kelią lietuviškai estradai. Jis buvo kilęs iš Vilniaus, dainavo Peterburge ir Rygoje. Atvykęs į Lietuvą greitai pramoko lietuviškai ir, nors su bloga tartimi, įgijo daugelio palankumą, nors jo pasirinktos užsienietiškos, tais laikais mėgstamos estradinės dainos buvo atliekamos su lietuvišku turiniu. Jis dainavo apie Palangos jūrą, žygiuojantį pulką, rugiagėles, lietuvaites ir net čigones.

D. Dolskiui 1931 m. mirus, jo vieton atėjo A. Šabaniauskas, kurį sekė S. Graužinis, R. Marijošius, A. Dvarionas ir kiti jau iš jaunosios kartos.

Vietiniuose mūsų įvairiuose pasilinksminimuose trūksta įvairumo, dažnai pasigendame ko tai lengvo, žaismingo, kad žiūrovai ne dūsautų ir ašaras brauktų, bet šypsotųsi ir nuoširdžiai juoktųsi.

Tokią programą atliks balandžio 29, šeštadienį, iš Londono atvykstantis "Pašvaistės", muz. R. Vilienės vadovaujamas, mišrus choras, kuris Toronto lietuvių namuose pradžiugins jaunus ir jau pagyvenusius su savo "Romantika". "Pašvaistę" matėme Toronte 1985 metais su nuotaikinga programa "Kabareto siluetai", kur girdėjome estradines dainas, kupletus ir stebėjome egzotiškus šokius.

Choras pasirodė ir kitomis progomis su atitinkamai pritaikyta programa: Lietuvos krikšto minėjime ir dainų šventėje. "Pašvaistė" spėjo išleisti estradinių liaudies ir operečių dainų juostelę (kasetę) "Gintarai pabiro". Iš šios juostos Dambrausko giesmę "Malda už tėvynę" ryšium su dabartiniais įvykiais Lietuvoje, sausio 15 d. CBC radijas pateikė Max Ferguson valandėlėje. Taigi ir kanadiečiai, įvertino "Pašvaistės" meną.

Padrąsinti pasisekusiu pasirodymu Toronte su "Kabareto siluetais", "Pašvaistė" atvyks su nauja, įvairia, nuotaikinga ir žiūrovą pagaunančia liaudies dainų, kupletų ir estradinių šokių pyne "Romantika". "Pašvaistė" nėra gausus choras, tik iš dvidešimties asmenų, bet programą pajėgia labai įvairiai atlikti.

Girdėsite chorą, taip pat solistus, duetus ir kvartetus. Žiūrovai tikrai nesigailės atvykę, nes koncertą paliks su šypsena ir puikia nuotaika. Prisiminimui galės įsigyti choro įdainuotą juostelę "Gintarai pabiro".

Londono choras "Pašvaistė" balandžio 29, šeštadienį, 7 v.v. Toronto Lietuvių namuose atliks nuotaikingą meninę programą. Nuotraukoje atskirai choro vadovė muz. R. VITIENĖ

Keturi Lietuvos kraštotyros leidiniai

JURGIS GIMBUTAS

Panagrinėsiu keturius nedidelius, tačiau turiningus leidinius, skirtus vis kitam kraštotyros aspektui. Trys išleisti sovietinėje Lietuvoje, vienas – Varšuvoje. Apžvelgsime chronologine tvarka pagal datas, kada tekstai buvo duoti rinkti spaustuvei. Visos knygutės parašytos prieš tautos atgimimo sąjūdį.

V. Girininkienės ir A. Paulausko "Rasos". Išleido "Minties" leidykla Vilniuje 1988 m., 96 psl., 4 schematiniai planeliai tekste, kišeninis formatas, tiražas 10,000, kaina 45 kap., duota rinkti 1986.XI.18. Šiame "LTSR kultūros paminklų" serijos leidinyje rašoma apie garsiąsias Vilniaus Rasų kapines, kuriose nuo 1801 metų palaidota daug Vilniaus universiteto profesorių, politikos ir kultūros veikėjų, Lietuvos menininkų. Palaidotų žmonių biogramose, kurios šioje knygutėje yra labai skirtingos apimties, pagrindinis dėmesys skiriamas ne jų biografijoms o jų, nuveiktiems darbams. Autorių pratarmėje duota trumpa kapinių tyrinėjimų apžvalga, o leidinio pabaigoje 61 šaltinių ir literatūros pozicija. Po penkių puslapių Rasų kapinių istorinės apžvalgos seka 212 kapų ir palaidotųjų aprašai. Pradedama vakarine (senąja) kapinių dalimi iš šiaurės į pietus. Šiai daliai tenka 184 aprašyti kapai. Rytinėje (naujojoje) dalyje rasta tik 11 dėmesio vertų kapų. Dar pateiktas nešlikusių arba neišaiškintų kapų sąrašas su 16 palaidotųjų pavardėmis ir jų gyvenimų datomis. Iš viso knygutėje panagrinėta 212 kapų.

Nuo 1969 metų Rasų kapinės yra "respublikinės reikšmės" istorijos paminklas. Jose 27 kapai paskelbti "respublikinės reikšmės", 42 – "vietinės reikšmės" paminklais. Kapinės įsteigtos 1801 m., nebelaidojama nuo 1967 m., išskyrus išimtinus atvejus. Pirmasis palaidotas buvo Vilniaus miesto burmistras Jonas Mueleris 1801 m. gegužės 8 d., dvi dienas po kapinių pašventinimo. Nepaaiškinta, kas dabar sprendžia "išimtinius atvejus" laidoti šiose paminklinėse kapinėse. Kai kurių profesorių kapus prižiūri Vilniaus universiteto kraštotyros klubas "Ramuva", o veikėjų – Knygos bičiulių draugijos klubas "Mažvydas". Kai kurie antkapiniai paminklai turi meninės vertės. Jų kūrėjus bandė išaiškinti šios knygutės autoriai. Lietuvių skulptorių sukurtų paminklų yra R. Jakimavičiaus, J. Zikaro, G. Jokūbonio, P. Aleksandravičiaus, J. Kėdainio, B. Pundziaus, V. Vildžiūno. 33 antkapiniai paminklai paskelbti dailės paminklais. Koplyčioje yra 5 memorialinės XVII – XVIII amžių lentos, su bareljefais ir tekstais, kurios atkeltos iš seniau buvusių Vilniaus kapinių. Daug kur surašyta, kas žymiųjų Lietuvos žmonių palaidoti Rasose, tai čia paminėsiu tik kraštotyrininkus dr. J. Basanavičių, J. Baldžių, P. Bugailiškį, M. Davainį-Silvestraitį, J. Klosą, J. K. Vilčinskį. Dabar planuojama sutvarkyti ir restauruoti istorinę Rasų dalį. Kai kas jau padaryta. Leidinėlis yra kuklus. Jo autoriai prisipažįsta, kad jame esama spragų, netolygumo, nekonkretumo – visa tai užpildyti padės tolimesni tyrimai.

Antrasis šios apžvalgos leidinys yra **Vacio Miliaus** "Lietuvių liaudies papročiai" – bibliografinė rodyklė. Išleido "Šviesos" leidykla Kaune 1988 m. Copyright: Lietuvos TSR Mokslinis metodinis kultūros centras. Brošiūra 56 psl., be iliustracijų, tiražas 2000, kaina 15 kap., duota rinkti 1988.III.15. Rodyklėje surašyta 452 pozicijos. Teikiami tyrinėjimai ir skelbta medžiaga apie lietuvių papročius nuo XVII a. iki 1986 metų. Leidinio turinys: Bendrieji tyrinėjimai, įvairios šventės. Verslai. Kalendorinės šventės. Bendruomenės gyvenimas, šeimos papročiai. Teminė rodyklė. Autorių pavardžių rodyklė. Išeivijoje esančių autorių suregistruoti tik nepriklausomybės laikų raštai, išskyrus vieną dr. J. Balio 1948 metais Šveicarijoje paskelbtą bibliografiją. Pratarmėje paaiškinta: "Leidėjų pageidavimu, nespausdinamos pozicijos iš Lietuvos buržuazinio laikotarpio (dabar jau rašytų: nepriklausomybės), hitlerinės okupacijos metų bendro pobūdžio periodikos bei išeivijos literatūra, kadangi visa ši literatūra eiliniam skaitytojui neprieinama. Nededami ir enciklopedijų straipsneliai". Bibliografinė rodyklė parengta "pagal valstybinį standartą", išleistą Maskvoje 1984 metais.

Trečiasis čia aptariamas leidinys yra dar mažesnis, vos 36 puslapių kvadratinio formato brošiūra "Pinigai Lietuvoje 1915 – 1941 m." Parodos atmintinė. Išleido Lietuvos istorijos ir etnografijos muziejus Vilniuje 1988 m. Parengė **R. Kuncienė**, atsak. red. E. Skrupskelis, dailininkas A. Ladyga. Duota rinkti 1988.III. 22. Tiražas 5000, kaina 1 rb.50 kp. Popierius kreidinis, tad gerai atrodo spalvotos iliustracijos, o jų daugiau, negu tekstų, 29 ir tiek pat reversų. Įžangoje, kuri pakartota rusiškai ir vokiškai, pateikiama trumpa Lietuvos pinigų apyvartos istorija: kur, kada, kieno buvo pagaminti banknotai ir monetos. Sudėta ne tik visos Lietuvos valstybiniai pinigai, bet ir visokie laikini vokiečių bei rusų okupaciniai ir atskirų miestų ar teritorijų. Tad iliustracijose matome Sedos 1915 metų vokišką banknotą, Panevėžio 1918 – 1919 m. lietuvišką, Vilniaus lenkišką 1920 metų, Rusnės, Šilutės ir Klaipėdos vokiškus 1920 – 1922 m. Ar kas nors matė ar atsimena Lietuvos banko laikiną vieno cento popierinį banknotą, išleistą 1922 metais? Pasižiūrėkite šio leidinio 21 puslapio aversą ir reversą su Vyčiu ir V. Petrulio ir dar dviem parašais. Išspausdintos ir 1000 litų banknoto (1924 metų) reprodukcijos su V. Jurgučio ir 4 kitais parašais. Abu viršeliai papuošti daugelio banknotų montažu, lyg kokiu kilimėliu. Gražus leidinys. Pinigų paroda buvo atidaryta 1988 m. spalio 5 d. Eksponatai surinkti iš kelių muziejų.

Atskiro dėmesio verta knyga "Kultūra wsi punskiej. Punsko kaimo kultūra", išleista Varšuvoje 1987 m., 132 psl. rotoprintu. Tai yra referatai iš konferencijos Punske pagal Varšuvos Žemės ūkio akademijos studentų tyrinėjimus 1986 metų vasarą. Leidinio redaktorius **Z. J. Przychodzen,** leidėjas – Kaimo jaunimo sąjunga ir minėtosios akademijos Sociologijos katedra. Leidinys tarnybiniam naudojimui. Visų referatų santraukos duotos lenkų ir lietuvių kalbomis. Čia duodamos tokios antraštės, kokios jos išspausdintos su lietuviškomis santraukomis. A. Bitner – Wroblewska ir G. Iwanowska nagrinėja "Punsko krašto naujakurystės bruožus senaisiais ir vidutiniaisiais amžiais Suvalkijos ežeryno fone" (18 psl., 10 archeologinių iškasenų piešiniai). Bronius Makauskas apibūdina "Punsko krašto kolonizavimo bruožus XV – XX a. pradžioje" (6 psl.; panaudoja ir B. Kviklio "Mūsų Lietuvos" III tomą, Boston 1966 m.). W. Fratczak, pasakoja apie "Punskijos kaimo gyventojų kultūrinę veiklą". (9 psl.; prisimena vyskupą A. Baranauską Seinuose, kalbininką J. Jablonskį Punske. Pastebi, kad Liaudies Lenkijoje kultūros veikėjai buvo represuojami ir lietuvių aktyvumas tramdomas). K. Korab rašo apie "Punsko krašto lietuvių šeimos apeigas" (15 psl.; pažymi, kad lietuvių požiūris į tradicijas yra gyvas ir kūrybingas). K. Krygier ir kt. trumpai nusako "Punskijos kaimų kulinarijos įpročius". (6 psl.; priede pateikiama keliolika kulinarinių receptų, kurie esą tipiškiausi). W. Prątczak ir knygos redaktorius supažindina su "Juozu Vaina iš Punsko ir jo etnografiniais rinkiniais" (11 psl.; senienos sukauptos Punsko mokyklos 4 salėse). Algis Uzdila nagrinėja "Dainų ir šokių bei dailiojo žodžio ansamblių veiklą" (13 psl.; lietuvių kultūros namuose veikia šie pastovūs ansambliai: "Jotva", "Dzūkija", "Klumpė", "Subatvakariai", "Punia"). Janusz Gajda ėmėsi temos "Kultūra – Punsko valsčiaus etninę lietuvių grupę integruojantis veiksnys" (12 psl.; jo tyrimai apima 90 šeimų; išvada – lietuviai pasižymi didele kultūrine gaja ir puoselėja savo tautines tradicijas). M. Galaj ir Romo Vitkausko temos sociologinės: bendruomenė, visuomeninės talkos; sako, kad Punsko valsčiuje" kas septintas statistinis pilietis šoka, dainuoja ar recituoja saviveikliniuose meno ansambliuose". Atrodo, kad šis straipsnių rinkinys pristato punskiečius teigiamoje šviesoje su palankumu lietuvių kultūrai. Kaip ten iš tikrųjų yra, galėtų pasakyti vietinis recenzentas, pažįstąs jų gyvenimą iš arti.

Atsiųsta paminėti

LIETUVA IR KRIKŠČIONYBĖ. Keturios paskaitos 600 metų sukakčiai. Algirdas Budreckis, Rasa Mažeikaitė, Julius Slavėnas, Vytautas Vardys. Leidėjas – Lietuvos krikščionybės sukakties komitetas Kanadoje. Redagavo – kun. dr. Pr. Gaida ir Česlovas Senkevičius. Tekstą surinko "Tėviškės žiburių" spaustuvės vedėjas Vytautas Balčiūnas ir Laima Kurpienė. Spausdino "Litho-Art" spaustuvė Toronte. Tiražas – 500 egzempliorių.

MŪSŲ ŽINIOS. Lietuvių jėzuitų ir Jaunimo centro biuletenis. Nr. 12 1988 m. ir nr. 1, 2 ir 3 1989 m. Redaguoja: Antanas Saulaitis, SJ, ir Petras Daugintis, SJ. Adminstratorius – Petras Kleinotas, SJ. Spausdina Morkūno spaustuvė Čikagoje. Adresas: Jaunimo centras, 5620 S. Claremont Ave., Chicago, IL 60636, USA.

"Tėviškės kampelį" pasitinkant

LAIMA B. KURPIENĖ

Kai ką seno, kai ką naujo, kai ką negirdėto pateikia klausytojui sol. Slava Žiemelytė savo naujai išleistoje kasetėje "Tėviškės kampelis". Pasikvietusi talkon smuikininkę Reginą Audet, pianistą-akompaniatorių Joną Govėdą ir fleitistą Tomą Reginą, ji parinko kasetei įdomų ir įvairų vokalinės ir instrumentinės muzikos repertuarą.

"Kur bakūžė samanota" nors daug kartų girdėta ir scenoje ir įrašuose, čia skamba šviežiai, dėka muz. J. Govėdo instrumentuoto obligato atlikto visų trijų instrumentalistų. Tai duoda lyg naujus rėmus sol. S. Žiemelytės įdainuotai dainai, sudomina klausytoją. B. Dvariono "Prie ežerėlio" – tai lyriškas-impresionistinis kūrinėlis, kuris remiasi liaudies muzikos motyvais. Jautriai jį atliko R. Audet ir J. Govėdas. J. Andriulio "Plaukia Nemunėlis" paprasta, maloni dainelė. Modernios technikos dėka sol. S. Žiemelytė joje atlieka duetą su savimi.

Fleitistui ir smuikininkei leidžia pasireikšti F. Devienne trumpa, grakšti, galima sakyti "mozartiška" "Sonata No. 3".

J. Naujalio "Oi neverk motušėle" kiek pretenzinga, nesklandi kompozicija. Kai kur melodija nelabai tinka Maironio žodžiams, daug reikalauja iš dainininkės. Refrenas lyg turėtų būti atliktas staccato, bet tai nesiderintų prie raudos tipo posmų. Nežiūrint nedėkingo kūrinio stiliaus, S. Žiemelytė ir akompanuojantieji R. Audet bei J. Govėdas atlieka jį atidžiai ir nuoširdžiai.

Ch. W. Gluecko operoje "Orfeus ir Euridičė", Orfeus ieško savo mylimosios mirusiųjų karalystėje. Dvasinę ramybę ir tyrą džiaugsmą išreiškia "Palaimintųjų šokis". Fleitistas T. Regina su muz. J. Govėdu meistriškai perduoda šios muzikos švelnumą.

Nors V. Banaičio "Tėviškės laukai" trumputė dainelė, bet tuoj pasiekia klausytojo širdį. Taip pat trumpa A. Stankevičiaus modernistinė dainelė "Jūroje". Čia ypač akompanavime jaučiamas jūros nuolatinis bangavimas, nerimas. "Tykiai, tykiai" įdomiai instrumentuota J. Govėdo, ir vėl įneša ką nors naujo į daug kartų girdėtą dainą. Sol. S. Žiemelytę labai efektingai akompanuoja visi trys muzikai. Gal tik reikėtų daugiau subtilumo šios dainos dainavime. Pirmieji "tykiai" skamba kiek per garsiai.

Solistė baigia įrašą su R. Apeikytės daina "Matau", reikalaujančia staigių balso pakeitimų, dramatiškumo. S. Žiemelytė reikalavimus gerai atlieka. Paskutinį įrašą – J. Naujalio "Lietuva brangi" atlieka T. Regina ir J. Govėdas.

Kasetė gerai paruošta, švarus, grynas garsas. Sveikintinas sumanymas pridėti instrumentinės muzikos kūrinių prie dainų rečitalio. Tas duoda programai daug įvairumo, nes girdime tai solistę su muzikų akompanavimu, tai instrumentinius duetus. Norėjosi išgirsti ir vieną kitą linksmesnę dainelę – įraše veik visos dainos melancholiškos. Įpynimas šiek tiek linksmumo, gyvumo iš naujo pagautų klausytoją.

S. Žiemelytės sodrus balsas gerai tinka liaudies dainų atlikimui. Ji skiria daug dėmesio ne tik muzikai bet ir dainų žodžiams; perduoda jų prasmę aiškia tarsena.

Visi muzikai atlieka savo programą pasigėrėtinai. Kasetei pasibaigus – norisi daugiau.

"TĖVIŠKĖS KAMPELIS"
Slava Žiemelytė, Regina Audet, Tomas Regina, Jonas Govėdas

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Čikagoje veikiantis "Dainavos" ansamblis kovo 19, Verbų sekmadienį, Nekalto Prasidėjimo parapijos bažnyčioje Brigtono Parke surengė savo pirmąjį religinės muzikos koncertą "Dievas, Lietuva ir mes". Susirinkusius gausius dalyvius pasveikino klebonas kun. Antanas Puchenskis ir "Dainavos" atstovė Danguolė Ilginytė. Dirigento Dariaus Polikaičio mostų laukė ne tik "Dainavos" ansamblis, bet ir du solistai — sopranas Audronė Gaižiūnienė ir baritonas Algirdas Brazis su šešiolikos instrumentalistų orkestru. Koncerte skambėjo kompozitorių Viltenio, Jono Govėdo, Giedros Gudauskienės, Alfonso Mikulskio, Fausto Strolios, Juozo Gruodžio, Konrado Kavecko, Juozo Strolios kūriniai su jiems panaudotu lietuvių poetų tekstu. Įvadinius intarpus į giesmes, parašytus Danutės Bindokienės, skaitė J. Jankauskaitė ir M. Polikaitis.

Išeivijos lietuvių dailininkų darbų parodą "Dailė '89" vasario 10 – kovo 5 d.d. Jaunimo centre Čikagoje, M. K. Čiurlionio galerijoje, suorganizavo Algimantas Kezys ir jo vadovaujama "Galerija". Vasario 16-tajai skirtą parodą globojo naujasis Lietuvių dailės muziejus su savo vadovu dr. Gediminu Baluku. Parodos lankymui buvo skirti keturi savaitgaliai. Jon įsijungė 66 dailininkai iš JAV, Australijos, Britanijos, Kanados, Prancūzijos, Švedijos, Urugvajaus ir V. Vokietijos. Rengėjų vardu parodą atidarė Algimantas Kezys. Kalbėjo dalyvius sveikinęs Lietuvių dailės muziejaus vadovas dr. G. Balukas, primindamas, kad bendrinėje parodoje dalyvauja trijų išeivijos kartų lietuviai dailininkai – vyresniosios, vidurinės ir jauniausiosios. Rengėjus ir parodos dalyvius sveikino JAV LB kultūros tarybos pirm. Dalia Kučėnienė. A. Kezys džiaugėsi, kad dalyviais gausi paroda atneš finansinės paramos numatytam leidiniui apie išeivijos dailę. Čikagiečius lankytojus labiau domino toliau nuo Čikagos gyvenančių ir kuriančių dailininkų darbai: Elenos Gaputytės miniatiūros, Jolantos Janavičienės "Sparnuota vaza", Jurgio Janavičiaus mitologinė aitvarų būtis senovinėje Lietuvoje, Žibunto Mikšio miniatiūriniai ofortai "Evaristas" ir "Miestas ant vingiuotos linijos", Miriam Meraitės spalvotos litografijos "Piktžodžiavimas", "Moteris ir muzikantas".

Aušrininko dr. Jono Šliūpo (1861-1944) archyvą steigia jo sūnus inž. Vytautas J. Šliūpas, pradinę medžiagą priglaudęs savo namuose, o vėliau žadantis ją perkelti arčiau lietuviškų centrų. Pradžioje buvo užsimota rinkti tik dr. Joną Šliūpą liečiančią medžiagą. Tačiau, lietuviams pageidaujant, priimama ir kita jų turima istorinė medžiaga. Aprašydamas steigiamuosius 1988 m., inž. V. J. Šliūpas praneša, kad archyvui jau gauta apie 3.000 knygų, nuotraukų, dokumentų, spaudoje atspausdintų straipsnių, žemėlapių, laiškų, atsiminimų, pašto ženklų, ordinų ir paveikslų. Archyvui numatytus tris kambarius netrukus teks papildyti dar dviem. Viešėdamas Lietuvoje, sūnus inž. V. J. Šliūpas aplankė buvusius savo tėvo namus Palangoje. Jie remontuojami, nes juose bus atidarytas dr. Jono Šliūpo muziejus. Tėvo gimtajame Rakandžių kaime atidengtas jam iš medžio išskobtas paminklas, ten gyvenusių šeimų atminimui pasodinti 32 ąžuoliukai. JAV steigiamą dr. J. Šliūpo archyvą tvarko direktorių valdyba. Iki 1988 m. pabaigos pirmininku ir administratoriumi teko būti pačiam archyvo steigėjui inž. V. J. Šliūpui. Nuo 1989 m. pradžios valdybon įsijungė keturi nauji direktoriai: Nijolė Maskaliūnienė (Palos Park, IL), Vytautas Mikūnas (Palos Heights, IL), Vanda Šliūpienė (So. Lake Tahoe, CA) ir Kęstutis Šliūpas (San Rafael, CA). Archyvas yra atleistas nuo pajamų mokesčio. Šia privilegija galės pasinaudoti ir JAV gyvenantys aukotojai, tik jie, siųsdami aukas, turi priminti, kad jiems reikia pažymėjimų. Aukų reikės, nes archyvui teks įsigyti "Xerox" kopijuotoją ir "IBM" kompiuterį su lietuvišku šriftu. Archyvo reikalais prašoma rašyti šiuo adresu: Aušrininko dr. Jono Šliūpo archyvas, c/o V. J. Šliūpas, P. E., P. O. Box 613300, So. Lake Tahoe, CA 95761-3300, U.S.A.

Juozo Grušo premija kasmet paskiriama už geriausią dramaturgijos veikalą. Šiemet ją laimėjo Juozas Glinskis už pjesę "Nelabųjų raisto repeticija", kurioje panaudoti Kazio Borutos "Medinių stebuklų" motyvai. Premijuotą pjesę Klaipėdos dramos teatre jau repetuoja rež. Juozas Ivanauskas. Ankstesnes J. Grušo premijas yra laimėję du dramaturgai: Kazys Saja – už "Žemaičių piemenį" ir Saulius Šaltenis – už "Lituaniką".

Lietuvoje prisimintas Justinas Pilyponis, rašęs didele išmone pasižymėjusius nuotykių romanus. Deja, jis buvo užmirštas, nes daug kas tuos romanus laikė menkaverčiais. J. Pilyponis mirė ir buvo palaidotas 1947 m. liepos 4 d. Kėdainiuose. Jo kapą pavyko surasti tik su visuomenės pagalba. Kėdainių vykdomasis komitetas pasirūpino paminklinio akmens atstatymu ir kapo priežiūra. "Šviesos" leidykla žada išleisti keletą įdomesnių J. Pilyponio romanų.

Vilniuje įsteigta lietuviškos terminijos komisija, vadovaujama Vlado Rukšėno, surengė konferenciją "Mokslinės-techninės terminologijos ir kanceliarinės lietuvių kalbos problemos". Konferencijon įsijungė Lietuvos mokslinės-techninės kūrybos draugijų tarybos, Lietuvos mokslų akademijos, aukštųjų mokyklų, leidyklų darbuotojai, pramonės įmonių ir organizacijų atstovai. Dalyviai nagrinėjo lietuviškų technikos terminų kūrimo ir norminimo principus, jų suvienodinimo ir vartojimo problemas. Žurnalų "Mokslas ir technika", "Liaudies ūkis", "Statyba ir architektūra" redakcijos sutiko skirti puslapį lietuviškiems mokslo ir technikos, ekonomikos, statybos ir architektūros terminams aptarti.

Vilniaus universiteto mokslo muziejumi tapusioje Šv. Jono bažnyčioje kovo 15 d. buvo atlikta 1695 m. mirusio anglų kompozitoriaus H. Purcellio antikinė opera "Didonė ir Enėjas". Šiuo spektakliu paminėtos dvi sukaktys: minėtosios operos 300 metų ir Vilniaus universiteto 410 metų. Operos pastatymą suorganizavo ir finansavo kūrybinių darbuotojų susivienijimas "Mūza". Tai pirmas toks bandymas ūkiskaitos pagrindais, neturint teatrams įprastos valdinės paramos. Spektaklį paruošė rež. R. Siparis, dail. H. Ciparis, meno vadovas R. Bekionis, dirigentas V. Miškinis, pasikvietę "Ąžuoliuko" choristus ir Vilniaus konservatorijos studentus. Antikinė opera buvo atlikta anglų kalba. Didonę dainavo L. Kopūstaitė, Enėją — G. Liaugminas, Belindą R. Tallat-Kelpšaitė, Burtininkę — E. Klivickaitė, raganas — V. Galdikaitė ir D. Kužmaskytė, dvasią — A. Kesada.

Lietuvos rašytojų sąjungos narių susirinkimas įvyko Vilniuje kovo 16 d. Jame taipgi dalyvavo leidyklų atstovai ir grupė aktyviausių jaunųjų rašytojų. Valdybos pirm. Vytautas Martinkus pranešė, kad bus aptariami 1988 m. pasirodę lietuvių literatūros kūriniai, kandidatai premijoms ir Lietuvos rašytojų sąjungos įstatų projektas. Įžanginį žodį pirmąja tema tarė valdybos sekr. Valentinas Sventickas. Apie 1988 m. knygų derlių kalbėjo literatūros kritikai, leidyklų redaktoriai ir patys rašytojai. Reikšmingiausiais prozos kūriniais jie pripažino Petro Dirgėlos romanų dilogiją "Joldijos jūra" ir Romualdo Granausko "Gyvenimą po klevu", geriausia knyga vaikams ir jaunimui — Kazio Sajos apysaką "Gvidono apsiaustas", geriausiais literatūros kritikos darbais — Donato Saukos "Žemaitės stebuklą", Alberto Zalatoriaus "Prozos gyvybę ir negalią". Brandžiausiu prozos debiutu pripažinta pirmoji Valdo Papievio knyga "Ruduo provincijoje". Ypatingo dėmesio susilaukė anksčiau išleista Jono Juškaičio poezijos knyga "Anapus gaiso". Vieninga susirinkimo dalyvių nuomone ji yra išskirtinis literatūrinio gyvenimo reiškinys, kurį reikėtų pažymėti valstybine Lietuvos premija. Kritinių pastabų susilaukė dabartinė Lietuvos premijų skyrimo tvarka. Esą premijų komiteto darbui reikia didesnės viešumos. Lietuvos rašytojų sąjungos įstatų projektą nutarta tobulinti, talkon pasikvietus teisės ir ekonomikos specialistus. Jis bus svarstomas šiais metais įvyksiančiame neeiliniame Lietuvos rašytojų suvažiavime.

V. Kst.

Dabarties įvykiai Lietuvoje

Pakartotinuose liaudies deputatų rinkimuose balandžio 9 d. išrinkti dar penki sąjūdiečiai: Julius Juzeliūnas prieš Vaclovą Litviną, Gunaras Kakaras prieš Alfonsą Macaitį, Grigorijus Kanovičius prieš Alfonsą Matulį, Jūratė Kapliauskienė prieš Šurutovą, Marijonas Visakavičius prieš Vaclovą Lapę. Sąjūdiečiai pralaimėjo: Vidmantas Žiemelis prieš Kęstutį Zalecką, Česlovas Kudaba prieš Genadijų Konopliovą, Virgilijus Čepaitis prieš Ivaną Tichonovičių. Sąjūdžio koordinatorės A. Rupšytės teigimu, susilaukta rinkimų taisyklių pažeidimų, ypač vienoje Vilniaus apygardoje, kur Čepaitis grūmėsi su Tichonovičiumi, kaip buvo skelbta ankščiau, pastarasis buvo remiamas lenkų. Daugely Vilniaus miesto, Naujosios Vilnios ir Trakų rajono rinkiminėse vietose neįsileido Sąjūdžio stebėtojų. Tose vietose esą buvo leista balsuoti nepateikus asmens dokumentų. Galėjo tas pats asmuo balsuoti kelis kartus. Buvo vietų, kur balsų suskaičiuota daugiau negu gauta.

Ketvirtoje Sąjūdžio seimo sesijoje, sudaryta teisininkų-istorikų komisija, kurios užduotis paruošti Molotovo-Ribbentropo pakto pasekmių įvertinimą Lietuvai. Komisiją sudaro: Kazimieras Moteika, Arvydas Juozaitis, Jurgis Oksas, Bronius Genzelis, Mečys Laurinkus. Komisijai duota teisė įtraukti ir daugiau narių. (LIC)

"The Canadian Jewish News" vasario 23 d. išspausdino D. Kanovičiaus įspūdžius. Jis kaip tik buvo grįžęs iš apsilankymo Lietuvoje. D. Kanovičius, kurio žmona Leokadija yra lietuvė (lietuviams pažįstama kaip muzikė, atliekanti programas lietuvių renginiuose), gimė ir augo Lietuvoje, o nuo 1983 m. gyvena Kanadoje. Dabar Lietuvoje esą neįtikėtini pasikeitimai. Lietuvių kalba paskelbta valstybine, plevėsuoja nepriklausomos Lietuvos vėliavos, istorinės gatvės atgavo savo vardus, nėra religinės priespaudos. Tokie dalykai prieš "glasnost" laikus buvo neįsivaizduojami. Taip pat neabejotini Sąjūdžio nuopelnai.

Sąjūdis, pasak D. Kanovičiaus, padrąsino ir Lietuvos žydus kultūriniam atsibudimui. Vilniuje, kuris yra buvęs žydų intelektualų centru, aplankė savo tėvą Jokūbą, pasižymėjusį rašytoją, kurio romanai leidžiami Izraelyje ir kitur Europoje. Iš 3.6 mil. gyventojų Lietuvoj šiuo metu gyvena 14,000 žydų.

Prieš sovietų aneksiją buvę 160,000. Vokiečių okupacijos metu 1941-44 m. 9 iš 10 žydų vokiečių nacių ir vietinių kolaborantų buvo sunaikinti.

Pats D. Kanovičius užaugęs be žydiškų tradicijų, nes jos buvo uždraustos. Jo lankymasis nebuvęs tik turistinis malonumas, bet proga būti liudininku atgimstančios žydų bendruomenės Lietuvoje.

1988 metų vasarą buvo įsteigta Lietuvos žydų kultūrinė draugija, kuriai vadovauja filosofijos profesorius E. Zingeris, vienas iš dviejų žydų priklausąs Sąjūdžio tarybai. Draugija organizuoja parodas, suruošė renginius prisiminti Varšuvos geto sukilimą, Vilniaus geto likvidavimą ir Panerių žudynes. Draugija rūpinasi pastatyti tautžudystės aukoms paminklą. Šių metų sausio mėnesį atgaivintas Maccabi sporto klubas, turintis 565 narius. Jis veikia valdžios dovanotose kino patalpose. Į programą dviejose Vilniaus mokyklose įtrauktas jidiš kalbos mokymas.

Lietuvos radijas kartą per mėnesį transliuoja jidiš kalba programą. Renkamos aukos įsteigti žydų muziejų ir restauruoti vienintelę Vilniuje sinagogą, kuri dar ir rabino neturinti. D. Kanovičius pažymėjęs, kad Lietuvos valdžia esanti palanki žydų kultūros atgaivinimui. Lietuviai yra pozityviai nusiteikę žydų atžvilgiu. Sąjūdis kovoja prieš antisemitizmą ir šovinizmą. Taip pat pridūręs, kad Maskva iki šiol visiems minėtiems veiksmams nesipriešino. Nors dalis žydų nori emigruoti, bet dauguma pasiryžusi pasilikti ir atgaivinti žydų gyvenimą Lietuvoje.

"Newsweek" žurnale balandžio 3 d. laidoje rašo korespondentas Andrew Nagorski, kuris prieš septynerius metus buvo išvarytas iš Maskvos už "piktų gandų" skleidimą. Jis rašo, kad dabar Lietuva ne ta pati. Kai jis joje lankėsi prieš keletą metų, žmonės buvo bailūs, bijojo išsitarti, tik slaptai reiškė savo tautinius jausmus ir gėrėjosi Lenkijos Solidarumo veikla, nesitikėjo, kad galėtų kada nors priešintis sovietinei santvarkai. Dabar jie kaip tik tai ir daro. Vasario 16 šventėje į Kauno gatves pasipylė 100.000 minia, mosikuodama tautinėm vėliavom ir šaukdama "Lasvės, laisvės".

Niekur neiškilęs toks stiprus tautinis judėjimas sovietų imperijoje, kaip jis dabar reiškiasi Baltijos valstybėse. Čia dar gyvi nepriklausomo gyvenimo prisiminimai. "Juo greičiau rusai išsižadės savo imperijos, juo geriau bus jiems ir visiems kitiems", – sakęs Sąjūdžio veikėjas V. Tomkus.

J. A.

RON BULL/TORONTO STAR

Toronto miesto tarybos narys Tom Jakobec kairėje, Bill Boytchuck viduryje kartu su rėmėjais džiaugiasi pergale. Miesto taryba 9 balsais prieš 8 nubalsavo nesudvyninti Toronto ir Volgogrado (Stalingrado) miestų

Spaudos darbuotojai Kanadoje

Kanados lietuvių žurnalistų sąjungos veikla

STEPAS VARANKA

Pirm. J. Varanavičiaus-Varčiaus vadovaujama valdyba veikė nuo 1986.XI.29 iki 1988.VIII.6. Ją sudarė: vicepirm. K. Raudys, sekr. Stp. Varanka, ižd. L. Norvaiša-Girinis, nariai – St. Prakapas informacijai, K. Mileris atstovas Hamiltone. Revizijos komisija: L. Balsys (mirė 1987.X.24) ir A. Gurevičius. Garbės teismas: J. Karka ir J. Vaičeliūnas.

J. Varanavičiaus kadencijos metu sąjungoje buvo užsiregistravę 28 nariai, kurių 16 gyveno Toronte, kiti – Otavoje, Montrealyje, Hamiltone, Londone, St. Chatarines ir Paris, Ont.

JONAS VARANAVIČIUS

Varanavičiaus kadencijos metu valdyba turėjo 13 posėdžių ir daug telefoninių pasitarimų su valdybos ir sąjungos nariais.

Sąjungos pirmininko pastangų dėka sąjunga savo veiklai pagyvinti gavo piniginę paramą iš Toronto "Paramos" $300, Hamiltono "Talkos" $300, Toronto Prisikėlimo parapijos kooperatyvo $200, Kanados lietuvių fondo $300, Toronto Lietuvių namų $300, $36 – iš privačių asmenų.

Renginiai

1987.IV.12 buvo surengta Toronto Lietuvių namuose "Kultūrinė popietė". Į parengimą atsilankė per 200 tautiečių. Pranešimus padarė buvęs sąjungos pirm. Antanas Gurevičius-Kalnius apie kliūtis ir vargus, ieškant leidėjų dr. Danieliaus Ralio knygai "The Chosen People – a look into the past." Nei bendruomenėje, nei žurnalistų sąjungoje nerasta pritarimo šiai knygai išleisti. Pagrindas – baimė. Su keliais žurnalistais privačiai susitarta sudaryti bendrovę "Alpha-Book Publication", kuria, pagal Kanados valdžios įstatymus, reikėjo įregistruoti leidėjų įstaigoje. Trijų asmenų sudaryta leidykla išleido minėtos knygos 1000 egzempliorių. Knyga buvo išplatinta per tris mėnesius. Apie 200 egz. buvo išsiuntinėti bibliotekoms, politikams, laikraščių redakcijoms ir į Izraelį. 1988 m. buvo išleista 500 egz. antroji laida.

Toje pačioje popietėje antruoju kalbėtoju buvo prof. R. Vaštokas. Jis padarė knygos apžvalgą. Jo nuomone, knygoje per mažai rašoma apie Anglijos, Prancūzijos ir Vokietijos žydus. Knyga įgalina geriau suprasti žydų tautos problemą. Prof. Vaštokas pageidavo, kad tokių knygų bei mokslinių studijų būtų daugiau.

Profesorius, baigęs knygos apžvalgą, painformavo klausytojus apie teisėjo Jules Deschenes komisijos darbus, liečiančius karo nusikaltėlių Kanadoje paieškas.

Antras žymesnis sąjungos renginys įvyko 1987.X.23 didžiojoje Prisikėlimo parapijos salėje. Tai buvo "LKB kronikos" 15 metų sukakties minėjimas. Tą sekmadienį Prisikėlimo šventovėje buvo atlaikytos iškilmingos pamaldos už pogrindžio spaudos darbuotojus.

Minėjime dalyvavo per 400 tautiečių. Pagrindinė paskaitininkė buvo Gintė Damušytė iš JAV. Meninę programą atliko Toronto lietuvių vyrų choras "Aras".

Minėjimo proga buvo surinkta $785 aukų Lietuvos katalikų religinei šalpai paremti. Vėliau iš įstaigos vedėjo kun. K. Pugevičiaus buvo gautas padėkos raštas.

1987.XI.1 pirm. J. Varanavičius su "TŽ" red. kun. dr. Pr. Gaida, V. Matulaičiu, Stp. Varanka, keliais KLB veikėjais dalyvavo Kanados daugiakalbės spaudos organizacijos suvažiavime – pokylyje. Ten pagrindinę kalbą pasakė Kanados min. pirm. Brian Mulroney.

J. Varanavičiaus pastangų dėka, pritariant valdybai ir sąjungos nariams, 1988 m. birželio mėn. buvo išleistas KLŽS neperiodinis, spaustuvėje spausdintas žurnalas "Žibintas" 1 nr. Jo išleidimas kainavo $1470 už 500 egzempliorių.

J. Varanavičius buvo pakviestas kultūros kongrese padaryti pranešimą tema: "Leidėjų, redaktorių, bendradarbių ir skaitytojų santykiai".

"Varpo" šimtmečio minėjimas buvo surengtas pirm. Varanavičiui jau pasitraukus iš savo pareigų, būtent 1988.X.9 Toronto Lietuvių namuose. Paskaitą skaitė Antanas Kučys, "Varpo" redaktorius iš JAV. Kudirkos eilėraščius deklamavo Aldona Totoraitienė ir L. Nakrošienė. Ištraukas iš Kudirkos raštų skaitė jaunas veikėjas iš Suvalkų Trikampio J. Vaičiulis. Meninę dalį atliko solistai, muzikai, V. Verikaitis, R. Strimaitis ir pianistė L. Paulauskaitė-Kanovičienė.

Pirm. J. Varanavičius savo pareigas dėl persikraustymo gyventi į Hamiltoną ir dėl nesveikatos perdavė 1988.VIII.6 valdybos sekr. Stp. Varankai iki sąjungos narių susirinkimo.

Naujoji valdyba

Visuotinis KLŽ sąjungos narių susirinkimas įvyko 1988.XII.11. Apie susirinkimą buvo paskelbta spaudoje ir skambinta telefonu. Deja, į susirinkimą atsilankė tik 13 narių. Neatvyko nei pirmininkas, nei vicepirmininkas.

Man teko nemaloni pareiga vadovauti nesėkmingam susirinkimui. Buvo perskaitytas paskutinio susirinkimo protokolas. Po to sekė Antano Gurevičiaus-Kalnio pranešimas apie jo ruošiamą knygą žydų gelbėjimo klausimu okupuotoje Lietuvoje. Tikimasi, kad knyga pasirodys metų pabaigoje.

Susirinkimo dalyviai vienbalsiai nutarė ir įgaliojo Steponą Varanką tęsti bent vienerius metus pirmininko pareigas ir paprašė buvusios valdybos narius likti valdyboje ir pasiskirstyti pareigomis pagal savo nuožiūrą. Mano pasiūlymu į naują valdybą buvo išrinktas dar vienas naujas valdybos narys. Dabar naująją valdybą sudaro: Stepas Varanka – pirmininkas, Bronys Stundžia – vicepirmininkas, Jonas Varanavičius – II vicepirmininkas, Stasys Prakapas – sekretorius, Leonas Norvaiša-Girinis – iždininkas, Kazys Mileris – įgaliotinis Hamiltone, Kęstutis Raudys – narys. Revizijos komisija ir garbės teismas liko tie patys.

Susirinkimo metu į sąjungą įstojo du nauji nariai – Teodoras Stanulis ir Kęstutis Budrevičius. Naujoji valdyba turėjo du telefoninius pasitarimus su valdybos nariais dėl bent vieno didesnio parengimo šiais "Varpo" metais. Salė Toronto Lietuvių namuose jau užsakyta spalio 1 dienai. Jau pradėta telkti parama sąjungos veiklai plėsti. Jeigu buvęs pirm. J. Varanavičius sutiks redaguoti "Žibinto" antrąjį numerį, valdyba bus jam dėkinga. Jeigu "Žibintas" bus leidžiamas, valdyba stengsis, kad jame būtų, ne vien tik žurnalistiką liečią klausimai, bet ir kitų sričių temos.

Dėkoju sąjungos vardu – lietuviškos spaudos rėmėjui Broniui Narbutui už $100 paramą žurnalo "Žibintas" nuostoliui sumažinti, dr. Marijai ir dr. Juozui Uleckams už $300 paramą ruošiamai knygai "Žydų gelbėjimas Lietuvoje nacių okupacijos metais" paremti, taip pat visiems, kurie remia lietuviškos spaudos reikalus. Vieną žurnalo "Žibintas" egz. padovanojau svečiui iš Lietuvos prof. Dr. Kazimieriui Antanavičiui, kuris linksmai pasakė: "Dabar turėtumėt susijungti su mūsų žurnalistais".

Tik mirtis nemiršta

Žurnalistės A. Vaisiūnienės mirties sukaktis

1989 m. sukako septyneri metai nuo buvusios "TŽ" ir kitų lietuvių laikraščių bendradarbės Aleksandros Vaisiūnienės mirties (mirė nuo širdies smūgio Caracas 1982 m. kovo 13 d.). La Guairita kapinių koplyčioje ta proga ji buvo per šv. Mišias prisiminta. Pasitraukė iš gyvenimo nepasakiusi nė Sudiev. Buvo kupina vilčių ir darbų. Jos mirtį pagreitino tautiečiai savo priekaištais, kad rašanti tendencingai paskutinėmis jos gyvenimo dienomis. Garbės teismo dėka po jos mirties tai buvo pasmerkta..

Nėra mato, netekus artimo, kuriuo būtų galima išmatuoti sielvartą bei skausmą. Tik tokią pat nelaimę pergyvenęs gali užjausti tą baisų skausmą. Laikas skausmą šiek tiek atvėsina – randas palieka visam gyvenimui. Širdį nuolat veria prisiminimai ir ilgesys. Gyvenime yra daug skaudžių išsiskyrimų, bet mirtis – skaudžiausia. Sunku pamiršti gerą draugą, kurį mylėjai.

Kapinės – mirusiųjų miestas. Kapinėse žmonės guli ramūs, o gi buvo pilni gyvenimo iliuzijų ir džiaugsmo. Tik jose žmogus galutinai išsilaisvina nuo plūkimosi ir turto. Mes juos pasivysim tikrai, nes mirtis neaplenks nė vieno. Mirtis į namus įžengs negirdimai – kaip vagis. Mes esame sujungti su gyvenimu ir mirtimi. Kapinės – gyvųjų sielvarto bei ašarų miestas. Jos rodyte rodo, koks laikinis mūsų gyvenimas žemėje. Mirtis yra nenugalima. Viskas miršta, tik mirtis nemiršta.

Ant velionės Aleksandros kapo niekad nevysta gėlės. **J. V.**

J&L SULIMIERSKI and ASSOC.

INCOME TAX

TAX TRONIX Certified Service

2290 Bloor street W.(at Durie) Toronto,769-4558

PASINAUDOKITE NAUJĄJA VALSTYBINIŲ MOKESČIŲ REFORMA!

Remdamiesi šiuo šūkiu mes peržiūrime kiekvieną atvejį savo klientų naudai. Nors naujosios mokesčių reformos įvesti pakeitimai padaro mokesčių grąžinimo lapus labai sudėtingais, mūsų mokesčių pildymo kompiuterizuota programa (plačiai naudojama sąskaitininkų) lengvai pasitarnauja naudotojui.

Naudojant šią programą, mes užtikriname, kad visi jūsų **MOKESČIŲ KREDITAI** turimi mintyje, savo patirtimi mes siekiame pagrindinio savo įsipareigojimo jums – galimai sumažinti jūsų mokesčius.

JEI KLIENTAS NĖRA PATENKINTAS, JOKIO ATLYGINIMO IŠ JO NEIMAM

Savo įstaigoje, 2290 Bloor St. W., mes tuojau galime jums parodyti kompiuterio pagalba apskaičiavimo rezultatus. Mes **garantuojame**, kad mūsų apskaičiavimai yra šimtaprocentiniai teisingi.

Jei klientas nėra pilnai patenkintas, mes grąžiname jam originalius dokumentus ir neimam jokio atlyginimo. Priešingai, mes net siūlome $20.00 dovanai tam, kuris parodytų kaip geriau užpildyti mokesčių grąžinimo lapus.

VIENKARTINIS ATLYGINIMAS PILNŲ METŲ PATARNAVIMUI

Mūsų atlyginimo dydis remiasi jūsų mokesčių grąžinimo lapų pildymo sudėtingumu ir yra teisingai apskaičiuojamas mūsų kompiuterio. Nežiūrint didelių pakeitimų ir pridėtinių mokesčių formos sudėtingumų, praktiškai savo atlyginimą laikome praeitų metų lygyje. Kompiuterio dėka ne tiktai mūsų apskaičiavimai yra aukščiausios kokybės (daugiau kaip 20 sąskaitybos kompanijų – "chartered accounting companies" – naudojasi mūsų patarnavimu), bet ir atlyginimas yra labai žemas (pvz. paprastų mokesčių lapų užpildymas – $22.00, statistinių lapų užpildymo vidurkis – tarp $28.00 ir $35.00).

Be to mes teikiame **AUTOMATIŠKĄ 30% NUOLAIDĄ** jūsų sutuoktiniui(ei).

Atlyginiman taipgi įeina:

- Ištisų metų mokesčių apskaičiavimo pagalba.
- Vienkartinis patarimas pradedant arba parduodant savo verslą.
- Investavimo patarimas, arba
- nuomojimo nuosavybės pajamų patarimas.
- Investuoto pastato nuomojimo pajamų patarimas.

DĖL PLATESNIŲ INFORMACIJŲ SKAMBINKITE tel. 769-4558.

DĖMESIO VERSLININKAI! Atsiminkite, kad verslo nuostoliai yra atimami nuo kitų pajamų šaltinių, tokiu būdu sumažinant jūsų mokesčius arba padidinant mokesčių grąžinimo sumą. Dėka mūsų **"BUSINESS 1"** programos, mes teikiame platų patarnavimą už neįprastai žemą atlyginimą: • knygvedyboje, • pajamų ir išlaidų lapuose, • balanso lapų paruošime.

Norint pasinaudoti priedine 10% nuolaida, atneškite šį kuponą ir gausite 10% nuolaidą nuo kompiuterio apskaičiuoto atlyginimo.

Įstaiga atidaryta darbo dienomis nuo 10 v.r. – 19 v.v., šeštadieniais nuo 10 v.r. – 16 v.v.

ALL STEREOS ARE DUAL VOLTAGE 110-220 Volts 50-60 Hz

SONA HI FI

ALL STEREOS ARE DUAL VOLTAGE 110-220 Volts 50-60 Hz

VISOS PASAULIO SISTEMOS • PAL • SECAM• NTSC

SONA HI FI TURI VISKĄ

SHARP WQ-T221Z

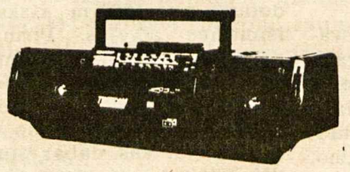

$129.99

110-220 VOLTS
50-60 Hz

Užsukite pas mus įsigyti dovanų savo mylimiesiems arba savo asmeniškai pramogai Kanadoje.

SONY CFS-W365

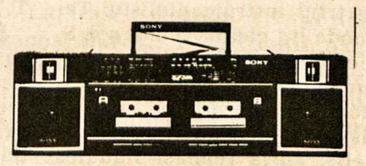

$149.99

TOSHIBA V-83CZ

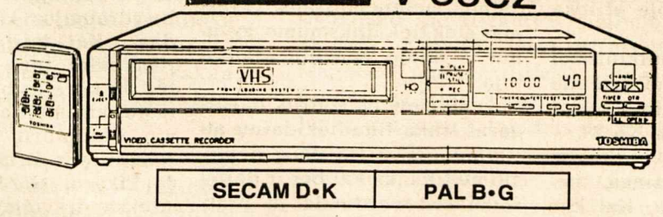

SECAM D•K | PAL B•G

$529.99

HITACHI VM-600E

$1899.99

JVC GF-450 VIDEO CAMERA

$1899.99

Mes turime didžiausią pasirinkimą foto aparatų, video aparatų, televizorių, nešiojamų radijų trumpomis bangomis, dvikasetinių magnetofonų ir kitokių aparatų iš tokių žymiųjų firmų:

NATIONAL PANASONIC NV-M7EN

$1899.99

SONY, JVC, AKAI, AIWA, NATIONAL, PANASONIC, SHARP, HITACHI, TOSHIBA, SANYO, SANSUI ir PHILIPS.

MES TAIPGI SKAITLINIU BŪDU PERFILMUOJAM VIETINĖN SISTEMON UŽSIENIETIŠKAS VAIZDAJUOSTES IR IŠNUOMOJAM DAUGIASISTEMIUS TELEVIZORIUS BEI VCR

SONA HI FI

332 YONGE STREET (North of Eaton Centre) TORONTO, ONT. (416) 591-6616

232 RIDEAU STREET, OTTAWA, ONT. (631) 238-7090

VISA MasterCard

Viešėdami Čikagoje, neužmirškite aplankyti **N. ir J. VAZNELIŲ**

Gifts International Inc.

2501 W 71st STREET, CHICAGO, ILL. 60629
Telefonas 471-1424

Čia gausite lietuviškų knygų, plokštelių, odos, medžio dirbinių. Ypač didelis gintaro išdirbinių pasirinkimas.

UKRAINIEČIŲ IMPORTO IR EKSPORTO BENDROVĖ

FIRCHUKS

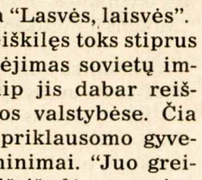

Siunčiame siuntinius į Lietuvą.

Turime moteriškų, vyriškų bei vaikiškų drabužių. Taip pat 220 voltažo radijų ir vaizdajuosčių rekordavimo aparatų.

610 Queen St. W., Toronto, Ont., M6J 1E3. Tel. 364-5036

ENCHANTÉ Inc.

2938 Dundas St. W., Toronto, Ont., Canada M6P 1Y8
Tel. 769-0631 **Fax 769-0586**

Daugiarūšė sistema 110-220 voltų 50–60 Hz

Tinka Lietuvai ir kitiems Europos kraštams

*Video *Namų apyvokos reikmenys (šaldytuvai ir kt.)
*Televizijos *Stereo

Įpakavimo patarnavimas į visus pasaulio kraštus

Neoficialus mūsų atstovas Kanados sostinėje

Juozas-Vincentas Danys – plataus masto visuomenės veikėjas

V. PRIŠČEPIONKA

1988 m. rudens gale KLB Otavos apylinkės valdyba surengė plačiai žinomam visuomenininkui inž. Juozui Daniui pagerbimą. Pobūvis, į kurį susirinko didelis būrys Otavos ir iš toliau atvažiavusių lietuvių, įvyko P. ir E. Jurgučių namuose. Čia valdybos pirm. R. Rudaitytė pasveikino J. Danį ir palinkėjo jam dar daug metų tęsti visuomeninį, politinį bei kultūrinį darbą, o už didelius nuopelnus Kanados lietuvių bendruomenei susirinkusiųjų vardu įteikė J. Dagio medžio skulptūrą. Padėkojęs už suruoštą staigmeną ir jo darbų įvertinimą, J. Danys trumpai pasidalino savo įspūdžiais iš gyvenimo Otavoje, paminėdamas labiau atmintyje išlikusius epizodus bei svarbesnius, jo nuomone, darbus lietuviškoje veikloje. Susirinkusieji neužmiršo ir p. Danienės, kuriai buvo padėkota už rūpestingą vyro priežiūrą ir visokeriopą pagalbą.

Šia proga verta plačiau pažvelgi į J. Danio asmenybę, jo praeitį ir nuveiktus darbus visuomeninės veiklos srityje. Dirbdamas savo profesijoje, jis rasdavo daug laiko darbams, už kuriuos ne tik jokio atlyginimo negaudavo, bet priešingai – turėdavo ir iš "savo kišenės pridėti", o retkarčiais net ir neužtarnautos kritikos susilaukti. Tai tikras Kanados lietuvių bendruomenei ir Lietuvai pasišventusio žmogaus bruožas!

Mokslo keliais

Juozas-Vincentas Danys (Daniliauskas) gimė 1914 m. Marijampolės apskrityje. 1939 m. baigė Vytauto Didžiojo universitetą dipl. inžinieriaus laipsniu. Baigęs universitetą, tarnavo Lietuvos energijos komisijoje ir buvo vienas vadovaujančių inžinierių Tarniškių elektros jėgainės statyboje. Po to ketverius metus dėstė VDU-te ir ėjo hidrotechnikos katedros vedėjo pareigas. Karo atblokštas Vokietijon, tęsė studijas hidrotechnikos srityje aukštojoje Miuncheno technikos mokykloje. Pasibaigus karui, Augsburgo lietuviškoje gimnazijoje dėstė fiziką, skaitė paskaitas Kempteno aukštesniojoje technikos mokykloje ir tarnavo kaip "Welfare Officer" Augsburgo D.P. stovykloje.

Atblokštas Kanadon

1949 m. atsikėlus Kanadon, J. Daniui nereikėjo eiti per "pirmą krikštą", t.y. raustis kasyklų požemiuose ar kovoti su juodomis muselėmis šiaurės miškuose, kaip tai patyrė daugelis mūsų profesionalų. Jis savo sėkmingą profesinę karjerą Kanadoje pradėjo planuotoju (designer) CIL ir CNR bendrovėse, o 1951 m. perėjo į "Power Corporation of Canada", kur iki 1955 m. dirbo inžinierium prie šešių užtvankų statybos New Brunswick provincijoje. Po to ketverius metus dirbo vyresniu hidrotechnikos ir pamatų inžinierium Šv. Lauryno jūrkelio statyboje, o 1959 m. buvo paskirtas į atsakingą statybos skyriaus viršininko vietą laivininkystės įrengimų tarnyboje, kuri yra Kanados susisiekimo ministerijos žinioje. Čia, iki išėjimo pensijon (1979 m.), suprojektavo per 50 švyturių, įvesdamas jų konstrukcijoje daug naujovių (1985 m. Kanados pašto žinyba išleisdino seriją 4-ių pašto ženklų, vaizduojančių Kanados švyturius, kurių trys buvo J. Danio suprojektuoti).

Šalia tiesioginių pareigų ministerijos įstaigoje, J. Danys buvo nariu keliolikos komisijų, k.a. Kanados valstybinėje komisijoje ledo jėgoms tirti, komisijoje nagrinėti ledo poveikius tiltams, dalyvavo projektavimo vadovų paruošime ir t.t. Prieš išeinant į užsitarnautą pensiją, Kanados valdžios buvo apdovanotas jubiliejiniu karalienės medaliu. Būdamas pensininku, Wisconsino universitete vieną semestrą skaitė paskaitas apie laivininkystę žiemos metu. Kaip ilgametis "Canadian Journal of Civi Engineering" bendradarbis, ryšių su žurnalu nenutraukė ir šiuo metu yra jo redakcinis patarėjas.

Kelionės

Tarnybiniais reikalais J. Daniui teko daug keliauti: nemažai laiko pareikalavo statomų švyturių inspektavimas Šiaurės, Atlanto bei Pacifiko vandenynuose (modernūs švyturiai dažnai statomi ne ant pakrančių, bet toliau nuo kranto vandenyje ir yra pasiekiami malūnsparniais); dalyvavo daugelyje profesinių konferencijų bei tarptautiniuose suvažiavimuose kaip Kanados delegatas arba kaip paskaitininkas. Iš viso dalyvavo 26-se konferencijose ir suvažiavimuose Kanadoje, Amerikoje, Anglijoje, Švedijoje, Norvegijoje, Danijoje, Belgijoje ir V. Vokietijoje. Daug J. Danio technikinių straipsnių bei studijų (per 60) buvo išspausdinta anglų ir prancūzų kalbomis įvairiuose profesiniuose leidiniuose ir žurnaluose.

Spaudoje

Savo mokslinius straipsnius J. Danys pradėjo skelbti jau Lietuvoje ("Technikoj ir ūky"), vėliau tą darbą tęsė išeivijoje ("Technikos žodyje" ir "Inžinieriaus kelyje", dvejus metus buvo pastarojo redaktorium). Kaip žurnalistas, jau daug metų rašo straipsnius įvairiomis temomis "Tėviškės žiburiams", "Nepriklausomai Lietuvai", "Draugui"; kiek rečiau – "Aidams", "Technikos žodžiui", "Pasaulio lietuviui". Platesniu mastu pasireiškė redaguodamas 1981 m. KLB metraštį, o 1983 m. – Montrealio Šv. Kazimiero parapijos 75 m. jubiliejinį leidinį. Kartu su J. Gimbutu parašė knygą apie Steponą Kolupailą, kuri 1974 m. buvo išleista Čikagoje. Yra "Lietuvių enciklopedijos" ir Vatikano radijo bendradarbis, o taip pat ir "Technikos žodžio" redakcinis patarėjas.

Visuomeninėje ir kultūrinėje veikloje

Organizacinėje veikloje J. Danys yra irgi gerai žinomas. Jau seniai aktyviai dalyvauja įvairiose profesinėse organizacijose: 1946-48 m. – lietuvių inžinierių užsienyje draugijos centro valdybos narys; vienas iš įsteigėjų PLIAS skyriaus Montrealyje (1954 m.) ir Otavoje (1960 m); 1968-71 m. – PLIAS (inžinierių) centro pirmininkas; 1969 m. vadovavo pirmajam Kanados PLIAS skyrių atstovų suvažiavimui Otavoje; 1972 m. koordinavo PLIAS ir ALIAS valdybų veiklą; keletą kartų buvo sekcijų vadovu ir prelegentu Lietuvių mokslo ir kūrybos (MKS) simpoziumuose Čikagoje.

J. Danys glaudžiai bendradarbiauja su šauliais ir skautais – yra skautas akademikas-filisteris ir Montrealio Mindaugo šaulių kuopos garbės narys, apdovanotas šaulių žymeniu.

Nors iš profesijos J. Danys yra tiksliųjų mokslų atstovas, nesvetima jam yra ir meno sritis. Šalia reportažų ir straipsnių politiniais ir kt. klausimais, rašė straipsnius meno ir muzikos temomis (dažniausiai parodų bei koncertų recenzijas), ruošė tekstus meno parodų katalogams. Apie parodas jis ne tik rašė, bet jas ir organizavo. Tarp svarbesnių, verta paminėti A. ir A. Tamošaičių kūrinių paroda Otavos universitete (1964 m.), Čiurlionio jubiliejinė paroda (1976 m) ir baltiečių dailininkų paroda (1982 m.) valstybinės bibliotekos rūmuose Otavoje, lietuvių veiklos Kanadoje nuotraukų ir dokumentų paroda Otavos universitete. Mažesnio masto parodos (tautodailė, "heritage", "homelands" ir kt.) buvo surengtos Otavos ir Carletono universitetuose, parlamento rūmuose ir kt.

Išeivijos lietuvių bendruomenės ir Lietuvos labui J. Danys bene daugiausia yra pasitarnavęs savo visuomenine-politine veikla. Tai darbas, kurį ne kiekvienas gali sėkmingai atlikti, juo labiau, kad tokio darbo galutiniai rezultatai dažnai yra migloti. Be to, ne vienam pesimistiškai nusiteikusiam tautiečiui tas užmojis gali atrodyti lyg ir beprasmis. Čia ir glūdi tokiam darbui pasišventusio žmogaus asmenybė: toks žmogus yra idealistas, giliai tikintis į savo darbo, kaip anglai sako, "long term goal". J. Danys yra vienas tokių. Pirmiausia, jis tiki į būtinybę išlaikyti lietuvišką kultūrą palaipsniui mažėjančioje išeivijoje. Tuo tikslu jis rengia ne tik tautodailės bei meno parodas, bet ir koncertus; organizuoja seminarus, dalyvauja juose, važinėja po įvairias lietuvių kolonijas kaip paskaitininkas.

1959 m. atvažiavęs gyventi Otavon, atgaivino lietuvišką šeštadieninę mokyklėlę, leisdamas savo namo patalpas naudoti pamokoms. Aktyviai veikė KLB Otavos apylinkės valdyboje (pirmininkas, narys kultūriniams reikalams, atstovas ryšiams palaikyti su baltiečiais). Nuo 1971 m. yra Otavos apylinkės atstovas KLB krašto taryboje; 1980-83 m. – KLB krašto valdybos vicepirmininkas ir kultūrinių reikalų komisijos pirmininkas; vėliau – visuomeninių reikalų komisijos pirmininkas. 1978 m. KLB krašto valdybos paskirtas įgaliotiniu telkti istorinę medžiagą ir ją deponuoti Kanados valstybiniame archyve Otavoje.

Politiniai darbai

Jeigu J. Danio svarbiausias tikslas yra mūsų kalbos bei kultūros išlaikymas Kanadoje, lygiai svarbus jam yra ir įsitikinimas, kad nenuilstamas visuomeninis-politinis darbas pagerins Lietuvoje gyvenančių tautiečių padėtį ir pagreitins Lietuvos nepriklausomybės atstatymą. Šitos vilties vedamas, jis įsijungė į platesnę veiklą: 1973-78 ir 1983 m. išrinktas Pasaulio Lietuvių Bendruomenės seimų atstovu ir dirbo įvairiose jos komisijose. Ypač daug laiko paaukojo penkerius metus būdamas PLB visuomeninių reikalų vicepirmininku (šiuo metu jis yra PLB garbės teismo narys).

Vykstant Helsinkio akto konferencijoms, kaip PLB atstovas, J. V. Danys aktyviai dalyvavo paruošiamuose darbuose, rinkdamas reikalingą medžiagą, rašydamas memorandumus, dalyvaudamas patarėju Kanados užsienio reikalų ministerio bei parlamentinių komisijų informacinėse sesijose. Konferencijos metu Otavoje, šešias savaites lankė beveik visus posėdžius kaip spaudos atstovas ir KLB stebėtojas. Tuo pačiu statusu su kitais Bendruomenės atstovais dvi savaites praleido Vienoje, kur konferencijos dalyviams teikė informaciją apie Lietuvą ir sovietų nusikaltimus žmogaus teisėms.

1985-86 m. Deschenes komisijai pravedant apklausinėjimus karo nusikaltėliams tirti, J. Danys aktyviai dalyvavo komisijos posėdžiuose kaip stebėtojas, liudininkas ir vertėjas. Taip pat liudijo ir įvairiose senato komisijose apie padėtį Lietuvoje. 1988 m. Otavos miesto švietimo valdybai ruošiant gimnazijų programą holokausto studijoms, paruošė išsamų konspektą apie tautžudystę Lietuvoje, kuris švietimo vadybos buvo beveik be pakeitimų inkorporuotas į planuojamą kursą.

Baltiečių eilėse

Visi čia suminėti darbai pareikalavo didelio pasiryžimo, tvirto lietuviško užsispyrimo ir daug nemiegotų naktų. Gi svarbiausias jo darbų siekis buvo įsijungimas į Kanados baltiečių federacijos veiklą Kanados sostinėje. 1972-74 m. laikotarpyje Otavos lietuvių bendruomenės valdyba pasižymėjo ypatingai plačia veikla, įvedė daug naujovių bendruomenės gyvenime bei sustiprino santykius su mums draugiškomis etninėmis grupėmis.

Juozas-Vincentas Danys

Buvo sudaryti glaudūs santykiai su keliolika federacinės valdžios pareigūnų. Surengta keletas platesnio masto parengimų, kaip pvz. Lietuvių savaitė Otavoje. Apylinkės valdyba, kartu su estais, latviais ir ukrainiečiais, davė pradžią ekumeninio pobūdžio tragiškojo birželio minėjimams, kuris kasmet yra kartojamas iki šios dienos Otavoje, ir taip pat tapo pavyzdžiu panašiems minėjimams kitose lietuvių kolonijose. Svarbiausias savo užsimojimu buvo Baltiečių federacijos vardu (su estais ir latviais) suorganizuotas pirmasis baltiečių vakaras parlamento rūmuose, šiais metais ruošiamas jau 16-tą kartą. Nors J. Danys tuo metu nebuvo rinktu apylinkės valdybos nariu, tačiau jis visuomet, valdybos kviečiamas, nuoširdžiai dalyvaudavo kaip patarėjas ir pagalbininkas.

Tolimesnis birželinių įvykių minėjimo ir baltiečių vakaro organizavimas, atstovaujant lietuviams, krito ant J. Danio pečių. Jo iniciatyva per sekančius 14 metų tuose parengimuose buvo įvesta daug pagerinimų, k.a. baltiečių vakaro proga rengiamos folkloro bei meno parodėlės, koncertinių pajėgų susitprinimas, tautinių drabužių dėvėjimas, gaminamas tradicinių valgių, baltiečių konsulų vizitai pas valdžios pareigūnus bei jų pristatymas visiems parlamentaramas, susirinkusiems bendram posėdžiui didžiojo parlamento salėje.

Tas metinis baltiečių susitikimas su parlamentarais yra tikrai svarbus įvykis mūsų veikloje – kur mes rasime geresnę progą parlamentarų supažindinimui su tikrąja Lietuvos padėtimi, jeigu ne baltiečių vakare, kuriame dalyvauja ne tik parlamentarai, bet ir jų žmonos, dažnai turinčios svarbios įtakos savo vyrams jų politiniuose sprendimuose (pvz. žydai, gerai žinodami tą faktą, sugebėjo suorganizuoti parlamentarų žmonų komitetą Sovietijos žydams gelbėti). Žinoma, šiuo atveju mūsų pastangų rezultatai paaiškės tik vėliau ir, reikia tikėti, bus pozityvūs.

Čia tinka vėl paminėti J. Danio optimizmą, t.y. jo viltį, kad jo ir kitų bendradarbių darbas nebus bergždžias ir kad tikrasis Lietuvos atgimimas bus pagreitintas, o Lietuvos nepriklausomybės atstatymas netrukus taps tikrove.

Neoficialus atstovas

Dar daug būtų galima rašyti apie J. Danio veiklą lietuviškuose dirvonuose. Nuo 1975 m. būdamas nuolatiniu KLB centro valdybos ryšininku Kanados sostinėje, jis čia figūruoja ne tik kaip Bendruomenės atstovas, bet ir kaip neakredituotas nepriklausomos Lietuvos ambasadorius Kanadai. Atrodo, kad dirbdamas savo tėvynės labui, J. Danys vadovaujasi buvusio Amerikos prezidento J. F. Kenedžio šūkiu: "Neklausk, ką tavo tėvynė gali tau duoti, bet klausk, ką tu gali duoti savo tėvynei". Peržvelgus J. Danio nuveiktus darbus, galima tvirtinti, kad jis savo pareigą tėvynei atlieka geriausiais pažymiais. Už savo nuveiktus darbus jis yra vertas gauti kultūrininko - visuomenininko premiją.

Linkime J. Daniui ir toliau tęsti prasmingą darbą, nes tokie darbininkai kaip jis mums yra labai reikalingi.

Norite susipažinti su savaitraščiu "TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI"? Atsiųskite savo adresą ir gausite keletą numerių nemokamai.

Tomo Venclovos laiškas

Paryžiaus lenkų žurnalas "Kultura" š. m. kovo laidoje atspausdino T. Venclovos atvirą laišką Lietuvos lenkams ir lietuviams. Laiško autorius pastebi, kad Lietuvoje lietuvių-žydų santykiai yra geri, lietuvių-rusų pakenčiami, tačiau lietuvių-lenkų santykiai yra labai blogi. Tuo naudojasi sovietai, kurie, vadovaudamiesi dėsniu "divide et impera", kursto vieną tautybę prieš kitą ir tuo stiprina savo valdžią. T. Venclova nori, kad tie santykiai pagerėtų, o būdamas lietuviu, pradeda problemą spręsti nuo lietuvių.

Jis rašo: "(. . .) mane tikrai gąsdina lietuvių, nors ir negausūs pasisakymai, kuriuose yra reikalaujama uždarinėti lenkiškas mokyklas, likviduoti liaudies meno ansamblius, pasisakoma prieš teisingus kultūrinės autonomijos reikalavimus tose apylinkėse, kur lenkai sudaro daugumą, draudimas nešti baltą-raudoną vėliavą šalia lietuviškos, latviškos ir estiškos didelių demonstracijų metu Vilniuje, viešai lyginti Pilsudskį su Stalinu ir Hitleriu (kas ne tik mirtinai įžeidžia lenkus, bet taip pat yra nepaprastai kvaila). Gąsdina mane žmonės, kurie priešinasi lenkiškoms Mišioms Vilniaus katedroje, kuri visuomenės spaudimo dėka tapo grąžinta tikintiesiems. (. . .)".

Tas pačias problemas iškelia ir "Kultura" redaktorius J. Giedroyc, kuris pasikalbėjime su savaitraščio "Przegląd Tygodniowy" korespondente pasisakė: "Nuotaikos Lietuvoje ir Ukrainoje dideliame laipsnyje yra mūsų pačių veiksmų priežastimi. Ten ėmė rastis priešukrainietiškos, dažnai agresyvios lenkų bangos . . . Kai kurie iš jų netgi ant sienų rašė 'mes čia grįšime' ir pan. Tai, aišku, žadina antipatiją. Lietuvos lenkai protestuoja prieš lietuvių kalbos paskelbimą valstybine kalba. Bet tai yra beprasmiška! Patys lietuviai sako, kad ten, kur yra lenkų dauguma, bus mokoma lenkų kalba. Tiesa, lietuvių kalba yra labai sunki, bet lenkai turėtų jos mokytis, nes ji Lietuvoje yra reikalinga. Man atrodo, kad tai yra visai natūralu".

Lenkiškų mokyklų egzistencija Lietuvoje priklauso ne nuo lietuvių pasisakymų, bet nuo pačių lenkų. Lenkijos kompartijos oficiozas "Trybuna Ludu" sausio 31 d. laidoje rašo: "Vis dažniau pasitaiko, kad lenkai siunčia savo vaikus į lietuviškas arba rusiškas mokyklas. Jiems bus lengviau, kaip sako 'daryti pažangą' Lietuvoje. Praėjusiais metais mokytoja, kuri buvo paskirta į Nr. 60 mokyklos lenkišką klasę, pati asmeniškai vaikščiojo po namus ir kalbino tėvus siųsti vaikus į šią mokyklą. Tuo būdu ji prisikalbino kelioliką norinčiųjų ir buvo galima atidaryti dvi klases." **J.B.**

Optical Studio
OPTIKAS R. SCHMID
1586 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A7
(Prieš Lietuvių namus)
Telefonas 535-6252
Greitas patarnavimas, neaukštos kainos. Gaunami kontakto lešiai (contact lenses).

Turner & Porter laidotuvių namai
436 Roncesvalles Ave,
Toronto 3, Ont.
Tel. 533 - 7954
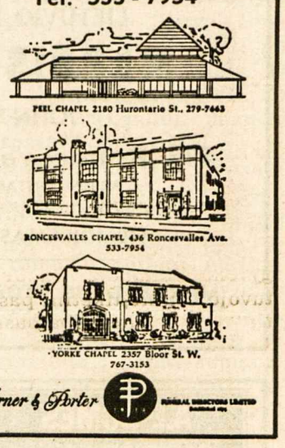

ASTRO
Geriausi ŠVIEŽIO pieno gaminiai
• JOGURTAI • GRIETINĖS IR VARŠKĖS SŪRIAI
• RŪGŠTI GRIETINĖ • VARŠKĖ
• SKYSTAS JOGURTAS
Naujį Rūgštaus pieno salotų padažai "Rūgštaus pieno mėgėjų padažas" Naujį
GALITE PASITIKĖTI mūsų produktų KOKYBE ir SKONIU
Pamėginkite "BIOBEST" jogurtą ir garsųjį "Astro Dome Granola" jogurtą. DABAR!
Jie abu yra su vaisiais indo dugne.
ASTRO gaminiai parduodami geros kokybės pieno produktų skyriuose
Astro Dairy Products Ltd., Etobicoke, Ontario

Lloyd Bloom
The Marlatt
The J. B. MARLATT Funeral Home, Ltd.
615 Main Street East (East of Sanford)
laidotuvių namai ir koplyčia
Telefonas: 528-6303
HAMILTON, Ontario

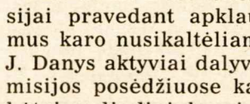
YORK ALUMINUM
INSTALLATION & SALES COMPANY
10335 Keele Street, Maple, Ontario L0J 1E0
• dvigubo stiklo langai (thermal)
• stiklinės durys (patio)
• antros durys (storm)
• geležinės durys
• soliariumas
• pertvėrimai (enclosures)
• lauko užuolaidos (canopies)
• pastogių ir namo apkalimai
• langinės
Estonian Enterprise aptarnauja miesto rajoną virš 30 metų
832-2239
• skambinkite dabar
Alcan authorized dealer

PRISIKĖLIMO PARAPIJOS KREDITO KOOPERATYVAS

999 College St., Toronto, Ontario M6H 1A8

Telefonai: (416) 532-3400 ir 532-3414

KASOS VALANDOS: Pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais ir penktadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 8.00 v.v.; šeštadieniais – nuo 9.00 v. ryto iki 1.00 p.p.; sekmadieniais nuo 9.00 v. ryto iki 12.30 v.p.p. SKYRIUS ANAPILYJE: Sekmadieniais nuo 9.30 v. ryto iki 1.00 v.p.p.

MOKA UŽ:	
90-179 d. term. ind.	9¼%
180-185 d. term. ind.	9¼%
1 metų term. indėlius	10 %
2 metų term. indėlius	10 %
3 metų term. indėlius	10 %
1 metų GIC-met. palūk.	11¾%
2 metų GIC-met. palūk.	11 %
3 metų GIC-met. palūk.	11 %
1 metų GIC-mėn. palūk.	10 %
RRSP, RRIF ir OHOSP	8¾%
RRSP ir RRIF-1 m. term. ind.	11¾%
RRSP ir RRIF-2 m. term. ind.	11 %
RRSP ir RRIF-3 m. term. ind.	11 %
Specialią taup. s-tą	8 %
Taupomąją sąskaitą	8 %
Kasd. pal. taupymo sąsk	9 %
Kasd. pal.čekių sąsk.iki	5¾%

IMA UŽ:	
Asmenines paskolas nuo	13 %
Sutarties paskolas nuo	13 %
Nekiln. turto paskolas:	
Su nekeičiamu nuošimčiu	
1 metų	13¼%
2 metų	13 %
3 metų	13 %
Su keičiamu nuošimčiu 1, 2 ir 3 metų	11½%

Draudžiame asmenines ir sutarties paskolas iki $15,000 ir narių gyvybę iki $2,000 už santaupas laikomas šėrų, čekių ir taupymo sąskaitose.

Duodame asmenines paskolas iki $50,000 ir morgičius iki 75% įkainoto turto vertės. Parduodame pinigines perlaidas (money orders) ir kelionių čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas.

AKTYVAI virš 41 milijonų dolerių

Mūsų tikslas – ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas

STEPHAN'S FURS

2239 Bloor Street West. • 406 Roncesvalles Ave. Telefonas 536-5936 ir Telefonas 762-7775

Parduodami kailiniai apsiaustai ir įvairaus kailio kepurės. Priimami užsakymai. Daromi pataisymai bei persiuvimai.

LIETUVIO SAVININKO VAISTINĖ

MARGIS DRUG STORE

JOHN V. MARGIS, Phm. B.

408 Roncesvalles Ave. Tel. 535-1944

PRIIMA "ONTARIO DRUG BENEFIT" RECEPTUS.

PENSININKAMS 15% NUOLAIDA NUO VISKO (IŠSKYRUS CIGARETES)

NEMOKAMAS PRISTATYMAS Į NAMUS

MARGIS DRUG STORE TURI "LOTTARIO" LOTERIJOS SKAITYTUVĄ (KOMPIUTERĮ)

A.P. GOMES Real Estate & Insurance Ltd.

1567 Dundas St. W. Toronto, Ontario

Perkant ar parduodant nekilnojamą nuosavybę visada Jums sąžiningai patarnaus

Antanas Bliūdžius

REALTOR

Telefonai: 531-1191 namų 537-2291

AUTOMOTIVE FIBER

AUTOBODY AND COLLISION REPAIRS

Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas ir dažymas: sąžiningas darbas, pigios kainos.

Savininkas – RIČARDAS KYBARTAS,

22 BELVIA ROAD, Etobicoke, Ont. M8W 3R3 **Telefonas 252-8863**

T. ir T. SERVICE CENTRE GARAŽAS

1814 Berkel Rd., Mississauga L4X 1M7

Telefonas: 625-0707 *Savininkas – Tom Thompson*

Greitas ir tikslus patarnavimas!

DRAUDA

gyvybės, automobilių, gaisro atveju, nuomininkų turto, verslo ir komercijos

Juozas Eimis Ramas

Tel. 231-5641, namų 766-5857

Allstate 5233 Dundas St. W. (arti Kipling) Islington, Ontario M9B 1A6

Klientų patogumui, susitarus, atvažiuoju į namus

Pirmieji beisbolininkai Kaune. Nuotrauka iš Stepono Dariaus dukters Nijolės Dariūtės-Maštarienės albumo

SPORTAS

T.V.

Redaguoja SIGITAS KRAŠAUSKAS,
32 Pasadena Gardens, Toronto, Ontario, M6S 4R5,
telefonas (416) 766-5367

Pirmosios Š. Amerikos lietuvių sporto varžybos, tada vadintos olimpiados vardu, 1951 m. Toronte. Jos buvo užuomazga šiandieninių ŠALFASS metinių žaidynių, kurios jau skaičiuojamos 39-tosiomis

39-jų ŠALFASS metinių žaidynių programa

Žaidynės įvyks 1989 gegužės 5-7 d.d. Toronte. Jas ruošia Kanados sporto apygarda ir Toronto klubai: "Aušra", "Vytis", "Jungtis".

Didysis susipažinimo balius penktadienį, gegužės 5, 8 v.v. Prisikėlimo parapijos salėse – 1011 College St., tel. 531-9455.

Šokiai jaunimui (disco dance, baras) šeštadienį, gegužės 6, 8 v.v. Toronto Lietuvių Namuose – 1573 Bloor St., West, tel. 532-3311.

Pamaldos visose trijose šventovėse sekmadienį, gegužės 7, nuo 10 v.r.

Krepšinio pirmenybės – Rimas Miečius, tel. 234-0878.

Vyrų A, B klasėse: penktadienį, geg. 5, 7 – 20 v., šeštadienį, geg. 6, 9 – 18 v., sekmadienį, geg. 7, 9 – 18 v. Rungtynės vyks Humber College patalpose, 205 Humber College Blvd.

Jaunių A, B klasėse: šeštadienį, geg. 6, 9 – 18 v., sekmadienį, geg. 7, 9 – 14 v. Rungtynės vyks West Humber patalpose, Martingrove Rd. (į pietus nuo Finsh). Jaunių A finalai – Humber College patalpose, 205 Humber College Blvd., sekmadienį, gegužės 7.

Tinklinio pirmenybės – Mindaugas Leknickas tel. 844-7000. Vyrų, moterų klasėse: šeštadienį, geg. 6, 9 – 18 v. Rungtynės vyks Sheridan College, Trafalgar Rd. du blokai į šiaurę nuo Q.E.W.), tel. 845-9430, ext. 348.

Finalai sekmadienį, geg. 7, 11.30 – 15 v., Humber College patalpose, 205 Humber College Blvd.

Ledo ritulio pirmenybės – Rimas Kuliavas tel. 766-2996 arba Rick Dresher tel. 233-8788. Šeštadienį, geg. 6, 10 – 18 v. Rungtynės vyks Erin Mills Twin Arena, Unity Drive (tarp Erin Mills Pkwy ir Hwy 403).

Kėgliavimo pirmenybės – Audra Danaitytė tel. 626-8994. Šeštadienį, geg. 6, 12 – 15 v. Rungtynės vyks O'Connor Bowl patalpose, Islington ir 6-Point Rd.

Raketbolo ir Squash pirmenybės – Vidas Lukošius tel. 245-2993. Penktadienį, geg. 5, 19 val.v. – 22 val., šeštadienį, geg. 6, 9 – 18 val. Varžybos vyks Raquet and Fitness Academy patalpose, 401-405 West Mall, Etobicoke (Hwy 427 ir Burhamtrope Rd.).

Sportininkus apgyvendinti rezervuotas Novotel Hotel tel. (416) 896-1000, 3670 Hurontario St. (Hwy 10), Mississauga, Ont. Kaina – $74.00 (double) $84, (Quad). Užsisakant pažymėti – "North American Lithuanian Sports Federation". Dėl papildomos infomacijos skambinti Raimondui Valadkai tel. (416) 279-4235.

Žaidynių organizacinio komiteto pirmininkas – Rimas Sonda tel. (416) 769-0671, varžybinio komiteto pirmininkas – Audrius Šileika tel. (416) 767-6520, Kanados sporto apygardos vadovas – Edis Stravinskas tel. (416) 767-9306.

Londono "Tauras" auga

Dr. D. Armstrong-Andrulionytė savo didelių pastangų dėka suorganizavo mišrią B jaunių krepšinio komandą, kuri žada dalyvauti š.m. žaidynėse Toronte ir Londone. Ji yra ir tos komandos vadovė. Berniukų ir mergaičių atskirų komandų buvo neįmanoma sudaryti dėl žaidėjų trūkumo. Jos dėka mūsų kluban įsijungė ir jos brolio duktė M. Andrulionytė, daug vilčių duodanti lauko teniso žaidėja.

Mažose apylinkėse darbas yra nepalyginamai sunkesnis negu didžiosiose. Čia visko trūksta: žaidėjų, darbuotojų, talkininkų ir t.t. Bet labiausiai trūksta lėšų. Turime šiek tiek priaugančio jaunimo ir po trejeto metų gal galėsime sudaryti dvi ar tris jaunių komandas, tačiau lėšų stoka mus gąsdina. Renginiai pas mus duoda nuostolį, rinkliavos – neįmanomos, nes dosniausieji rėmėjai yra jau mirę. Iš Londono organizacijų nuolat mus remia tik viena. Tikimės gal dar viena ateis mums į pagalbą. Jei mums nepavyks išspręsti finansinės problemos artimoje ateityje, teks visus planus padėti ant lentynos, o jaunimui beliks tik viena išeitis – visam laikui įsijungti į kitataučių komandas. Gaila būtų matyti tai įvykstant. Šiuo metu mums pasirodė ir viena džiugi prošvaistė: į "Tauro" klubą įsijungė dr. D. Armstrong – labai stipri organizatorė ir administratorė, pasižyminti nepaprastu tvarkingumu. Norėtume matyti ir daugiau jaunimo įsijungiant į jaunių ar vyrų komandas. Informacijai tel. (519) 438-7694. Yra daromos didelės pastangos, kad jaunimas neatitrūktų nuo lietuviško kamieno, mėginant ir "Tauro" plytelę įnešti į lietuvybei išlaikyti skirtą pastatą. "Tauras" yra vienintelė Londone dar išlikusi jaunimo organizacija.

Klubo vadovybė džiaugiasi, sveikina visus naujai įstojusius ir linki jiems visokeriopos sėkmės. **D.E.**

CHESSINGTON LIMOUSINES

vestuvėms, gimnazijos, universiteto mokslo užbaigimo ir kitom progom.

Lietuviams nuolaida

C. Jason (Jasiūnas) Toronte

Tel. (416) 624-8181

TOTAL TRADES RENOVATING

151 Carlingview Dr., Unit 5, Rexdale, Ontario

- *atlieku visus elektrinius darbus — namų, įstaigų, įmonių*
- *parduodu ir įrengiu namų šildymo ir vėsinimo sistemas*
- *įrengiu aliuminiaus gaminius — lauko sienas, langus, duris, veidrodžius*
- *atlieku pagrindinius namų remontus — prausyklų, rūsių, padidinu namus, verandas*
- *uždengiu naujus stogus, išlieju įvažiavimus (driveways)*

Bob (Gintas) Artickonis 674-1068

Iš Lietuvos spaudos

"Olimpinis naujokas kuriasi Lietuvoje", (beisbolas sekančioje olimpiadoje bus įtrauktas į varžybinę programą. Red.). Vytauto Saulio straipsnyje "Švyturio" 1988 m. rugpjūčio laidoje kalbama apie beisbolo pradžią, eigą tarptautinėje plotmėje ir analizuojamos šiuo metu pastangos šią sporto šaką atgaivinti Lietuvoje.

Beisbolu besidomintys žinome, kad ši sporto šaka Lietuvoje buvo pradėta mūsų transatlantinio lakūno Stepono Dariaus 1920 metais. Pirmiausia jis išmokė lakūnus žaisti beisbolą. O 1922 m. jau vyko oficialios rungtynės tarp klubų. 1923 m. Lietuvoje sužaistos pirmosios tarptautinės rungtynės tarp Estijos ir Lietuvos (aviacijos) beisbolininkų, kurias laimėjo lietuviai 11:7. "Sporto" žurnale Darius išspausdino straipsnį "Beisbolo žaidimas" ir 1924 m. parašė 64 puslapių įliustruotą brėžiniais knygelę apie beisbolą. 1933 m. liepos 8 d., likus savaitei iki išskridimo iš Niujorko į Kauną, jį aplankiusiam draugui pasakė: "Jei pavyks Lietuvos vardu nugalėti Atlantą, tai kitu mano tikslu bus suartinti Amerikos lietuvių ir Lietuvos jaunimą per beisbolo sportą". Dalinai Dariaus svajonė pildosi. Amerikos studentai, nors lietuviškų pavardžių dar ir nesimato, beisbolininkai jau rungtyniauja Maskvoje, o taip pat ir Kaune. Lietuvoje naujuoju "olimpiečiu" – beisbolu susidomėjimas yra didelis.

Skautų veikla

• Šį sekmadienį, balandžio 23 d., "Šatrijos" ir "Rambyno" tuntai švenčia šv. Jurgio šventę Lietuvos kankinių šventovėje. Mišios – 11 v.r., po jų sueiga salėje. Visi dalyvaujam pilnoj uniformoj su vėliavom. Kviečiame skautininkes-kus, tėvelius ir draugus padėti šią šventę iškilmingiau atšvęsti. Renkamės parapijos salėn 10.30 v.r. **Tuntininkai**

• Šv. Jurgis yra antrasis lietuvių skautų-čių globėjas. Jis kilęs iš Kapadokijos didikų šeimos ir buvęs Romos kareivis-riteris, tikintis į Dievą, krikščionis. Buvo persekiojamas panašiai kaip ir mūsų broliai-sesės tėvynėje. Už tikėjimą buvo kankinamas ir net nubaustas mirtimi. Pasaulio skautai-tės šv. Jurgį pasirinko savo globėju, o šeštas skautų-čių įsakymas sako: "Sek skautų globėją šv. Jurgį, naikink piktą pasaulyje, o pirmiausia pačiam savyje". **M.**

• Supažindinkite savo draugus su "TĖVIŠKĖS ŽIBURIAIS" – atsiųskite dar jų neskaitančių adresus. Jie gaus keletą numerių nemokamai.

Lietuviška baldų dirbtuvė Trout Creek

Daromi nauji minkšti baldai ir aptraukiami seni PIGIA KAINA. P. Lubys, telefonas(705) 723-5522

HALLING ELECTRICAL

(Estonian)

Gyvenamiems namams ir komerciniams pastatams.

- elektros išvedžiojimas
- elektros vielų atnaujinimas
- elektrinis šildymas
- vėdinimo įrengimas
- geras darbo atlikimas

Tel. 762-9190 LIC E 1044

FUTURE.I

REAL ESTATE LTD. REALTOR

Nijolė Bates

Namų pirkimo bei pardavimo bendrovės atstovė

verslo 769-3300

namų 769-1835

- ***Patarnauja lietuvių kalba.***
- ***Nemokamas namų įvertinimas***

130 Kennedy Avenue, Toronto, Ontario M6S 2X9

Ne tik namai, bet ir jūsų ateitis

PARAMA LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

MOKA:	
9¼% už 90 dienų term.indėlius	
9¼% už 6 mėn.term.indėlius	
10 % už 1 m. term. indėlius	
10 % už 2 m. term. indėlius	
10 % už 3 m. term. indėlius	
10 % už 1 m. GIC mėn. palūk.	
11½% už 1 m. GIC invest. pažym.	
11 % už 2 m. GIC invest. pažym.	
11 % už 3 m. GIC invest. pažym.	
8¾% už RRSP ir RRIF ind. (variable rate)	
11½% už RRSP ir RRIF 1 m. term. ind.	
11 % už RRSP ir RRIF 2 m. term. ind.	
11 % už RRSP ir RRIF 3 m. term. ind.	
8¾% už namų planą - OHOSP (variable rate)	
8 % už taupymo sąskaitą	
9 % kasd. pal. sąsk. virš 10.000	
6½% už kasd. pal. čekių sąsk.	

IMA:	
už asmenines paskolas nuo	13 %
už nekilnojamo turto paskolas (mortgages): su nekeičiamu nuošimčiu	
1 metų	13¼%
2 metų	13 %
3 metų	13 %
(fixed rate)	
su keičiamu nuošimčiu 1, 2 ar 3 metų	11½%
(variable rate)	

Asmenines paskolas duodame iki $65,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgičiai.

AKTYVAI virš 72 milijonų dolerių

Visų narių gyvybė apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau $2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki $15,000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas. Gaunama piniginės perlaidos, kelionės čekiai (American Express).

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 3.30 v. po pietų; ketvirtadieniais ir penktadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 8 v. vakaro; šeštadieniais – nuo 9 v. ryto iki 1 v. po pietų (liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta).

BŪSTINĖ: Lietuvių namai —

1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6

Telefonas 532-1149

A. W. GARBENS REAL ESTATE INC.

121 Willowdale Ave., Suite 106, Willowdale, Ont. M2N 6A3.

Telefonai: 225-5699 arba 489-1543

Nekilnojamo turto įstaiga, tarnaujanti tautiečiams nuo 1951 metų. Lietuviams nuolaida namo pardavimo atveju.

Alfonsas Garbenis, sn. (tėvas) ir

Alfonsas Garbenis, jn. (sūnus) – **savininkai**

Namų įkainojimo skyrius

HURONIA PROPERTIES APPRAISALS LIMITED

25 Pineneedle Dr. P.O. 174, Aurora, Ontario L4G 3H3

Telefonas (Toronto linija) **773-6480**

ALFONSAS W. GARBENIS, jn., B. Econ. CRA, SRA, kvalifikuotas įkainotojas nuosavybių – mortgičių, palikimų, investacijų, (V. Day Capital Gains) ir patarėjas kituose nekilnojamo turto reikaluose.

KINGSWAY NATIONAL

REAL ESTATE LTD., REALTOR

1614 Bloor St. W., Toronto, M6P 1A7 (Arti Toronto Lietuvių namų)

PERKANT – PARDUODANT NAMĄ AR KOKIĄ NEKILNOJAMĄ NUOSAVYBĘ, VISADA JUMS SĄŽININGAI IR DRAUGIŠKAI PATARNAUS

STASYS JOKUBAITIS.

30 metų patirtis. Nemokamas namo įkainojimas.

Telefonai 535-2331 arba **537-2869**

RE/MAX

renown realty ltd., realtor
an independent member broker

daiva t. dalinda, B.A.

associate broker

4887 dundas street west
islington, ontario M9A 1B2
res: 239-9892

232-2322

DEŠIMTIES METŲ PATYRIMAS

NEMOKAMAS NAMO ĮKAINOJIMAS

MARIUS E. RUSINAS, ***turįs aštuonerių metų patyrimą, patarnauja visose pensijų srityse:***

- **RRSP – nuo 1 iki 10 metų garantuoti pažymėjimai**
- **RRIF pensijų fondas**
- **metinė renta (Annuities) – nuo 5 iki 20 metų išmokos abiem (vyrui ir žmonai) arba vienam (kitam mirus)**
- **įvairūs fondai (Segregated Funds) – gyvybės, sveikatos, grupinė drauda**
- **atstovauja visom gyvybės draudos bendrovėm**
- **klientų patogumui, susitarus, atvažiuoja į namus**

Canada Life Assurance Company

390 Bay St. nr. 600, Toronto M5H 2Y2

Darbo (416) 868-0922, namų (416) 848-0320

Nuolatiniam keliautojui į Lietuvą

A†A

EDVARDUI ŠILEIKIUI

mirus,

nuoširdžią užuojautą reiškiame žmonai JULEI bei giminėms Lietuvoje –

"Audra Travel" kelionių biuro darbuotojai

A†A

EDVARDUI ŠILEIKIUI

iškeliavus į amžinąją tėviškę,

liūdesyje likusią žmoną JULĘ nuoširdžiai užjaučiame –

Valė ir Mečys Bankauskai
Danguolė ir Petras Griganavičiai

A†A

VLADUI ALIŠAUSKUI

iškeliavus amžinybėn,

žmoną, brolį PRANĄ ALIŠAUSKĄ su žmona ELENUTE nuoširdžiai užjaučiame –

Klara ir Mečys Andriuškevičiai

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

gikos stokojantis Ch. Yacoubo išsišokimas. Jis niekam nepadarė blogo, nepalietė keleivių, tik pats apsijuokino. Likusieji keleiviai buvo išleisti, pats Ch. Yacoubas pasidavė RCMP pareigūnams, vis dar šaukdamas, kad Sirija turi pasitraukti iš Libano ir kad reikia išlaisvinti libaniečius. Išsišokėlį pasmerkė ir incidentą apgailestavo Libano ambasadorius Kanadai M. Quaidatas. Šis įvykis susilaukė aštrios parlamento pirm. J. Fraserio ir parlamentarų reakcijos dėl nepakankamos parlamento apsaugos. Stebėtis verčia, kad RCMP policija nebuvo painformuota apie autobuso pagrobimą, kad jis nesusektas atvažiavo prie pat parlamento durų, nors jame galėjo būti sprogmenų.

Saugumo reikalus tyrė $170.000 išleidusi speciali komisija, kai 1986 m. trys arėnai teroristai, nužudę kanadietį sargybinį, puolė Turkijos ambasadą. Jau tada paaiškėjo stoka bendradarbiavimo tarp policijos ir RCMP saugumiečių. Ta proga buvo prisiminta ir parlamento prausykloje 1966 m. gegužės 18 d. sprogusi bomba. Sprogime žuvo torontietis P. Chartieris, ją atsinešęs parlamentan ir sėdėjęs svečiams skirtoje galerijoje. Atrodo, bombą jis norėjo susprogdinti ne prausykloje, o parlamento posėdžių salėje. 1973 m. pora šimtų streikuojančių geležinkeliečių pro išmuštas stiklines duris ir sargybinius įsiveržė parlamentan, bet nesurado posėdžių salės. 1971 m. vengras G. Matrajus už gerklės buvo nutvėręs Sovietų Sąjungos premjerą A. Kosyginą, kai jis ėjo į parlamentą su ministeriu pirm. P. E. Trudeau. Komisijos pastangos sustiprinti saugumą buvo užmirštos ir tebėra neįgyvendintos.

Įdarbinimo ministerė B. McDougall padarė pranešimą apie išsamias Kanados nedarbo draudos reformas. Galutinis jų projektas parlamentui bus įteiktas birželio mėnesį, o priimti pakeitimai įsigalios nuo 1990 m. sausio 1 d. Reformų dėka vyriausybė tikisi nedarbo draudos metines išmokas, siekusias $13 bilijonų, sumažinti $3 bilijonais. Iš šios sumos $1,3 bilijono bus panaudota bedarbių paruošimui kitiems darbams. Nedarbo išmokoms gauti bus įvestas ilgesnis prieš tai privalomo darbo laikotarpis. Pačios išmokos bus sumažintos, sutrumpintas laikas joms gauti. Taisykles žadama pritaikyti įvairioms vietovėms pagal jose esančią darbų pasiūlą. Didesnių varžtų susilauks asmenys, kurie patys pasitraukia iš darbo arba būna iš jo atleisti dėl savo kaltės. Bausmė už neteisėtą nedarbo draudos išmokų ėmimą padidinama iki $2.000. Papildoma $450 milijonų suma bus skirta nedirbančių gimdyvių ir sergančių darbininkų išmokoms. Pusė bilijono dolerių bus panaudota išmokyti kitų darbų senesnius bedarbius ir socialinių pašalpų gavėjus. Kritikai teisingai pastebi, kad iš tokių reformų šiuo metu valdžia nedaug beturės naudos. Tačiau jos bus labai naudingos, kai atsiras kanadiečių, darbus prarandančių dėl laisvos prekybos sutarties su JAV. Tada juos kitiems darbams galės paruošti nedarbo drauda, bendradarbiaudama su darbdaviais. Daugiau duomenų atskleis reformų svarstymas parlamente, kai jam bus įteiktas projektas birželio mėnesį.

Century 21 OFFORD REALTY LTD.
Member Broker
38 Hurontario Street,
Collingwood, Ont. L9Y 2L6

Parduodant, perkant ar tik dėl informacijos apie namus, vasarnamius, ūkius, žemes Wasagos, Staynerio ir Collingwoodo apylinkėse kreipkitės į

Angelę Šalvaitytę, B.A.,
pirkimo ir pardavimo atstovę.
Ji mielai jums patarnaus.
Darbo tel. (705) 445-5640,
namų tel. (705) 429-6428.

Paieškojimas

Vytautas Damašius iš Vilniaus yra atvykęs į JAV ir ieško savo giminių Kanadoje, su kuriais senokai nutrūko ryšiai. Yra paieškomi: **W. Wilkelis** (Vilkelis), žmona **Ona**, gyvenę 424 Glengarry, Toronto, Ont., duktė **Petrutė** ir sūnus **Juozas**. Minėti asmenys ar žinantys apie juos prašomi paskambinti tel. (312) 724-7794 ar rašyti šiuo adresu: Vytautas Damašius, 1316 Carian Ln., Glenview, IL 60025, USA, arba pranešti "TŽ" administracijai.

"Tėviškės žiburių" pokylyje balandžio 1 d. Anapilio salėje šeimininkės, pasiruošusios vaišinti vakaro svečius. Viduryje vyriausia šeimininkė Ona Derliūnienė, pirma iš kairės – jos pavaduotoja Janina Gurklienė Nuotr. St. Dabkaus

SKAITYTOJAI PASISAKO

PADĖKA

Perskaitęs Stasio Dargio straipsnį "Taksio vairuotojas didmiestyje", noriu nuoširdžiai padėkoti redakcijai už jo atspausdinimą. Stasys savo mintis taip gražiai išreiškė ir tuo praturtino "Tėviškės žiburius". Laukiame ir daugiau tokių rašinių.

A. Gurinas

KARO NUSIKALTIMŲ ĮSTATYMAS

Jaučiu pareigą atsakyti į "TŽ" 1989 m. 7 nr. išspausdintą J. Rubo pareiškimą, kurį yra parėmę penki buvusios ALB krašto valdybos nariai.

1. Australijos Baltų taryba, kurią sudaro baltiečių krašto valdybų atstovai, tarėsi ir pasirašė su žydų vadu susitarimą, remiantį karo nusikaltėlių įstatymo įvedimą Australijoj. Šis dokumentas buvo panaudotas žydų ir to įstatymo šalininkų valdžios įstaigose bei parlamente įrodymui, kad ne vien žydai, bet ir baltiečiai yra už to įstatymo įvedimą. Už tokį susitarimą yra atsakingos baltiečių krašto valdybos, įskaitant mūsiškę, kuri ne tik neprotestavo prieš tokio dokumento paskelbimą, bet ir uoliai gynė Baltų tarybos šį neapgalvotą žygį. Netiesa, kad buvusi krašto valdyba nieko nepasirašė. Pasirašė jos paskirti atstovai, o valdyba juos užgyrė!

2. J. Rubas tvirtina, kad kaltinamųjų gynėjai galės prieiti prie įrodomosios medžiagos ir prie liudininkų, esančių už geležinės uždangos. **Nieko panašaus, deja, nėra naujame įstatyme.** Tam būtų reikėję turėti sovietinės valdžios sutikimą, o jo nėra! Kaip tik trūkumas galimybių ieškoti apsigynimui reikalingos medžiagos Sov. Sąjungoje yra pagrindinė to įstatymo yda.

3. J. Rubas sako, kad ne lietuviai, o ukrainiečiai pradėjo pirmieji ginti karo nusikaltimų bylą. Savo straipsnyje aš visai netvirtinau, kad yra buvę kitaip. Tik pridėsiu, kad, kol reikalą gynė ukrainiečiai ir Baltų taryba, parlamente prieš šį įstatymą nepasisakė nė vienas bet kurios partijos parlamentaras. Kai apylinkių valdybos, sužinojusios apie netinkamą Baltų tarybos gynimo darbą, įsijungė į parlamento narių ir australų publikos informavimą. Visa opozicija, išskyrus vieną susilaikiusį nuo balsavimo, pasisakė prieš valdžios įtatymo projektą.

4. Kad lietuvių Australijoj yra vos 5000, tiesa, bet kad jų tarpe yra viena iš veikliausių veikėjų grupė, tai irgi tiesa. Ne Baltų taryba ar buvusi krašto valdyba, bet ta grupė pasiekė, kad Pabaltijo laisvės reikalas buvo iškeltas pasaulinėje parlamentarų konferencijoje ir kad šio krašto senate buvo demaskuota sovietų agento Zemskio dezinformacija apie Pabaltijo valstybių okupaciją. Ir dabar daromi žygiai dėl Ignalinos atominės stoties.

5. Staigus krašto Attorney-General pripažinimas, kad karo nusikaltimais bus laikomi ir nusižengimai, padaryti Baltijos kraštuose sovietų okupacijos metu, "atsitiktinai" įvyko trečią dieną po lietuvių, latvių ir estų apylinkių atsišaukimo australų spaudoje. Mano tvirtinimas apie tos nuomonės visai netikėtą pakeitimą nėra toks "juokingas", kaip skelbia J. Rubas. **Dr. Jonas Kunca**

ŽIŪRINT KITATAUČIO AKIMIS

Minėjome Toronte Vasario 16-ją. Prisikvietėme svečių kitataučių, tarp kurių buvo parlamentų astovų ir žurnalistų.

Programa buvo gerai paruošta, ne per ilga, kalbos palyginti trumpos ir į temą. Bet kas kita – užbaiga.

Buvo rodytos skaidrės iš Lietuvos. Matėme eilę rūpintojėlių, procesiją, porą gamtos vaizdų, du apskurusius vaikus, ūkininką su kuinu, Afrikos stiliaus lūšną, iš Sąjūdžio veiklos ir neaiškų Vilniaus katedros vaizdą. Paprastai svečiams stengiamasi parodyti kas krašte yra gražiausio, o čia padaryta atvirkščiai!

Ar nepagalvos parlamentų atstovai, kad Lietuva yra dar toks primityvus kraštas, jog dar ne laikas gauti nepriklausomybę. Net ir mūsų jaunimui tokie parodyti vaizdai sudarys neigiamą įspūdį apie tėvų, ir senelių šalį. Negi negalima buvo parodyti vieną, kitą gražią šventovę, Vilniaus 400 metų su viršum senumo universitetą, karo muziejų, senamesčio gatvę, Neringos vaizdą?

Jeigu vengiama rodyti dabartinės Lietuvos vaizdus, tad buvo galima pakankamai parinkti ir prieškarinių, nepriklausomybės laikų. Ir jaunimui neįdiegsime meilės Lietuvai mokykliniuose vadovėliuose, vaizduodami artoją su žagre, basą piemenėlį su botagu ir dūdele. Jie čia pripratę matyti moderniška kraštą, didelius miestus ir moderniškus pastatus. Jei kam rūpi nostalgija, sentimentalumas, tegu tokias skaidres pasižiūri savo tarpe, kad ir parapijų salėse, Lietuvių namuose, ir pan. Demonstruoti tokius vaizdus kitataučiams buvo tiesiog nesupratimas, o gal neapsižiūrėjimas. **M. D.**

VIS TIE LENKAI!

Kadangi buvo paminėta "Tėviškės žiburių" 11 nr. apie mano rašytą laišką dienraščiui "The Toronto Sun", noriu tik papildomai paaiškinti.

Į minėtą laišką gana grubiai atsakė lenkas. Pradžia buvo tokia. Sausio 12 d. laidoje buvo išspausdintas straipsnis, kuriame aprašomas pagerbimas dviejų lenkų, atvykusių svečiuotis Kanadon. Jie karo metu išgelbėjo žydus, slėpdami savo namuose. Buvo parašyta, kad vietovė yra tam tikrame atstume į šiaurę nuo "Wilno Poland". Vėliau tą straipsnį savo laišku pataisė lenkų kongreso pareigūnas Rudolf Kogler, pažymėdamas "nesvarbu, kad jie yra Sovietų Sąjungos piliečiai, bet jie yra lenkai, žydų gelbėtojai". Aš, atsakydamas į tą laišką, parašiau kad pilnai sutinku su lenkų kongreso pareigūno papildymu apie jų tautybės žydų gelbėtojus, tik tas papildymas nepilnas, nes liko nepataisyta klaida, kur rašoma, kad vietovė yra į šiaurę nuo "Wilno Poland".

Paklausiau, kodėl lenkai Lietuvos sostinę vadina Lenkijos miestu Wilno? Paminėjau, kad Vilnius buvo Lietuvos sostinė nuo senų laikų ir jo tarpkarinę okupaciją nutraukė nacių-sovietų sutartis. Baigdamas komentavau: "Vokiečiai buvo okupavę Varšuvą, bet niekados neskelbia, kad Varšuva yra Vokietijos miestas". Į tą mano laišką atsakė kovo 10 d. lenkų organizacijos direktorius R. Tyndorf, apie kurį rašo "TŽ" 11 nr. Iš tikrųjų laiškas buvo rašytas ne dėl rašymo Lietuvos sostinės Wilno, bet dėl parašymo kur ji yra, būtent "Wilno Poland".

Eiliniams asmenims gal nėra prasmės leistis į tokius ginčius angliškoje spaudoje prieš lenkus, nes tai atrodo pavienio asmens įsitikinimas. Tai tvirtina lenko pareiškimas, kad lietuviai yra mažuma ir įsišoka tik tokie asmenys, kaip aš. Turėtų į tokius laiškus atsakyti lietuvių organizacijų valdomieji organai. Tačiau jie į tokius reikalus mažai kreipia dėmesio. O tai yra labai svarbu. Nežinantieji padėties, tikrai galvoja, kad lenkas yra teisus. Aš galėjau tuo klausimu parašyti dar kartą, tačiau laikraštis vėl pridėtų, kad senos žaizdos negyja. Jeigu parašytų kas nors organizacijos vardu, tuomet ir laikraštis kitaip komentuotų, ir tvirtinimas lenkų, kad Vilnius priklauso jiems būtų kitaip suprantamas.

Vytautas Pečiulis

GERBIAMI "TŽ" DARBUOTOJAI, BRANGŪS LIETUVIAI!

Lietuvos nepriklausomybės dienos proga linkiu sėkmės Jūsų kilniame darbe!

Gintautas Viskaitis,
Kauno jaunimo centro direktorius

IR JŪS TREMTINIAI

Dabar 1944 m. pasitraukusius Lietuvos inteligentus, darbščius ūkininkus ir šiaip šviesesnius žmones (o jų, jei neklystu buvo apie 60 tūkstančių) taip pat vadina tremtiniais – tik į Vakarus, ne į Sibirą . . .

Iš esmės tai taip ir yra. Jūs gi ne savo noru vykote iš Lietuvos, o gelbėdamiesi nuo raudonojo teroro, kurį visa Lietuva (o ir kitos valstybės – Latvija, Estija ir t.t.) patyrė 1940-1941 m. Juk tikrai taip. Viską metėte, palikote ir su lagaminėliais išvykote, galvodami, kad labai trumpam . . . Ir teisingai pasielgėte, nes šimtaprocentiniai būtumėte buvę deportuoti į Sibirą, Laptevus, Igarką, mirę badu, sušalę į ledą ar tiesiog iššaudyti . . . Nebūtų išeivijoje nei lietuviško meno, nei lietuviškų knygų, nei dramų, o svarbiausia – mums brangių žmonių – tėvų, senelių, brolių, seserų ir šiaip tautiečių, kuriuos dabar dar galime retsykiais susitikti šiapus ar anapus vandenyno . . . **R.J.**, Vilnius

BITININKAMS

Kaune atsteigta bitininkų sąjunga, kuri buvo įsteigta 1914 m. Kaune jau yra per 2000 organizuotų bitininkų. Jie labai norėtų užmegzti ryšius su užsienyje gyvenančiais lietuviais bitininkais, su Lietuvių bitininkų draugija JAV-ėse ar kitose valstybėse.

Į mane kreipėsi Kauno bitininkų valdybos narys dr. Algirdas Baltuškevičius – prašto talkinti lietuvių bitininkų ryšiams užmegzti. Jis yra gydytojas – bičių produktus taiko gydymui. Visi užsienyje gyvenantieji bitininkai prašomi jam rašyti adresu: S. Nėries 33-3, 233000 Kaunas, Lithuania.

Užsienyje yra gana daug lietuvių, turinčių bites, pardavinėjančių medų, gal ir bites studijuojančių. Kauno bitininkams būtų įdomios spaudos iškarpos, knygos apie bites, žiniomis pasidalinimas. **Algirdas Gustaitis**

Kas yra ekspertas?

Kažkieno išaiškinimu, ekspertas esąs toks žmogus, kuris pasakąs tą patį, ką tu jau žinai, tik daug nesuprantamiau.

Advokatas
ALGIS S. PACEVIČIUS, B.Sc., LL.B.
2 Jane St., Suite 500 — Telefonai:
Bloor ir Jane gatvių kampas — įstaigos (416)**762-7393**
Toronto, Ontario M6S 4W3 — namų **233-0303**

Advokatas VIKTORAS E. RUDINSKAS,
B.C.L., LL.B., M.B.A.
Ontario ir Kvebeko teisininkų organizacijų narys, dirba firmoje advokatų **Anderson, Sinclair, Walters, Shaw a. Mooney.**
Barristers and Solicitors. Patent a. Trade Mark Agents
Toronto: Suite 209, 3416 Dundas St.W. Toronto, Ontario M6S 2S1 **767-2127**
Mississauga: Suite 200, Plaza One, 2000 Argentia Road, Mississauga, Ontario, L5N 1P7, **821-8522** **TELEX: 06-960168**

Advokatas
PETRAS K. ŠIMONĖLIS, B.A. M.L.S. LL.B,
perėmė a.a. advokato
Algio Puterio bylas ir testamentus
3425 Dundas St.W., Suite 200 — Telefonai:
prie Windermere Ave. — įstaigos (416)**763-3362**
Toronto, Ontario M6S 2S4 — namų **621-2136**

RE/MAX west realty inc., realtor an independent member broker
Juozas (Joseph) **Norkus**
namų pirkimo ir pardavimo atstovas
patarnauja lietuvių kalba
Nemokamas namų įvertinimas
Lietuvių pensininkų namuose "Vilnius" I-me aukšte.

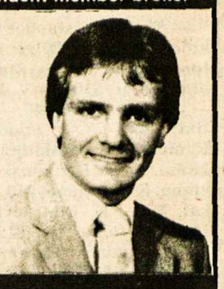

1700 bloor street west toronto, ontario M6P 4C3 **769-1616**

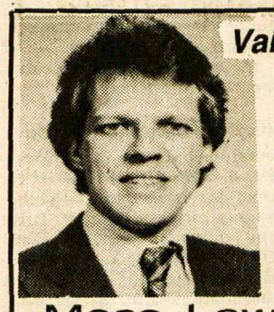

Vaidotas Jonynas, M.B.A., C.F.A.
Telefonas (416) 864-2734
- **Turi daugiau kaip 10 metų patyrimo investacijų srityje**
- **Aukso kasyklų analizuotojas**
- **Asmeniškai pataria apie "T-Bills", "Canada Savings Bonds", RRSPs, "Mutual funds"**
- **Sąžinigai patarnauja lietuviškai arba angliškai**

Moss, Lawson & Co. Limited
48 Yonge Street, Toronto, Ont. M5E 1G7

Sąžiningas, konfidencialus patarnavimas
Parduodant, perkant ar tik norint informacijų apie nekilnojamas nuosavybes prašom man paskambinti
Justinas Raškauskas
allan BROWN
624-6336 — namų **897-0068**
ALLAN BROWN REAL ESTATE (Ont.) LTD., REALTOR
Toronto & Mississauga Real Estate Board
4078 Dixie Rd., Mississauga, Ont. L4W 1M4

Century 21
DRESHER Ltd.
Member Broker
Tel. 233-3334
FAX 233-0285
3830B Bloor St. W., Islington, Ont. M9B 1K8
Patarnavimai visose pirkimo ir pardavimo srityse.
Kreipkitės į Valterį Drešerį.
Kiekviena įstaiga tvarkosi atskirai.
Didžiausia pirkimo ir pardavimo įstaiga pasaulyje.

DRESHER INSURANCE BROKERS
Fax 233-0285 - Tel. 231-2661
3830B Bloor Street West, Islington, Ontario M9B 1KB
Lietuvių kalba patarnauja – V. DREŠERIS ir
RIMA (Petkutė) DREŠERIENĖ
Darbo valandos: 10 v.r. – 7 v.v., šeštadieniais – 10 v.r. – 2 v.p.p.
Narys "Better Bussiness" biuro

DRAUDA "ALL THE CHOICE IN THE WORLD"
MASKELL INSURANCE BROKERS LTD. (Savininkas Balys Maskeliūnas)
Tel. 251-4864, 251-4025, 251-4824 • Namų: 277-0814
2405 Lakeshore Boulevard West, Suite 403
Toronto, Ontario M8V 1C6
VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA • 20 METŲ PATIRTIS
• ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

1989 metų EKSKURSIJOS į LIETUVĄ

gegužės	24 –	birželio	6	liepos	22 –	rugpjūčio	4
birželio	15 –	birželio	28	rugpjūčio	23 –	rugsėjo	4
liepos	6 –	liepos	20	rugsėjo	6 –	rugsėjo	20

Sudaromi iškvietimai giminių apsilankymui ir sutvarkomi dokumentai giminių aplankymui Lietuvoje.
Dėl smulkesnių žinių skambinti arba rašyti žemiau nurodytu adresu:
V. BAČĖNAS arba **A. MEDELIS**
KENNEDY TRAVEL BUREAU LTD.
296 Queen St. W., Toronto, Ontario M5V 2A1 **Tel. (416) 593-0600**

Patarnavimas — greitas ir tikslus!
V. Dauginis – telefonai (416) 533-1121 (416) 822-8480
* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS *
* GYVYBĖS * KOMERCINĖ*
DRAUDA — INSURANCE
Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,
1613 Bloor St. West, Toronto, Ont., M6P 1A6
(416) 533-1121

TORONTO ONT

Anapilio žinios

— Praeitą savaitgalį pakrikštytas Kazimiero ir Irenos (Sankauskaitės) Paznėkų sūnus Darius-Petras. Taipgi pakrikštyta Gregory ir Vidos (Jasinevičiūtės) Davey dukrelė Kendra-Juozapa.

— Balandžio 15 d. iš mūsų parapijos lietuviškose kapinėse palaidotas a.a. Alfonsas Bilda, 76 m. amžiaus.

— Tuoktis ruošiasi Petras Pečiulis su Onute Zdancevičiūte.

— KLKM draugijos mūsų parapijos skyriaus susirinkimas įvyks balandžio 23, sekmadienį, 12.30 v.p.p. Anapilio naujoje parodų salėje. Programoje – vaistininkės Anitos Pakalniškytės paskaita apie vėžio ligą, paįvairinta skaidrėmis. Svečiai ir viešnios kviečiami dalyvauti.

— Pirmosios Komunijos iškilmės šiais metais mūsų parapijoje bus balandžio 30, sekmadienį, 11 v.r. Mišių metu. Pirmajai Komunijai vaikučius ruošia ses. Palmira.

— Toliau tęsiamas finansinis vajus Kanados Lietuvių kultūros muziejui Anapilyje. Iki šiol surinkta $161,351.09. Šią savaitę muziejui aukojo: $500 – A. E. Sagevičiai; $100 – V. Simonaitis.

— Religinei Lietuvos šalpai šią savaitę aukojo: $900 – J. Prišas. Šv. Jono lietuvių kapinėms aukojo: $100 – V. Gustainienė (a.a. Antano Gustainio mirties II metinių proga). Parapijos skoloms numokėti aukojo: $200 – A. Kanapka; $100 – V. Gustainienė (a.a. Antano Gustainio mirties II metinių proga); $50 – dr. R. S. Sapliai, G. V. Davey.

— Mišios balandžio 23, sekmadienį, 9.30 v.r. už a.a. Stefaniją Jagėlienę, 11.00 v.r. už parapiją. Ateinančios pamaldos Wasagoje bus gegužės 7, sekmadienį, 3 v.p.p.

Lietuvių namų žinios

— Lietuvių slaugos namams aukojo: $100 — J. Dilys; $50 — M. Matusevičienė; a.a. Stasio Banelio atminimui: $100 — V. Bersėnas; $50 — J. V. Šimkus; $40 — T. B. Stanuliai; $25 — A. B. Spudai; $20 — R. Kymantas, I. Meiklejohn, J. J. Morkūnai, D. T. Renkauskai, E. Senkuvienė, E. Šernienė; $10 — G. P. Stauskai; $5 — M. Statulevičius. Iš viso statybos fonde yra $123,814.36. Aukos priimamos "Paramoje" sąsk. nr. 8711, Prisikėlimo parapijos kooperatyve sąsk. nr. 155332.17 ir "Talkoje" sąsk. nr. 4259.

— Sekmadienio popietėje dalyvavo 300 asmenų. Svečių knygoje pasirašė: S. Monkevičienė iš Elektrėnų, Trakų rajono, O. Laurinaitienė iš Marijampolės, A. Lieponienė iš Kaišiadorių, V. Merkys, R. Petrauskienė iš Panevėžio, J. Glasakovienė, dr. Č. Vyšniauskas, dr. A. Vyšniauskienė iš Kauno, J. Lėlkienė, A. Mačiūnienė, R. Pocevičienė, M. Slavinskienė iš Vilniaus, J. K. Dervaičiai iš St. Catharines, S. Danaitienė iš Otavos, V. Keturkienė iš Montrealio.

— LN valdybos posėdis — balandžio 20 d., 7.30 v.v.

— Karaliaus Mindaugo menėje balandžio 16 d., 3 v.p.p., įvyko Lietuvių kredito kooperatyvo "Parama" narių visuotinis-metinis susirinkimas. Dalyvavo 373 nariai. Pirmininkavo D. P. Vaidila, sekretoriavo dr. J. E. Birgiolas. Išklausyti valdybos ir komitetų pranešimai, patvirtintos 1988 m. apyskaitos. Į valdybą aklamaciniu būdu buvo perrinkti tie patys valdybos nariai: D. Vaidila ir O. Delkus. Į revizijos komisiją perrinktas V. Sendžikas ir į kredito komitetą — K. Draudvila. Aktyvas $69,849,645, pelnas $734,459, aukos lietuviškoms organizacijoms siekė baveik $40,000.00. Susirinkusieji pavaišinti kavute ir pyragaičiais.

— Svetainei "Lokys" reikia padavėjų. Skambinti LN vedėjui T. Stanuliui tel. 532-3311.

PADĖKA

Nuoširdžiai dėkoju rengėjoms už suruoštą man tokį gražų mergvakarį. Taip pat dėkoju viešnioms, dalyvavusioms ir toms, kurios dėl kokių nors priežasčių negalėjo dalyvauti. Labai dėkoju visoms pamergėms. Nuoširdus ačiū už puikias dovanas ir už visų rūpestingą darbą. Visuomet prisiminsiu Jūsų parodytą nuoširdumą, o gražios dovanos puoš mūsų namus —

Onutė Zdancevičiūtė

Prisikėlimo parapijos žinios

— Praėjusį sekmadienį per 10.15 v. Mišias giedojo Lietuvos kankinių parapijos choras, vadovaujamas muz. J. Govėdo. Solo per šias Mišias giedojo solistė M. Bizinkauskaitė-Bildienė.

— Pakrikštytos Renata-Maria, Algimanto ir Nijolės (Gverzdytės) Simonavičių dukrelė; Natalija-Liana, Raimundo ir Vidos (Vaitiekūnaitės) Šiaučiulių dukrelė.

— Balandžio 13 palaidotas a.a. Stasys Banelis, 91 m.

— KLK moterų mūsų parapijos skyriaus susirinkimas įvyks ateinantį sekmadienį, baladnžio 23, po 11.30 v. Mišių Parodų salėje. Programoje J. Viesulienės (iš Filadelfijos) paskaita apie vandens užteršimą ir jo valymą.

— Važiuojančių į Fatimą ir Lurdą susirinkimas — balandžio 25, antradienį, 7.30 v.v., Parodų salėje. Dar yra keletas vietų — skambinti į kleboniją.

— Į parapijos tarybą išrinkti sekantys asmenys: S. Baršauskas, V. Bubelis, H. Chvedukas, R. Girdauskaitė, A. Karkienė, A. Kartavičius, J. Kriščiūnienė, M. Kušlikienė, V. Marcinkevičius, V. Melnykas, L. Nakrošienė, J. Poškus, I. Poškutė, S. Prakapas, Al. Simanavičius, V. Siminkevičienė, D. Viskontienė. Pasiskirstymui pareigoms posėdis įvyks balandžio 30, sekmadienį, muzikos studijoje po 10.15 v. r. Mišių.

— Trečiadienio seminaro ryšium su "Ratilio" koncertu šį trečiadienį nebus. Sekantis seminaras balandžio 26, 7.30 v.v.

— Parapijai aukojo: $250 — R. A. Rygeliai; $111 — latviai katalikai; $200 — L. G. Matukai; $100 — N. Preibienė, A. Laurinaitis, St. Vaitekūnienė, V. J. Kulikauskai, N. A. Simonavičiai, D. L. Simanavičiūtės; $50 — A. Bliūdžius, J. V. Gustainis, R. I. Punkris, V. Rutkauskas, J. Zabulionis; pranciškonų klierikų fondui: $100 E. Švėgždienė, St. Vaitekūnienė; $50 — M. Matusevičienė ir dukra Irena; Šv. Kazimiero kolegijai Romoje: $100 — A. Gurevičius, M. Matusevičienė ir dukra Irena, S. Mečkauskienė; $50 — A. Laurinaitis; a.a. kun. A. Grauslio paminklui: $50 — P. Šimkevičienė; Share Life: $40 — A. Vilimienė; Motinos Teresės labdarai: $20 — A. Vilimienė.

— Mišios balandžio 23, sekmadienį, 8.30 v.r. — už a.a. Juozą ir Juliją Šimkūnus, 9.20 v.r. — už a.a. Vladą Jaškų, 10.15 v.r. — už a.a. Martą ir Vytautą Vingevičius, "Volungės" choristų intenciją, 11.30 v.r. — už gyvus ir mirusius parapijiečius, 7 v.v. specialia intencija.

Išganytojo parapijos žinios

— Pamaldos balandžio 23 d. įprastu laiku, 9.45 v.r. Pamaldas laikys parapijos tarybos nariai. Klebono pareigas einantis kun. P. Dilys tą dieną dalyvaus ev. reformatų bažnyčioje Čikagoje, kur bus pagerbtas tos bažnyčios generalinis superintendentas kun. Stasys Neimanas, švenčiantis 60 metų kunigystės ir 90 metų amžiaus sukaktis.

— Pamaldos su Šv. Vakariene balandžio 30 d., 9.45 v.r.

— Parapijos choras susirenka repeticijoms gegužės 1 ir 8 d.d., 7.30 v.v. parapijos salėje.

PADĖKA

Nuoširdžiai dėkojame savo mieliems draugams už padarytą staigmeną sukaktuvinio gimtadienio bei vardo dienos proga, gražias dovanas ir paruoštas vaišes. Nuoširdi padėka Danutei Keršienei už pasakytus gražius sveikinimus ir linkėjimus, L. Stosiūnui už akordeono muziką. Esame dėkingi: S. Labuckienei iš Hamiltono, J. K. Vegiams, G. J. Bakšoms, E. P. Stepanauskams, J. Milteniui iš Hamiltono, P. Žuliui, V. Dirsei iš Otterville, J. Pažemeckui. Dar kartą nuoširdus ačiū visiems.

Janina ir Juozas Birgeliai

A. a. A. Rutkausko atminimui J. ir B. Pakuliai "Tėviškės žiburiams" aukojo $20.

A. a. Alfonso Dirsės atminimui E. ir S. Kuzmickai ir P. ir B. Sapliai "Tėviškės žiburiams" aukojo po $10.

Jei norite pirkti ar parduoti namą, ar gauti informacijų, prašau man paskambinti.

Prižadu mielai ir sąžiningai patarnauti.

Lina Kuliavienė tel. 534-7788

431 Roncesvalles Ave., Toronto, Ontario

Toronto Lietuvių namuose balandžio 29, šeštadienį, 7 v.v., rengiamas

KONCERTAS-BALIUS

- *Londono choras "PAŠVAISTĖ" atlieka lengvo žanro naujai paruoštą programą "Romantika". choro vadovė muz. R. Vilienė, akompaniatorius – muz. J. Govėdas.*
- *Šokiams gros nauja V. Povilonio keturių asmenų kapela.*
- Šiltą bufetą ruošia – V. Birštonas. Veiks baras, bus loterija. Salė atidaroma – 6 v.v. Įėjimas – $7, pensininkams ir studentams – $6.

Bilietus platina: G. Bijūnienė, tel. 621-1638, Br. Genčius – tel. 532-8531, G. Kalvinskaitė – tel. 534-9416, D. Keršienė – tel. 762-5521, J. Kuliešius – tel. 538-3081, V. Kulnys – tel. 769-1266, J. Vingelienė – tel. 233-8108, A. Zalagėnas – tel. 769-9842. Iš anksto užsakant stalus, daroma nuolaida.

Visus dalyvauti nuoširdžiai kviečia – **Toronto Lietuvių namų kultūros komisija**

Maloniai kviečiame atsilankyti į **Toronto lietuvių vyrų choro "ARAS" PAVASARINĮ**

KONCERTĄ

gegužės 7, sekmadienį, 2.30 v.p.p. Toronto Lietuvių namuose.

*Programoje: **Toronto vyrų choras "Aras",** vadovaujamas sol. **V. Verikaičio,** akompaniatorius muz. **J. Govėdas** ir solistė **Audronė Gaižiūnienė.** Įėjimas – $6.*

Rengėjai – Toronto lietuvių vyrų choro "Aras" valdyba

Baltiečių moterų taryba rengia metinius pietus (luncheon) balandžio 23, sekmadienį, 12.30 v.p.p. Weston Golf and Country Club patalpose, 50 St. Phillips Rd., Weston. Kalbėtoju pakviestas parlamentaras Patrick Boyer, užsienio reikalų ministerio Joe Clark parlamento sekretorius. Įėjimas — $22. Bilietai gaunami pas nares arba skambinti tel. 253-0410.

Toronto lietuvių socialinių reikalų taryba gegužės 3, trečiadienį, 7.30 v.v., Prisikėlimo parapijos patalpose kviečia ligonių lankytojų posėdį. Žinantieji apie sergančius arba paramos reikalingus tautiečius kviečiami šiame posėdyje dalyvauti. Taipgi kviečiami šalpos ar labdaros organizacijų bei sekcijų atstovai. **V.K.**

Motinos dienos minėjimas Wasagoje įvyks gegužės 6, šeštadienį, 3.00 v.p.p. Maloniai kviečiame visus atsilankyti ir pagerbti lietuves motinas. Po minėjimo vaišės ir loterija.

Wasagos lietuvių moterų būrelio valdyba

Kanados lietuvių fondo stipendijų skirstymo komisija praneša, kad studentai, norintieji gauti stipendijas 1989-90 mokslo metams, turi paduoti pareiškimus iki š. m. birželio 30 d. Pareiškimus reikia paduoti užpildant prašymo formą, kurią galima pasiimti tiesiogiai arba paprašyti, kad prisiųstų iš KLB krašto valdybos raštinės, 1011 College St., Toronto, Ont., M6H 1A8.

Stipendijų skirstymo komisija

A. a. kun. B. Pacevičiaus atminimui Zita Bersėnaitė-Cers Kanados lietuvių fondui paaukojo $25.

"Tėviškės žiburių" 40 metų sukakties proga Edvardas ir Aldona Mačiulaičiai su sveikinimais bei linkėjimais aukojo $20; B. Stundžia — $45.

A. a. Antano Gustainio dviejų metų mirties atminimui V. Gustainienė "Tėviškės žiburiams" aukojo $100.

Kasetę "Tėviškės kampelis" (Žiemelytė, Govėdas, Audet, Regina) galima įsigyti parapijų knygynuose Toronte arba užsisakyti pas Slavą Žiemelytę, 966 Inverhouse Drive, Apt. 602, Mississauga, Ont. L5J 4B6. Tel. 823-7261. Kaina – $10 su persiuntimu.

Punsko lietuvių kultūros namų statybos vajui aukojo: $100 — B. Staliioraitienė, G. Stukas, A. Bražys; $50 — M. Vaišvila; $20 — A. Mašalas, J. Pargauskas, J. Zabulionis ir nežinomas anapilietis. Nuoširdi padėka visiems, supratusiems vajaus reikšmę. Kviečiami ir toliau paremti šį tikslą. Aukas galima įnešti sąsk. 9188 "Paramoje" ir sąsk. 157064.17 Prisikėlimo parapijos kredito kooperatyve, arba įmesti per parapijų rinkliavas, pažymint kam skiriama.

Naujas leidinys "Lietuva ir krikščionybė" jau išspausdintas. Tai paskaitos keturių autorių, kurie kalbėjo apie krikščionybę Lietuvoje Toronte sukaktuviniais metais. A. Budreckis kalbėjo apie senovės lietuvių tikėjimą ir jų priešinimąsi krikščionybei, dr. R. Mažeikaitė — apie dramatiškus krikšto kelius į Lietuvą, apie Reformaciją — prof. dr. J. Slavėnas, apie krikščionybę lietuvių tautos gyvenime — prof. dr. Vyt. Vardys. Leidinys yra nedidelio formato, 108 psl. Kaina — 6 dol. Jis gaunamas Anapilio ir Prisikėlimo spaudos kioskuose, taip pat — "Tėviškės žiburių" administracijoje. Tinkamas vežtis į Lietuvą. Leidinio platinimu rūpinasi KLK centro pirmininkas Vyt. Taseckas.

Aida Žiūraitytė-Hudson, oakvilietė, dabar gyenanti Otavoje, parašė anglų kalba apysaką vaikams "Peter and the Water Manitou", kurią išleido "Borealis Press" Otavoje. Knygelėje yra 45 puslapiai, kurių keli yra iliustruoti pačios autorės piešiniais. Laiške redakcijai autorė rašo, kad ji pati ir jos vaikai mokosi lietuvių kalbos. Vaikai lanko lietuvių mokyklą, kurioje mokytojauja Sofija Balsevičienė.

KLB Toronto apylinkės visuomeninės veiklos komisijos Prisikėlimo parapijos salėje rengtoje paskaitoje balandžio 16 d. dalyvavo apie 300 klausytojų. Paskaitininkas Linas Medelis, Sąjūdžio leidinio "Atgimimas" vyriausiojo redaktoriaus pavaduotojas, kalbėjo tema "Lietuva šiandien: demokratijos procesas ir Sąjūdžio veikla". Paskaitininkas vaizdžiai pasakojo apie dabartinę padėtį Lietuvoje ir Sąjūdžio reikšmę. Tai jam gerai žinoma sritis, nes jis pats yra aktyvus Sąjūdžio veikėjas. Po paskaitos klausytojai pateikė klausimų, iš kurių taip pat aiškėjo dabartinė būklė Lietuvoje ir kelias į savarankiškumą.

V.K.

"Gintaro" ansamblio pavasarinis koncertas "Kelionė per Lietuvą" įvyko balandžio 16, sekmadienį, Anapilyje. Gražiai ir originaliai išpuoštoje salėje dalyvavo per 600 svečių. Programą nuo seniausių iki jauniausių atliko tautinių šokių grupės, dainininkės ir skudutininkai. Stalai vietoj numerių turėjo Lietuvos miestų pavadinimus. Programai vadovavo Rūta Girdauskaitė. Po programos tėvų komiteto pirm. Danutė Gudelytė-Goudie padėkojo ansamblio vadovams Ritai ir Juozui Karasiejams, mokytojoms — R. Yčienei, L. Kaminskienei, A. Bubulienei, muz. R. Stauskienei ir muz. D. Viskontienei, o taip pat muzikantams, salės puošėjams bei paruošėjams. Visi dalyviai buvo pavaišinti kava ir pyragais.

"Gintaro" ansamblio kelionę į Lietuvą parėmė šie asmenys, tapdami rėmėjais ar mecenatais: $400 — E. A. Bubuliai; $200 V. V. Baliūnai, dr. G. M. Skrinskai, G. D. Sakai iš Otavos, J. B. Danaičiai, H. D. Steponaičiai; $100 — dr. M. D. Valadkos, dr. J. Uleckas, dr. P. I. Lukoševičiai, V. Montvilas, J. O. Ažubaliai, A. V. Puzeriai. Nuoširdi padėka visiems aukotojams. "Gintaro" išleistuvių į Lietuvą koncertas įvyks gegužės 16, antradienį, Prisikėlimo parapijos salėje.

Mokslo stipendija

Velionies biochemijos dr. Kazio Martinkaus (1953-1984) prisiminimui 1985 m. yra įsteigtas jo tėvų, sesers ir artimųjų draugų stipendijos fondas, kuriuo gali pasinaudoti visi laisvojo pasaulio lietuviai studentai, siekiantys magistro arba doktorato laipsnio iš griežtųjų mokslų.

Dėl informacijos ir prašymo formų rašyti šiuo adresu: Kristina Martinkus, Dr. Kazys Martinkus Memorial Scholarship Fund, 7120 S. Richmond, Chicago, Illinois, 60629, USA. Prašymų formos turi būti grąžintos iki gegužės 20, 1989.

BINGO TALKININKŲ DĖMESIUI

Lietuvių namų bingui reikalingi kortelių pardavėjai, šaukėjai ir raštinės talkininkai.

Skambinti LN vedėjui Teodorui Stanuliui tel. **532-3311,** namų tel. **231-4937** po 7 v.v.

MEDELIS CONSULTING

1407 Sarcee St. Oshawa, Ont. L1G 4N2

SUTVARKOM dokumentus iškvietimui giminių iš Lietuvos arba jums privačiai ten apsilankyti.

PALAIKOM ryšius su kultūriniais vienetais, ansambliais Lietuvoje.

IŠRŪPINAM iškvietimus meninėms grupėms apsilankyti – koncertuoti Lietuvoje.

Šiais ar visais kitais reikalais, kreipkitės į **Stefą** ar **Algį Medelius**, vakarais tel. **(416) 434-1847.**

MONTREALQUE

A.a. Eugenija Urbonaitė po keturių savaičių jos mirties buvo prisiminta seselių koplyčioje, kurioje kovo 29 d. buvo sukalbėtas Rožinis ir sugiedota "Marija, Marija". Po to "Rūtos" klubo patalpose klubietės visus pavaišino kava, užkandžiais ir pyragais. Susirinko apie keturiasdešimts asmenų.

Metinis "Nepriklausomos Lietuvos" spaudos balius buvo suruoštas balandžio 8 d. AV parapijos salėje. Spaudos b-vės pirm. Juozas Šiaučiulis pasveikino susirinkusius ir pakvietė "Nepriklausomos Lietuvos" redaktorę Birutę Nagienę vadovauti koncertinės programos daliai, kurią atliko Montrealio vyrų oktetas, vadovaujamas muz. Aleksandro Stankevičiaus, ir poetas-dainininkas su gitara Raymond Filip. Oktetas per du išėjimus padainavo šešias dainas ir dar vieną priedui. R. Filip padainavo anglų kalba tris dainas. B. Nagienė prieš tai smulkiau aptarė pastarojo poetinius ir studijų pasiekimus. Sekė Mary Vaupšienės skaniai paruošta šalta vakarienė ir šokių muzika, kurią tvarkė Jonas Šulmistras. Tuo pačiu laiku vyko gana gausi loterija. Svečių buvo apie pusantro šimto, jų tarpe net septyni iš Lietuvos. Baliaus metu spaudos b-vės valdyba redaktorei B. Nagienei padovanojo tautinius drabužius.

"Lito" metinis susirinkimas šaukiamas balandžio 29 d. AV parapijos salėje. Narių registracija prasideda 3 v. p.p., o pats susirinkimas – 4 v. p.p.

A.a. Antanina Girnienė (Gudelytė), 88 m. amžiaus, mirė balandžio 5 d. Iš Šv. Kazimiero šventovės balandžio 10 d. palaidota Notre Dame des Neiges kapinėse. Liko sesuo su šeima Kalifornijoje ir kiti giminės Lietuvoje.

A.a. Algis Aneliūnas, 51 m. amžiaus, mirė balandžio 6 d. Po pamaldų AV šventovėje balandžio 10 d. palaikai sudeginti Notre Dame des Neiges krematoriume. Liūdi motina, sesuo trys dukros ir kiti giminės bei artimieji. **B.S.**

"The Gazette" laikraštyje kovo 29 d. į M. Brzeskio laišką atsakė ir Milda Danytė. Buvę liūdna skaityti, kai taip piktai pasisakyta prieš lietuvių tautinį atgimimą. Aišku, Sąjūdžio vadai siekia savo tikslų. Jie nori, kad Lietuvos ekonomika ir kultūrinis gyvenimas būtų tvarkomas savarankiškai. Jie nėra šovinistai, priešingai skelbia tautinių mažumų teises. Nenuostabu, kad juos entuziastingai Lietuvoje remia žydų, gudų, ukrainiečių ir kitų mažumos, tikėdamiesi, kad bus pakeista morališkai ir finansiškai susibankrutavusi sistema.

Greitas ir tikslus patarnavimas

Tel. Bus.: 722-3545 **PETRAS ADAMONIS**
Res.: 256:5355 C. I. B.

GAISRAS - AUTOMOBILIAI - ATSAKOMYBĖ - GYVYBĖ

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

3907A Rosemont Blvd., Montreal, Que. H1X 1L7

Montrealio lietuvių kredito unijos "Litas" metinis

NARIŲ SUSIRINKIMAS

įvyks balandžio 29, šeštadienį, 4 v.p.p.,

Aušros Vartų parapijos salėje

1465 De Seve St., Montreal, Que.

Narių registracija 3 v.p.p. – 4 v.p.p. ***Valdyba***

LITAS MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA

1475 DeSeve St., Montreal, Que. H4E 2A8

Tel. 766-5827; 766-5830

Skyrius: 3907A Rosemont Boulevard

VISI BANKINIAI PATARNAVIMAI

AKTYVAS – virš $26,000,000 REZERVAS – virš milijono.

MOKA UŽ:

Certifikatus	11 3/4%	Taupymo – special.	6 1/4%
Term. indėlius:		Taupymo – su gyv. dr.	6 %
1 metų	10 1/4%	Taupymo – kasdienines	5 3/4%
180 d. - 364 d.	9 3/4%	Einamos sąsk.	4 1/2%
120 d. - 179 d.	9 3/4%	RRIF – RRSP – term.	11 3/4%
60 d. - 119 d.	9 1/2%	RRIF – RRSP – taup.	6 3/4%
30 d. - 59 d.	9 1/4%		

IMA UŽ:

Nekiln. turto nuo 13 1/4%, asmenines – nuo 13 1/4%

Informacija apie naujausias palūkanas "Lite"

KASOS VALANDOS:

	1475 DeSeve	3907A Rosemont
Pirmadieniais	9.00- 3.00	10- 2
Antr., treč.	9.00-3.00	———
Ketvirtadieniais	12.00- 8.00	3.00-7.00
Penktadieniais	10.00- 6.00	2.00-6.00

REIKALINGA MOTERIS, kuri galėtų gyventi kartu ir padėtų prižiūrėti 3 vaikučius lietuvės šeimoje. Skambinti tel. 887-1392 Toronte.

REIKALINGA MOTERIS, kuri galėtų gyventi kartu ir prižiūrėti 2 vaikučius lietuvių šeimoje. Skambinti tel. 848-4279 Toronte.

IŠNUOMOJU SU BALDAIS kambarį ir virtuvę vienam asmeniui. Vieta pastatyti automobiliui. Skambinti Batarlai tel. 654-6801 Toronte.

PARDUODAMAS labai gerai išlaikytas už prieinamą kainą 1975 m. Buick-Century, įvažiuota 60,000 mylių. Skambinti po 7 v.v. tel. 766-6700 Toronte.

PARDUODU PRIVAČIAI žemiau dabartinės kainos trijų miegamųjų butą (condominium). Naujai įrengta virtuvė, arti parduotuvių, susisiekimo ir High Parko. Kaina – $235,000. Skambinti tel. 767-7159 Toronte.

MIKOLAINIS VALTERIS atlieka staliaus, plytelių dėjimo, vonių, tualetų ir prausyklų įrengimo darbus už prieinamą kainą. Skambinti tel. 769-5024 Toronte.

DĖMESIO! STUDENTAI-STUDENTĖS, kurie domisi pelningu vasaros uždarbiu, kviečiami atsilankyti į svarbų ir naudingą pranešimą. Jį padarys bendrovės atstovas balandžio 21, penktadienį, 7 v.v. Prisikėlimo parapijos posėdžių kambaryje. Dėl informacijos skambinti vakarais A. Karkienei tel. 763-4025.

PARDUODAMAS grynas bičių medus. Kreiptis pas bitininką J. Norkų (didesnius kiekius pristatau į namus) tel. 389-8179. Taip pat galima gauti Anapilio knygyne, kiekvieno mėnesio 15 "Vilnius Manor" pensininkų namuose.

DĖMESIO! Turintiems ryšių su giminėmis Lietuvoje. Tą pačią *video aparatūrą* siunčiu į Lietuvą žymiai pigesnėmis kainomis negu Kanadoje. Sutaupysite šimtus dolerių! Romas Pukštys, TRANSPAK, 2655 W. 69th St., Chicago, IL 60629. Įstaigos valandos: kasdien nuo 12-6 v.v., šeštadieniais 10-4 v.p.p. Pirmadieniais uždaryta. Tel. 312 - 436-7772; namų 312 - 430-4145. Rašydami būtinai praneškite savo telefoną.

EUROPEAN CATERING

Gaminamas maistas visom progom, parūpinama salė, muzika, gėlės, sutvarkomi gėrimų (baro) reikalai. Skambinti bet kuriuo laiku: Antanas Gataveckas tel. (416) 234-0243 Toronte.

Parduodame ir siunčiame 220 voltų/50 H_2 elektrinius reikmenis

įskaitant ir "Camcorders", "VCR" bei "TV" vartojimui Europoje.

Universal Overseas Services

Tel. (416) 755-7779